

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Dotace ve vybraném zemědělském družstvu
Diplomová práce

2022

Bc. Marie Bulánková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Marie Bulánková**
Osobní číslo: **E200055**
Studijní program: **N0413A050009 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Téma práce: **Dotace ve vybraném zemědělském družstvu**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je popis možných zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru, jejich účetní vykazování a na vybraném podniku demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky.

Osnova:

- Teoretická východiska (postup oceňování, účtování a vykazování dotací).
- Charakteristika dotací a popis možných zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru.
- Charakteristika vybraného družstva.
- Průzkum mapující využívání dotačních titulů zemědělskými podniky.
- Demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky.
- Zhodnocení a závěr.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- DVOŘÁKOVÁ, Dana. Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 133 s. ISBN 978-80-7552-907-7.
- DVOŘÁKOVÁ, Dana. Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 5. aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks, 2017. 368 s. ISBN 978-80-265-0692-8.
- HIGGINS, R., C. Analysis for Financial Management. 11 rev. ed. Singapore: McGraw-Hill Education, 2015. 464 p. ISBN 978-0077861780.
- JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Praha: Grada, [2011]-. Účetnictví a daně (Grada). 448 s. ISBN 978-80-247-4710-1.
- KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy. V Praze: C. H. Beck, 2015. Beckova edice ekonomie. 365 s. ISBN 978-80-7400-538-1.
- MÁČE, M. Účetnictví a finanční řízení. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 551 s. ISBN 978-80-247-4574-9.
- RŮČKOVÁ, P. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 5., aktualizované vyd. Praha: Grada, 2015. 160 s. ISBN 978-80-247-5534-2.
- STRNADOVÁ, Z. Co by měl vědět příjemce dotace. Praha: Grada, 2019. 192 s. ISBN 978-80-247-3076-9.
- VOCHOZKA, Marek. Metody komplexního hodnocení podniku. Praha: Grada, 2011. 248 s. ISBN 978-80-247-3647-1.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Irena Honková, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2022**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

Ing. Michaela Kotková Strítěská, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

Prohlašuji:

Práci s názvem Dotace ve vybraném zemědělském družstvu jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2022

Bc. Marie Bulánková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Ireně Honkové, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady při vedení diplomové práce. Mé poděkování patří také Ing. Magdě Staňkové za poskytnutí informací a podkladů pro zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Teoretická část je zaměřena na účtování zemědělských dotací a definování vybraných ukazatelů finanční analýzy. V druhé části je objasněn princip zemědělské dotační politiky v Evropské unii a v České republice. Následně je charakterizováno vybrané zemědělské družstvo. V kapitole Demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva je pojednáno o přijatých dotacích, jejich vykazování a je zkoumán vliv dotací na finanční výsledky. V závěru jsou shrnuty poznatky a jsou vyvozeny závěry o stavu hospodaření analyzovaného družstva.

KLÍČOVÁ SLOVA

dotační politika; finanční analýza; účtování dotací; Společná zemědělská politika; zemědělství

TITLE

Subsidies in a chosen agricultural cooperative

ANNOTATION

The theoretical part focuses on accounting for agricultural subsidies and defining selected indicators of financial analysis. The second part explains the principle of agricultural subsidy policy in the European Union and in the Czech Republic. Subsequently, a selected agricultural cooperative is characterized. The chapter "Demonstrating the impact of subsidies on the financial results of an agricultural cooperative" discusses the subsidies received, deals with their reporting and examines the impact of subsidies on financial results. Finally, the findings are summarized and conclusions are drawn about the state of the analyzed cooperative's operations.

KEYWORDS

subsidy policy; financial analysis; subsidy accounting; Common Agricultural Policy; agriculture

Obsah

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	11
Úvod	13
Cíl práce a metodika.....	15
1 Teoretická východiska.....	17
1.1 Účtování a vykazování dotací dle účetních předpisů ČR.....	18
1.1.1 <i>Vymezení dotací</i>	<i>18</i>
1.1.2 <i>Účtování o dotacích</i>	<i>21</i>
1.2 Metody hodnocení finančního hospodaření podniku.....	27
1.2.1 <i>Analýza absolutních dat a analýza poměrových ukazatelů</i>	<i>27</i>
1.2.2 <i>Indexy IN.....</i>	<i>34</i>
2 Charakteristika dotací a popis zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru	36
2.1 Společná zemědělská politika Evropské unie	37
2.2 Charakteristika dotací a formy podpory v zemědělství.....	43
2.2.1 <i>Zemědělské dotace a jejich členění.....</i>	<i>43</i>
2.2.2 <i>Analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty.....</i>	<i>46</i>
2.3 Společná zemědělská politika ČR.....	53
3 Charakteristika zemědělského družstva	60
3.1 Struktura zemědělské činnosti a konkurenceschopnost zemědělského družstva	63
3.1.1 <i>Struktura zemědělské činnosti družstva</i>	<i>63</i>
3.1.2 <i>Konkurenceschopnost družstva.....</i>	<i>67</i>
3.2 Finanční struktura zemědělského družstva	72
3.2.1 <i>Analýza majetkové a kapitálové struktury zemědělského družstva.....</i>	<i>73</i>
3.2.2 <i>Analýza výkazu zisku a ztráty zemědělského družstva</i>	<i>76</i>
4 Demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva	85
4.1 Dotace v zemědělském družstvu	86
4.1.1 <i>Provozní podpory v období 2016–2020.....</i>	<i>86</i>
4.1.2 <i>Předběžný výpočet provozních podpor od roku 2023+</i>	<i>95</i>
4.2 Způsob vykazování dotací v zemědělském družstvu	103
4.2.1 <i>Účetní zachycení provozní dotace</i>	<i>103</i>
4.2.2 <i>Účetní zachycení dotace části úroků z úvěru a vratka spotřební daně.....</i>	<i>109</i>
4.3 Hodnocení vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva.....	111
4.3.1 <i>Analýza ukazatelů likvidity</i>	<i>111</i>
4.3.2 <i>Analýza ukazatelů rentability.....</i>	<i>114</i>
4.3.3 <i>Analýza aktivity.....</i>	<i>119</i>
4.3.4 <i>Analýza ukazatelů zadluženosti</i>	<i>123</i>

4.3.5 <i>Bankrotní model – IN95</i>	126
Zhodnocení a shrnutí	128
Závěr	133
Použitá literatura	134
Přílohy	140

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1 Reformy Společné zemědělské politiky EU	38
Obrázek 2 Cíle Společné zemědělské politiky EU	41
Obrázek 3 Finanční prostředky na jednotlivé přímé platby v roce 2020 (v tis. Kč)	50
Obrázek 4 Alokace finančních podpor pro období 2014–2020	56
Obrázek 5 Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci ČR.....	68
Obrázek 6 Hodnota nákladů, výnosů (včetně dotací i bez dotací) za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	83
Obrázek 7 Výsledek hospodaření před zdaněním snížený o dotace (v tis. Kč)	84
Obrázek 8 Průměrná výkupní cena mléka za období 2015–2020 v Kč	89
Obrázek 9 Vývoj celkových přijatých dotací podle poskytovatelů v letech 2016–2020 (v tis. Kč)	94
Obrázek 10 Porovnání intervencí v I. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)	97
Obrázek 11 Porovnání intervencí ve II. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)	99
Obrázek 12 Celkové porovnání výše dotací v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)	101
Obrázek 13 Ukazatele likvidity za období 2016–2020	113
Obrázek 14 Vybrané ukazatele zadluženosti za období 2016–2020 v % (vč. i bez dotací).....	124

Tabulka 1 Účtování o dotacích dle účelu jejich obdržení	22
Tabulka 2 Váhy indexu IN95 pro odvětví zemědělství	35
Tabulka 3 TOP 10 přímých příjemců SZP za rok 2019 v ČR.....	47
Tabulka 4 Vyplacené prostředky určené na SZP za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	49
Tabulka 5 Vyplacené prostředky ze SZIF určené na PRV za rok 2020 (v tis. Kč).....	51
Tabulka 6 Přehled nepřímé platby	54
Tabulka 7 Přehled zemědělské národní dotace	57
Tabulka 8 Zásadní rozdíly v nastavení programů.....	59
Tabulka 9 Základní údaje o zemědělském družstvu uvedené v OR.....	60
Tabulka 10 Průměrný počet zaměstnanců včetně mzdových nákladů za období 2016–2020.....	61
Tabulka 11 Přehled pěstovaných plodin pro rok 2021 (v ha)	64
Tabulka 12 Údaje o půdě využívané v období 2016–2021 (v ha).....	65
Tabulka 13 Cena zemědělské půdy podle katastrálního území.....	65
Tabulka 14 Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci Kraje Vysočina	69
Tabulka 15 Podnikatelská struktura družstev v zemědělství stav koncem roku 2019	70
Tabulka 16 Položky aktiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč)	73
Tabulka 17 Položky pasiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	75
Tabulka 18 Položky výkazu zisku a ztráty za období 2016–2020 (tis. Kč)	77
Tabulka 19 Struktura tržeb z prodeje výrobků a služeb za období 2016–2020 (v tis. Kč)	78
Tabulka 20 Struktura nákladů, výnosů, výsledku hospodaření BPS za období 2016–2020 (v tis. Kč)	80
Tabulka 21 Podíl dotací na výnosech za období 2016–2020 (tis. Kč).....	81
Tabulka 22 Podíl vratky spotřební daně na nákladech za období 2016–2020	82
Tabulka 23 Přímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	87
Tabulka 24 Nepřímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	89
Tabulka 25 Nárok na vrácení spotřební daně za období 2016–2020 (tis. Kč)	90
Tabulka 26 Forma podpory zelený bonus za období 2016–2020 (v tis. Kč).....	90
Tabulka 27 Národní dotace za období 2016–2020 (v tis. Kč)	91
Tabulka 28 Dotace od PGRLF za období 2016–2020 (v tis. Kč)	93
Tabulka 29 Vývoj sazby SAPS za období 2016–2023+	97
Tabulka 30 Výpočet nároku na vrácení spotřební daně za zdaňovací období 4Q/2021.....	110
Tabulka 31 Analýza likvidity za období 2016–2020	112
Tabulka 32 Rentabilita vlastního kapitálu za období 2016–2020.....	115
Tabulka 33 Rentabilita celkových vložených aktiv za období 2016–2020.....	116
Tabulka 34 Rentabilita tržeb za období 2016–2020	117
Tabulka 35 Rentabilita nákladů za období 2016–2020.....	118
Tabulka 36 Rychlost obratu aktiv za období 2016–2020.....	119
Tabulka 37 Rychlost obratu DHM za období 2016–2020	120
Tabulka 38 Rychlost obratu zásob za období 2016–2020.....	121
Tabulka 39 Rychlost obratu pohledávek za období 2016–2020	122
Tabulka 40 Rychlost obratu závazků za období 2016–2020.....	122
Tabulka 41 Úrokové krytí za období 2016–2020	123
Tabulka 42 Celková zadluženost za období 2016–2020.....	125
Tabulka 43 Index IN95 včetně přijatých dotací za období 2016–2020	126
Tabulka 44 Index IN95 bez přijatých dotací za období 2016–2020	127

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AEKO	Agroenvironmentálně-klimatické opatření
AKIS	Agentury komunikačních a informačních systémů
ANC	Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními
BISS	Základní podpora příjmů pro udržitelnost
BPS	Bioplynová stanice
ČR	Česká republika
ČÚP	České účetní předpisy
ČÚS	České účetní standardy
D	Dal
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DM	Dlouhodobý majetek
DNM	Dlouhodobý nehmotný majetek
DPB	Díl půdního bloku
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPP	Daňové přiznání za právnickou osobu
DŽPZ	Dobré životní podmínky zvířat
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAT	Výsledek hospodaření po zdanění
EFF	Evropský rybářský fond
EBT	Zisk před zdaněním
EBIT	Zisk před úroky a zdaněním
EFA	Diverzifikace plodin a vyhrazení plodiny využívané v ekologickém zájmu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EZ	Ekologické zemědělství
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
GREENING	Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé klima a životní prostředí
ha	hektar
IAS	Mezinárodní účetní standardy
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
JŽ	Jednotná žádost
LPIS	Geografický systém a registr půdy pro farmáře
MD	Má dáti
MP	Mimořádné podpory
MZe	Ministerstvo zemědělství
ND	Národní dotace

OA	Oběžná aktiva
OKEČ	Odvětvové klasifikace ekonomických činností
OR	Obchodní rejstřík
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PO	Právnícká osoba
PP	Přímé platby
PVP	Přechodné vnitrostátní podpory
PRV	Program rozvoje venkova
PUZČ	Předčasné ukončení zemědělské činnosti
ROA	Rentabilita aktiv
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
ROC	Rentabilita nákladů
ROS	Rentabilita tržeb
RV	Rostlinná výroba
SAPS	Jednotná platba na plochu
SC SZP	Specifické cíle Společné zemědělské politiky
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SOT	Společná organizace trhu
SP	Sociální pojištění
SP SZP	Strategický plán Společné zemědělské politiky
SZP	Společná zemědělská politika
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TP	Trvalý porost
TPM	Tržní produkce mléka
TTP	Trvalý travní porost
VCS	Dobrovolná podpora vázaná na produkci
VDJ	Velká dobytčí jednotka
VH	Výsledek hospodaření
VSD	Vratka spotřební daně
ZD	Zelený bonus
ZND	Zemědělské národní dotace
ZOK	Zákon o obchodních korporacích
ZÚ	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZP	Zdravotní pojištění
ZV	Zemědělská výroba
ŽV	Živočišná výroba
WELFARE	Dobré životní podmínky zvířat
WTO	Mezinárodní obchodní organizace

Úvod

I přes to, že je zemědělství strategicky významné odvětví z hlediska zajištění potravin, ale i z pohledu vedlejších funkcí jako je péče o krajinu a ochranu životního prostředí, jeho váha v národní ekonomice dlouhodobě klesá. Podíl odvětví na celkové hrubé přidané hodnotě ekonomiky má klesající tendenci. Dlouhodobě klesá i počet pracovníků v zemědělství. Za posledních 20 let se počet pracovníků v zemědělském sektoru snížil na třetinu.

Odvětví je značně ovlivňováno zahraniční poptávkou. Více než polovina produkce českých zemědělců je vyvážena do zahraničí. Největšími obchodními partnery jsou Slovensko, Polsko a Německo. Silnými stránkami a příležitostmi českého zemědělství jsou komparativní výhody v rámci Evropské unie (EU) dané nižšími náklady na pracovní sílu a kapitál, a současný rozvoj poptávky po kvalitních potravinách s vyšší přidanou hodnotou. Česká republika (ČR) má rovněž dobré klimatické předpoklady pro rozvoj konkurenceschopného zemědělství. Přetrvávajícím problémem českého zemědělství je naopak nedostatek kapitálu v zemědělském sektoru, nízká úroveň produktivity práce, roztržitá vlastnická struktura půdy, převaha nájemních vztahů k půdě nad vlastnickými a nízká úroveň příjmů v zemědělství a s tím související nízký zájem mladých lidí o práci v tomto sektoru.

Dotační zemědělská politika fungovala již před rokem 1989, kdy bylo české zemědělství podporováno dotačními tituly a bylo založeno na vyprodukování co možná největšího objemu zemědělských produktů. Užívaný systém dotování zemědělské výroby byl vnímán negativně nejen z ekonomického hlediska, ale i z hlediska ekologického. Po roce 1990 byl systém zemědělských dotačních titulů založen na zcela jiném přístupu. Podporovány začaly být, což přetrvává i v současné době, zejména mimoprodukční funkce zemědělství. Vstup ČR do EU je další významnou etapou v rozvoji dotačního systému v zemědělství, kdy je ČR součástí prostředí jednotného trhu unie a Společné zemědělské politiky Evropské unie (SZP EU). Vstupem došlo ke změnám v dotační politice a ve způsobech ovlivňování a financování rozvoje zemědělství a venkova jako takového.

Jak vyplývá z výše uvedených poznatků, české zemědělství bylo vždy podporováno a dotace jsou tak nezbytnou součástí zdrojů financování pro řadu zemědělských podniků, díky kterým je možné snáze fungovat a rozvíjet se. V současné dotační politice jsou dotace vnímány a využívány i jako určitý stimul za účelem ochrany ovzduší, přírody nebo i snížení

energetických úspor. Dotačními tituly jsou zemědělci motivováni k ochraně životního prostředí a krajiny, a to prostřednictvím udržování kvality půdy nebo třeba ochraně dobrých životních podmínek hospodářských zvířat.

V současné době je odeslán návrh strategického plánu Společné zemědělské politiky pro Českou republiku (SP SZP ČR) na období 2023–2027 k připomínkování Evropské komisi (EK). Proti danému návrhu byla zahájena hlasitá diskuze a demonstrace ze strany středních a velkých zemědělských podniků, kterých je v ČR podstatně více než v jiných evropských zemích. Na druhou stranu je dosavadní nastavení systému podpory dlouhodobě kritizováno zemědělci, kteří hospodaří na menší výměře. V nové SZP nemají dotace sloužit k tvorbě zisku vybraných zemědělských skupin, ale mají především pomoci menším a středním zemědělcům a také motivovat zemědělce k šetrnějšímu hospodaření v krajině.

Je třeba ještě zmínit aktuální situaci v zemědělství, která je ovlivněná ruskou invazí na Ukrajinu. V současné době jsou v zemědělské oblasti abnormálně zvyšovány ceny, a to například u hnojiv, přípravků na ochranu rostlin či krmiv. To se následně projeví i u domácností růstem cen potravin (pečivo, ovoce, zeleninu, maso, oleje) a to až o desítky procent. Dále je třeba uvést, že Ukrajina je světovým vývozcem slunečnicového oleje nebo ječmene, vysoké produktivity dosahují také různé obiloviny a další živočišné produkty (maso a mléčné produkty). To samé Rusko je světovým vývozcem obilovin zejména pšenice. Dopady mohou pocítit zejména země severní Afriky a Blízkého východu, které jsou řazeny mezi největší dovozce.

Cíl práce a metodika

V této kapitole je uveden postup pro naplnění stanoveného cíle práce a metodika, která je v práci aplikována.

Cíl diplomové práce

Cílem práce je popis možných zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru, jejich účetní vykazování a na vybraném podniku demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky.

Cíl práce je možné diverzifikovat na dílčí stanoviska, která jsou postupně realizována pro jeho naplnění:

- Deskriptivní zachycení účetního vykazování dotací v souladu s českou účetní legislativou a vymezení metod hodnocení finančního hospodaření podniku z důvodu aplikace v praktické části.
- Charakteristika možných zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru včetně analýzy mapující dotační tituly využívané zemědělskými subjekty.
- Charakteristika vybraného zemědělského družstva včetně struktury zemědělské činnosti, analýzy konkurenceschopnosti a finanční struktury.
- Na vybraném družstvu demonstrace vykazování dotací dle českých účetních předpisů a hodnocení vlivu dotací na finanční výsledky.
- Shrnutí problematiky dotací a závěr.

Metodika diplomové práce

Teoretická východiska jsou založena na literární rešerši, ve které je využívána metoda deskripce. Primárním zdrojem je platná právní legislativa ČR a odborná literatura uvedená v zadávacím listě. Při zpracování diplomové práce je vycházeno jak z českých, tak ze zahraničních odborných zdrojů. Nejprve je zachyceno účtování a vykazování dotací dle účetních předpisů ČR se zaměřením na zemědělské podniky a poté jsou definovány vybrané ukazatele finanční analýzy z důvodu demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky.

V kapitole charakteristika dotací a popis zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru je vycházeno zejména z odborných článků a oficiálních internetových zdrojů souvisejících s tematikou dotací v zemědělství. V první podkapitole je nejprve zachycen vznik, vývoj a reformy SZP, je zachycen její význam a podstata v EU. Následně je popsána nová

SZP pro období 2023–2027, ve které jsou charakterizovány její nové cíle, soubory nástrojů a nová pravidla rovněž z pohledu EU. Druhá podkapitola je v úvodu věnována vymezením pojmu dotací a jejich kategorizaci v prostředí ČR. Je zde provedena analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty, a to na základě studie, která je zveřejněná Evropskou komisí. Dále je analyzován přehled vyplacených finančních prostředků na SZP za období 2016–2020. Data jsou čerpána z výročních zpráv Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) a Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF), a to za účelem analýzy mapující čerpání provozních podpor zemědělskými subjekty v českém prostředí. Třetí podkapitola je zaměřena na SZP v ČR, ve které je zachyceno současné dotační období Program rozvoje venkova (PRV) 2014–2020 a návrh strategického plánu Společné zemědělské politiky 2023–2027.

V analytické části je nejprve představeno analyzované zemědělské družstvo včetně údajů o předmětu činnosti a informací zaměřených na majetkové vztahy a personální strukturu. V první podkapitole je pojednáváno o struktuře zemědělské činnosti a je zkoumána konkurenceschopnost družstva, a to z pohledu ČR, kraje a okresu. Je provedena analýza mezoprostředí se zaměřením na přijaté dotace zemědělských družstev. V druhé podkapitole je následně provedena analýza majetkové a kapitálové struktury, výkazu zisku a ztráty za období 2016–2020 vzhledem k následné demonstraci vlivu dotací na finanční výsledky.

Ve čtvrté kapitole je demonstrován vliv dotací na finanční výsledky zemědělského družstva. V první podkapitole je nejdříve uveden přehled dotací, které jsou družstvem čerpány od roku 2016 do roku 2020. Následně je zachycen předběžný výpočet provozních podpor od roku 2023+. Na základě toho je poukazováno na změny, které budou nastaveny v novém dotačním období a jejich vliv na družstvo. V druhé podkapitole je zachyceno účetní vykazování vybraných dotačních titulů ze sledovaného období. Ve třetí podkapitole jsou použity vybrané ukazatele finanční analýzy za účelem zachycení vlivu dotací na finanční výsledky družstva.

Na závěr jsou shrnuty poznatky pomocí metody syntézy a metodou indukce jsou vyvozeny závěry o vývoji a stavu hospodaření posuzovaného zemědělského družstva a míry vlivu přijatých dotací na jednotlivé základní ukazatele.

1 Teoretická východiska

V teoretických východiskách je deskriptivně shrnuto účetní vykazování dotací dle účetních předpisů ČR a dále jsou uvedeny metody hodnocení finančního hospodaření podniku. Zdrojem informací pro finanční analýzu jsou účetní výkazy, ze kterých jsou čerpány stěžejní údaje, a proto již samotné vykazování dotací může ovlivnit hodnotu finančního ukazatele, což může vést ke zkreslení pohledu na finanční zdraví podniku.

Povinnosti při vedení účetnictví jsou odvozovány nejen z čistě účetních předpisů, ale také z celé řady platných zákonů a norem (daňové zákony, obchodní právo), které jsou tak věcným základem pro účetnictví.

Vzhledem k tomu, že diplomová práce je zaměřena na analýzu zemědělského družstva, jehož právní forma je vymezena v **zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech**, ve znění pozdějších předpisů (dále také „*zákon o obchodních korporacích*“), ve kterém jsou ustanovení týkající se družstva zakomponována od § 552 až do § 726. V daných ustanovení jsou ukotvena v jednotlivých oddílech základní ustanovení, založení družstva, vklady, práva a zákony členů, zánik členství, vypořádací podíl, orgány družstva. [1]

Podnikání v zemědělství je upravováno **zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství** (dále také „*zákon o zemědělství*“), ve znění pozdějších předpisů konkrétně od § 2e Podnikání v zemědělství až do § 2h. V daných paragrafech je vymezeno, kdo může podnikat v zemědělství, kde a jak je získáváno oprávnění k podnikání v zemědělství a co je chápáno pod pojmem zemědělská výroba. [2]

Zemědělství je specifické v mnoha oblastech, a tak jsou jisté odlišnosti projevovány i v účetním zobrazení zemědělského podniku, a to zejména v klasifikaci aktiv, jejich oceňování a způsobu účtování. Samotné účtování a vykazování dotací v zemědělství dle českých účetních předpisů není nijak regulováno odlišnými účetními předpisy na rozdíl od mezinárodních účetních předpisů IAS/IFRS, ve kterých je stanoven samostatný standard zaměřený na zemědělskou oblast. Nejdůležitějším výchozím rozdílovým rysem vůči ostatním podnikům je biologický charakter zemědělské výroby. [3, s. 20-23]

1.1 Účtování a vykazování dotací dle účetních předpisů ČR

V českých účetních předpisech (ČÚP) není zvláštní předpis pro účtování zemědělských aktiv, a ani v účetních standardech není rozlišován biologický majetek či jiný. Dle ČÚP není dostupná specifická úprava zaměřená na oblast zemědělství, a proto je využívána obecná úprava účtování o dotacích. V mezinárodních standardech IFRS je zemědělství sledováno v IAS – 41 Zemědělství, který je zaměřen na účtování, oceňování a vykazování biologických aktiv a státních dotací vztahujících se na biologická aktiva. [4, s. 17-27]

Analýza účetního řešení dotací a jejich transparentního vykazování je mnohdy řazena ke složitým účetním problémům, neboť je do jisté míry umožněn prostor pro kreativní přístupy účtování a oceňování. Úkolem účetní jednotky je kvalifikovaně a individuálně posoudit otázky, zda a kdy, je možné účtovat o dotacích. [5]

1.1.1 Vymezení dotací

Účetnictví v ČR je modifikováno **zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví**, ve znění pozdějších předpisů (dále také „*zákon o účetnictví*“), který je závazný pro všechny účetní jednotky. Na zákon o účetnictví je bezprostředně navazováno vyhláškami, které jsou specializovány pro jednotlivé typy účetních jednotek. Pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, je zásadní **vyhláška č. 500/2002 Sb.**, kterou jsou prováděna některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále také „*vyhláška pro podnikatele*“). Uvedená vyhláška pro podnikatele je vztahována na účetní jednotky podnikající zejména v oblasti zemědělské výroby, dále pak v oblasti výroby, obchodu a služeb. Jednotlivé účetní postupy jsou uvedeny v **Českých účetních standardech** (dále také „*ČÚS*“).

Kromě závazných účetních předpisů je účetnictví také založeno na všeobecně uznávaných účetních předpokladech a zásadách, které je nutné respektovat při využívání účetních metod. [6, s. 18-21]

Při zachycení a vykazování dotací v praxi není vždy úplně zřejmé dodržení předpokladů a zásad. Dotace jsou zemědělským podnikům poskytovány vždy ke konkrétnímu účelu. Jejich proces schvalování, přidělování a poskytování je nesourodý a je na přijmutí rozhodnutí zemědělského podniku o způsobu správného zaúčtování. Možné reálné problémy jsou detailněji analyzovány Národní účetní radou, která je řazena k nezávislým odborným

institucím určená k podpoře odborné způsobilosti a profesní etiky při rozvoji účetních profesí a v oblasti metodiky účetnictví a financování. [7]

Danou nezávislou institucí byly vydány a schváleny čtyři interpretace, které jsou zaměřeny na problematiku účtování dotací a nejsou považovány za právně závazná stanoviska, ale je v nich zachycen odborný názor na otázky, které nejsou účetními předpisy dostatečně řešeny nebo je jejich aplikace rozporuplná. Jejich smyslem je prostřednictvím daných interpretací ucelit používání zákona o účetnictví, ostatních právních předpisů a pomoc účetním jednotkám správně účtovat a vykazovat jejich transakce. [8]

Zákon o účetnictví

Ve vztahu k dotacím jsou vymezena základní ustanovení v zákoně o účetnictví, ve kterých jsou zakomponovány stěžejní předpoklady a zásady, které by měly být dodržovány při účtování a vykazování zemědělských dotací. [9]

Lze shrnout vybrané ustanovení právních předpisů a získaných stanovisek [9]:

Nelze neuvést § 3 *odst. 1 zákona o účetnictví*, ve kterém je pojednáváno o **akruálním principu**. Účetními jednotkami je účtováno podvojnými zápisy o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví do období, s nímž tyto skutečnosti časově a věcně souvisí, není-li možno tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v účetním období, v němž zjistily uvedené skutečnosti.

Dále § 7 *odst. 1 zákona o účetnictví*, ve kterém je uveden požadavek na **věrný a poctivý obraz účetnictví**.

V § 19 *odst. 5 zákona o účetnictví* je definováno, že v účetnictví běžného účetního období musí být k rozvahovému dni zohledněn dopad událostí, které nastaly do konce rozvahového dne, i když se informace o těchto událostech staly známými až mezi rozvahovým dnem a **okamžikem sestavení účetní závěrky**.

V § 25 *odst. 3 zákona o účetnictví* je stanoveno, že účetní jednotky při oceňování (složek majetku a závazků) ke konci rozvahového dne zahrnují jen ty zisky, které byly k rozvahovému dni dosaženy a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetku a závazků a jsou jim známy do **okamžiku sestavení účetní závěrky**.

Vyhláška pro podnikatele

Ve vyhlášce pro podnikatele je úprava účtování dotací obsažena v **§ 25 Jiné provozní výnosy** a **§ 47 Způsoby oceňování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku a vymezení nákladů s jeho pořízením souvisejících odst. 6.**

Na základě § 25 vyhlášky pro podnikatele jsou dotace vykazovány v rámci položky jiné provozní výnosy, jejímž obsahem mohou být i „*přijaté dary v provozní oblasti, smluvní pokuty a úroky z prodlení, výnosy z postoupených a odepsaných pohledávek, inventarizační rozdíly, dotace k úhradě nákladů nebo k úhradě jiné ekonomické újmy, pojistná plnění a mimořádné provozní výnosy.*“ [10]

Pojem dotace je definován ve vyhlášce v § 47 odst. 6. V úvodu daného odstavce je neprodleně vymezen způsob ocenění dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku v případě přijetí dotace. Dle daného paragrafu je za dotace považováno „*bezúplatná plnění, která se poskytují přímo nebo zprostředkovaně podle zvláštních právních předpisů ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv, Národního fondu, ze státních fondů, z rozpočtů územních samosprávných celků na stanovený účel.*“ [10]

V daném paragrafu je zohledňováno i mezinárodní postavení České republiky, neboť za dotaci jsou rovněž považována bezúplatná plnění na stanovený účel ze zahraničí z prostředků Evropské unie nebo z veřejných rozpočtů cizího státu a granty poskytnuté podle zvláštního právního předpisu.

České účetní standardy

Účetní postupy o dotacích jsou podrobněji definovány v Českých účetních standardech pro podnikatele **č. 013 – Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek v odst. 6. 3. a č. 017 – Zúčtovací vztahy odst. 3. 7.** (dále také „ČÚS č. 013 a č. 017“). V českých účetních předpisech není majetek rozdělován na biologický či jiný. Majetek podniku je kategorizován do skupin dlouhodobého majetku a oběžných aktiv. V ČÚS č. 013 jsou definovány základní postupy pro účtování dlouhodobého hmotného majetku (DHM) a dlouhodobého nehmotného majetku (DNM). V daném standardu je přesně vymezeno, co jsou jednotlivé položky DHM a DNM. Samotné účtování o dotacích je obsaženo v bodě 3. 7. ČÚS č. 017, ve kterém je stanoven způsob zachycení dotace v jednotlivých fázích procesu jejího získávání, resp. způsobu jejího použití. [11]

1.1.2 Účtování o dotacích

Účtování o dotacích je nezbytné analyticky odlišit tak, aby všechny skutečně vynaložené výdaje a veškeré příjmy na dotační projekt, související s jeho uskutečněním byly přiřazeny ke správnému dotačnímu titulu. Od žádosti o dotaci a poté i od příslibení dotace k jejímu přijetí, tedy ke skutečnému obdržení finančních prostředků, uběhne určitá doba, kterou je nutné v účetnictví časově rozlišit. Je tedy potřeba posoudit, ve kterém okamžiku a zda, případně jak, dotaci zaúčtovat. [12, s. 275]

Účtování o poskytnutí dotace

Na dotaci obvykle není vztahován právní nárok. O dotaci je obvykle účtováno až v okamžiku, kdy je dotace **přijata**, anebo kdy je **jasné a nezpochybnitelné**, že ji účetní jednotka získá. Takovým momentem může být například písemné schválení žádosti o platbu dotace. U některých dotací dochází ke vzniku nároku na dotaci již při schválení žádosti o podporu, aniž by bylo potřeba zvlášť přijmout žádost o platbu. Tento typ dotací je vázán pouze na **splnění dotačních podmínek**. [13, s. 264-266]

Povinností účetní jednotky je v každém individuálním případě posoudit veškeré okolnosti související se schvalováním a poskytnutím dotací. Na základě všech přístupných dokumentů určit do jakého období přijetí dotace věcně spadá a zda a kdy byl definován nepochybný nárok na přijetí dotace. O dotaci lze účtovat až v okamžiku, kdy její poskytnutí je zcela nepochybné a obvykle je vázáno ke dni vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace. [5]

Účetní jednotkou může být nárokem na dotaci vytvořena pohledávka vůči příslušnému řídicímu orgánu, který bude pohledávku vyrovnávat. V době, kdy je dotace skutečně obdržena, je pohledávka uhrazena. Tím jsou zvýšeny peněžní prostředky nebo je sníženo ocenění DM účetní jednotky, ve vazbě na typu obdržené dotace. [14]

O nezpochybnitelném právním nároku na dotaci je účtováno na vrub příslušného účtu účtové skupiny 37 – *Jiné pohledávky a závazky* a ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 34 – *Zúčtování daní a dotací*. Konkrétně je běžně účtováno na účet 378 – *Jiné pohledávky* a 346 – *Dotace ze státního rozpočtu* (v případě národních dotací) nebo 347 – *Ostatní dotace*. O dotacích je účtováno až při jejich přijetí, případně v okamžiku, kdy je naprosto nezpochybnitelné či velmi pravděpodobné, že dotace bude přijata či schválena. [11]

O přijetí dotací na příslušný bankovní účet žadatele dle uvedení ve smlouvě či žádosti je účtováno na *vrub 221 – Bankovní účty*, čímž je snížena pohledávka, která je zaúčtována ve prospěch účtu *378 – Jiné pohledávky*. [15, s. 237]

Účtování o použití dotace

Dotace je možné diferencovat na základě stanoveného účelu, pro který byla dotace obdržena. Investičními dotacemi je snižována vstupní cena majetku, zatímco provozní a finanční dotace jsou vykazovány ve výnosech a tím není ovlivněno ocenění majetku. Je nutné dotace zachytit ve věcné a časové souvislosti s účelem, na který jsou dotace poskytnuty.

V českém účetním standardu č. 017 Zúčtovací vztahy jsou uvedeny tři možné účely, na které může účetní jednotka dotace obdržet, včetně způsobu jejich účetního zachycení – Tabulka 1 Účtování o dotacích dle účelu jejich obdržení.

Tabulka 1 Účtování o dotacích dle účelu jejich obdržení

Popis účetní operace	Má dáti	Dal
a) Provozní dotace: Použití dotace k úhradě nákladů nebo k úhradě jiné ekonomické újmy	34 – Zúčtování daní a dotací	Ostatní provozní výnosy / Finanční výnosy
b) Finanční dotace: Použití dotace na úhradu úroků nezahrnovaných do pořizovací ceny DHM nebo DNM a technického zhodnocení	34 – Zúčtování daní a dotací	Ostatní finanční výnosy
c) Investiční dotace: Použití dotace na pořízení DHM nebo DNM a technického zhodnocení a dotace na úhradu úroků zahrnovaných do pořizovací ceny	34 – Zúčtování daní a dotací	0 – Dlouhodobý majetek

Zdroj: upraveno dle [11]

Mezi provozní dotace je řazena zejména úhrada provozních nákladů, investiční dotace jsou vnímány hlavně jako dotace na pořízení DHM, DNM a technického zhodnocení a také jako dotace na úhradu úroků, které jsou zahrnovány do ocenění majetku. Finančními dotacemi jsou naopak chápány dotace k úhradě úroků, které nejsou zahrnovány do ocenění majetku.

i. Provozní dotace: dotace na úhradu provozních nákladů

Dle účetních standardů IFRS je možné o získanou částku dotace snížit provozní náklady, na které byla dotace použita, což dle ČÚP není možné [4, s. 191]. Dotace na úhradu

provozních nákladů jsou účtovány do výnosů v období, se kterým jsou věcně a časově spjaty. Danými dotacemi není tedy ovlivňováno ocenění majetku příjemce.

Podle ČÚS č. 17 – Zúčtovací vztahy je o použití provozní dotace účtováno na vrub příslušného účtu v účtové skupině 34 – *Zúčtování daní a dotací* a ve prospěch příslušných účtů účtové skupiny 64 – *Jiné provozní výnosy*, případně účtové skupiny 66 – *Finanční výnosy ve věcné a časové souvislosti s účtováním nákladů na stanovený účel*. [11]

V případě, že je účetní jednotkou podána ve sledovaném účetním období žádost o dotaci, a zároveň je zaznamenán okamžik, kdy je zcela zřejmé, že dotaci získá, ale její skutečné přijetí proběhne až v příštím účetním období, je využito kvůli dodržení aktuálního principu časové rozlišení.

Pohledávka po příslušném řídicím orgánu na základě oprávněného nároku na dotaci je zaúčtována na účet 388 – *Dohadný účet aktivní* a zároveň jako výnos na účet 648 – *Jiné provozní výnosy*. V okamžiku úhrady dotace může účetní jednotka rozpustit dohadnou položku a přijatou částku přeúčtovat na účet 347 – *Ostatní dotace* a zároveň na účet 388 – *Dohadný účet aktivní*. Přijetí dotace je zachyceno na příslušném bankovním účtu, což je zaúčtováno na účet 221 – *Peněžní prostředky na účtech* a souvztažně na účtu 347 – *Ostatní dotace*. [16, s. 60-61]

ii. Finanční dotace: dotace na úhradu úroků z úvěru

Použití dotace na finanční náklady (dotace na úhradu úroků z úvěrů a půjček, a to včetně úroků z úvěrů a půjček na pořízení DHM a DNM a technického zhodnocení) avšak pouze úroky nezahrnované do ocenění dlouhodobé majetku a technického zhodnocení jsou účtovány do ostatních finančních výnosů. Při účtování dotací na úhradu nákladů musí být věnována dostatečná pozornost správnému zařazení nákladů. [13, s. 268]

Podle ČÚS č. 17 je o použití dotace na úhradu úroků, které nejsou zahrnuty do pořizovací ceny DHM a DNM a technického zhodnocení účtováno ve věcné a časové souvislosti do ostatních finančních výnosů, tedy do účtové skupiny 66 – *Finanční výnosy*. Konkrétně je účtováno ve prospěch účtu 668 – *Ostatní finanční výnosy*. [11]

iii. Investiční dotace: dotace na pořízení DHM a DNM

Investiční dotace nejsou účtovány do výnosů, ale je jimi ovlivněno ocenění majetku, cena majetku je snížena o výši přijaté dotace. V ČÚS č. 17 je uvedeno, že při účtování o použití dotace na pořízení dlouhodobého majetku (DM) a technického

zhodnocení a o dotaci na úhradu úroků zahrnovaných do pořizovací ceny majetku je účtováno na vrub příslušného účtu v účtové skupině 34 – *Zúčtování daní a dotací* a zároveň ve prospěch příslušného účtu v účtové třídě 0 – *Dlouhodobý majetek*. [17, s. 250-260]

Na základě pořízení DHM je zaúčtována přijatá faktura na pořízení DHM, na který vzniká účetní jednotkou nezpochybnitelný nárok, na vrub účtu 042 – *Pořízení DHM* ve shodě se zaúčtováním závazku ve prospěch účtu 321 – *Závazky z obchodních vztahů (dodavatelé)*. Poté je použita dotace, která je zaúčtována na vrub účtu 347 – *Ostatní dotace*, čímž je zároveň snížena vstupní cena DHM zaúčtováním ve prospěch účtu 042 – *Pořízení DHM*. Účetní jednotkou je poté uhrazena faktura dodavateli z bankovního účtu a je zaúčtováno zrušení závazku za dodavatelem na vrub účtu 321 – *Závazky z obchodních vztahů* ve prospěch účtu 221 – *Běžný účet*. Účetní jednotkou je poté majetek zařazen do užívání. [15, s. 264-266]

Investičními dotacemi je ovlivněna i výše odpisů u majetku, na který byla poskytnuta investiční dotace, což je následně projevováno i na dani z příjmu. V případě, že je pořízen majetek, na který je rovnou uplatněna dotace, jsou odpisy vypočítány z ceny majetku ponížené o dotaci. [16, s. 209]

U investičních dotací je často evidována skutečnost, že majetek byl pořízen dopředu, respektive dříve, než na něj byla poskytnuta dotace, ačkoliv bylo o dotaci požádáno ve stejném účetním období, ve kterém byl proveden i nákup dlouhodobého majetku. Je tedy nezbytné příjemcem dotace pořízený majetek zainvestovat z jiných zdrojů a dotace je mu uhrazena zpětně. Účetní jednotkou je v těchto případech odhadnuta příslušná výše dotace a je použit účet časové rozlišení, konkrétně účet 388 – *Dohadné účty aktivní*.

Okamžik účtování v případě finančního nevyřádkování dotace

Je možné, že po vykázaní pohledávky z titulu nároku na přijetí dotace je prokázáno, že původní předpoklad nebyl, z důvodů v době účtování nároku na dotaci nepředvídatelných, naplněn a dotace nebyla a nebude finančně uhrazena, případně byla uhrazena v nižší než původně předpokládané výši. Tato skutečnost je účetně upravena v období, ve kterém se tato skutečnost stala jistou. [13]

Okamžik vykázaní nároku na vrácení dotace

Čerpání dotací z veřejných zdrojů je podmíněno striktními podmínkami, z nichž některé mohou být naplňovány až v budoucnu, a jejichž nedodržení je doprovázeno

povinností k navrácení dotace. Obecně lze říci, že v případě vrácení dotace je o této skutečnosti účtováno způsobem inverzním k jejímu vykázání. [15, s. 238]

V dané části je vycházeno převážně z *Interpretace – 14 Okamžik vykázání nároku na přijetí nebo vrácení dotace* a dále jsou shrnuty poznatky z dané interpretace. Účetní jednotka je povinna při porušení dotačních pravidel vrátit dotaci částečně nebo zcela a tuto skutečnost zaúčtovat. U obou uvedených situací je taková operace považována za nový účetní případ a není o ní účtováno retrospektivně. Její dopad je zaznamenán ve výsledku hospodaření toho období, kdy zjištění takové skutečnosti bylo evidováno. Z toho vyplývá, účetní jednotka je povinna dotaci vrátit a vykázat k datu, kdy byl vznik povinnosti zjištěn.

V případě, že byla zaúčtována dotace na úhradu provozních nákladů jako ostatní provozní výnos [5]:

- změna původní výše dotace zjištěná v období zúčtování dotace do výnosů – úprava výnosů,
- změna původní výše dotace zjištěná v některém z následujících období – povinnost snížení dotace je zaúčtována jako ostatní provozní náklad.

V dané části je vycházeno převážně z *Interpretace – 28 Následné vrácení dotace na dlouhodobý majetek* a níže jsou shrnuty poznatky z dané interpretace. Postup účtování v případě povinnosti vrácení dotace je odvíjen od toho, zda účetní jednotka je schopna dokázat, že daná skutečnost byla zjištěna až po sestavení účetní závěrky [18]:

- není schopna dokázat – jedná se o účetní chybu, kterou je třeba opravit proti minulému účetnímu období průúčtováním dopadu do vlastního kapitálu,
- je schopna dokázat – jedná se o změnu, která bude zaúčtována jako operace nového účetního období, tzn. je průúčtována do výsledku hospodaření běžného účetního období.

V obou výše uvedených případech je z důvodu vrácení dotace třeba upravit pořizovací cenu a oprávky aktiva, které bylo pořízeno z dotace. Pořizovací cena a oprávky jsou upraveny na výši, ve které by byly vykázány v případě, že by dotace nikdy nebyla přijata. [18]

Příloha účetní závěrky – vliv dotací

Jestliže mezi okamžikem vykázání pohledávky z titulu nároku na přijetí dotace a okamžikem jejího skutečného finančního vypořádání je uskutečněn rozvahový den,

pak je tato skutečnost účetní jednotkou popsána v samostatné kapitole přílohy k účetní závěrce [5].

V příloze účetní závěrky jsou účetní jednotkou samostatně uvedeny stěžejní údaje, které nejsou vykazovány v rozvaze a výkazu zisku a ztráty samostatně, mj. musí uvést rozpis přijatých dotací v minimálním členění na investiční dotace a provozní dotace. V případě významného zůstatku na účtu účtové skupiny 37 – *Jiné pohledávky a závazky* vyjadřující pohledávku z titulu nezpochybnitelného právního nároku na dotaci ke konci rozvahového je nutno tuto skutečnost popsat také v příloze účetní závěrky. [15, s. 266-267]

Zdanění podniku – vliv dotací

Podle **zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty**, ve znění pozdějších předpisů (dále také „*zákon o DPH*“) nepodléhají provozní, investiční ani finanční dotace předmětu daně z přidané hodnoty. Příjemcem není tedy z dotací odváděno DPH, a tak nejsou uváděny v daňovém přiznání k DPH. Pro zjištění, které dotace podléhají dotace z příjmů, je vhodné dotace rozdělit dle jejich účelu, a to na investiční, provozní a finanční. [19]

Dle § 18 až § 19b **zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů** (dále také „*zákon o dani z příjmů*“) jsou dotace pro podnikající právnické osoby předmětem daně z příjmů [19].

Předmětem daně z příjmů právnických osob (PO) jsou pouze dotace, které jsou vykazovány do výnosů, a to z toho důvodu, že právě ty jsou vstupními daty do výsledku hospodaření, a tím jsou součástí výpočtu základu daně. Z toho vyplývá, že předmětem daně z příjmů PO jsou provozní a finanční dotace. Investičními dotacemi je snižována hodnota majetku, na který jsou čerpány, a tím jsou snižovány účetní i daňové odpisy. Investičními dotacemi je ovlivňována výše daně z příjmů, neboť odpisy jsou účtovány do nákladů a jsou také prvkem výpočtu výsledku hospodaření. Investičními dotacemi je zvyšován výsledek hospodaření, protože jsou v nákladových účtech zachyceny nižší částky odpisů, nežli v případě, že by na odpisovaný majetek investiční dotace čerpány nebyly. [13]

1.2 Metody hodnocení finančního hospodaření podniku

Finanční analýza je metodou hodnocení finančního hospodaření podniku a její role je nezastupitelná v rámci finančního řízení. Za základní nástroje finanční analýzy jsou považovány dílčí ukazatele finanční analýzy, a to za účelem zjištění finanční situace podniku.

V prvním oddílu jsou uvedeny základní ukazatele finanční analýzy, a to jen vybrané stěžejní ukazatelé a v druhém oddílu je použit predikční, a to bankrotní model INDEX IN95. V této práci je využívána finanční analýza zaměřená především na demonstraci vlivu dotací na finanční výsledky vybraného družstva.

Správná finanční analýza je vyvozována z kvalitních zdrojů a za běžné informační zdroje finanční analýzy jsou považovány [20, s. 19-57]:

1. Účetní výkazy finančního a vnitropodnikového účetnictví,
2. Výroční zpráva.

Rozvahou je udáván přehled o majetku a zdrojích financování podniku. Lze uvést, že je to základní účetní výkaz. Rozvaha je sestavována účetní jednotkou vždy k určitému datu. [21, s. 25]

Výkazem zisku a ztráty, nebo také výsledkovkou jsou shrnuty informace o nákladech a výnosech podniku. V daném výkazu je zachycen celkový výsledek hospodaření za určité časové období v podobě zisku či ztráty, který je rozdělen na provozní a finanční část. [22, s. 17-19]

Cashflow je přehled o příjmech a výdajích podniku za určité časové období, jsou zde obsaženy údaje o přírůstcích a úbytcích peněžních prostředků. [20, s. 46]

1.2.1 Analýza absolutních dat a analýza poměrových ukazatelů

Metody finanční analýzy jsou členěny na fundamentální a technické. Technická analýza je zaměřena na analýzu dat a jejich využití v nejodchylnějších kvantitativních metodách, zatímco fundamentální analýza je soustředěna především na kvalitativní údaje, jsou zkoumány vazby protichůdných jevů a je tak sledován podnik a jeho okolí. [22, s. 37]

Následně jsou uvedeny technické metody finanční analýzy, které jsou používány podle záměru, ke kterému jsou definovány a podle předmětu dat [23, s. 10]:

- Analýza absolutních dat: vertikální (procentní rozbor) i horizontální (trendové) analýzy,
- Analýza rozdílových ukazatelů,
- Analýza poměrových ukazatelů, do které je řazena analýza likvidity, rentability, aktivity, zadluženosti,
- Analýza soustav ukazatelů, při které jsou využívány např. bankrotní modely.

Dále je v této práci popsána analýza absolutních dat, analýza poměrových ukazatelů a vybraný bankrotní model, který je součástí analýzy soustav ukazatelů.

Analýza absolutních dat

V rámci analýzy absolutních dat je počítáno s vertikální a horizontální analýzou finančních výkazů. Obě analýzy jsou označovány jako procentní rozbor, kde jsou převáděny absolutní hodnoty na relativní. [21, s. 43-44]

a) Horizontální analýza

Předmětem dané analýzy je porovnání změn jednotlivých položek výkazů v časové posloupnosti, kdy je vypočítána absolutní výše změn a její procentní vyjádření k výchozímu roku. Nejčastěji je používána k zachycení vývojových trendů ve struktuře majetku a kapitálu podniku. Prostřednictvím horizontální analýzy je možné odvozovat i pravděpodobný vývoj ukazatelů v budoucnosti v případě, že časová řada je dostatečně dlouhá. [24, s. 84-85]

$$\text{Procentní změna} = \left(\frac{\text{běžné období} - \text{předchozí období}}{\text{předchozí období}} \right) \times 100 = v \% \quad (1)$$

b) Vertikální analýza

Vertikální analýzu lze nazvat i jako strukturální analýzu či analýzu komponent. Jejím cílem je sledovat vnitřní strukturu absolutních ukazatelů, kdy jsou jednotlivé položky účetních výkazů poměřovány k celkové sumě aktiv či pasiv. Díky této metodě lze srovnat účetní výkazy s předchozím obdobím, ale také porovnávat hospodaření podniku s konkurencí. [21, s. 43]

Analýza poměrových ukazatelů

V tomto oddílu jsou sledovány ukazatele poměrové, které jsou považovány za prioritní ukazatele, neboť jsou tvořeny nejpočetnější a zároveň také nejvyužívanější skupinou ukazatelů. Prostřednictvím poměrových ukazatelů jsou odvíjeny základní stránky finančního zdraví podniku a jsou tedy jedním z nejzákladnějších nástrojů finanční analýzy. Lze říct, že poměrovými ukazateli jsou zachyceny základní oblasti vývoje finančního zdraví podniku, které je vázáno s úspěšností podniku. Jejich kalkulace je odvozována ze základních účetních výkazů, a to z výkazu zisku a ztráty a rozvahy. [20, s. 15-16]

Ukazatele jsou vybrány s ohledem na jejich jednoduchost, ale zároveň komplexnost provedené analýzy. Jsou vybrány tak, aby bylo možné posoudit vliv dotací na finanční výsledky podniku, a proto jsou rozděleny do tří kategorií: likvidita, rentabilita, aktivita a zadluženost. Z každé výše uvedené kategorie je vybráno několik primárních reprezentantů.

a) Ukazatele likvidity

Likvidita je považována za velmi důležitý faktor pro dlouhodobé fungování podniku a lze ji chápat jako schopnost podniku hradit své krátkodobé závazky se zachováním, co nejnižších transakčních nákladů. Při tvorbě ukazatelů likvidity je v čitateli vycházeno z oběžného majetku, který je seřazen od nejméně likvidních (zásoby) přes pohledávky až po nejlikvidnější peníze v pokladně. Primárním podkladem k získání potřebných údajů je rozvaha a tok finančních prostředků. [22, s. 26-30]

Níže jsou uvedeny základní ukazatele likvidity, které jsou používány v praktické části této práce:

- Běžná likvidita

Běžná likvidita je měřítkem, kolik korun podnikových oběžných aktiv je nutno použít na úhradu jedné koruny krátkodobých závazků. Ukazatel běžné likvidity je považován za poměrně hrubý ukazatel platební schopnosti a je uváděna doporučená hodnota ve výši 1,5 – 2,5. Čím je hodnota vyšší, tím lepší je platební likvidita a nezávislost podniku. [21, s. 54]

$$\text{Běžná likvidita (likvidita 3. stupně)} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}}$$

(2)

- Pohotová likvidita

Pohotovou likviditou oproti výpočtu běžné likvidity jsou snižována oběžná aktiva o zásoby. Pro pohotovou likviditu je uváděna doporučená hodnota ve výši 0,5 – 1,5. V případě, že je hodnota rovna 1, je podnik schopen ihned splatit veškeré své krátkodobé závazky. [20, s. 82]

$$\text{Pohotová likvidita (likvidita 2. stupně)} = \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{Zásoby}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (3)$$

- Okamžitá likvidita

Peněžní likvidita je měřítkem schopnosti podniku zaplatit své krátkodobé závazky okamžitě. Jedná se o ty dluhy, které jsou právě splatné. Pro peněžní likviditu je uváděna doporučená hodnota ve výši 0,2 do 0,5, neboli 0,2 až 1,0, eventuálně 0,2 až 0,7. [24, s. 131-136]

$$\text{Peněžní likvidita (likvidita 1. stupně)} = \frac{\text{Krátkodobý finanční majetek}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (4)$$

b) Ukazatele rentability

Za účelem zjištění, jaká je výnosnost vloženého kapitálu a tržeb analyzovaného podniku, jsou použity ukazatele rentability. Ukazateli rentability je poměřován zisk v určité podobě (například před zdaněním či po zdanění) vůči zdrojům podniku (například vlastní kapitál, vlastní kapitál a závazky, aktiva) nebo tržbám. [21, s. 57-58]

Při konstrukci ukazatelů rentability pro určitý podnik je vycházeno ze základních účetních výkazů podniku. Čím vyšší rentability je podnikem dosahováno, tím lépe je hospodařeno s majetkem a kapitálem. Směr trendu ukazatelů rentability by měl být v čase rostoucí. [25, s. 51-72]

Níže jsou uvedeny základní ukazatele rentability, které jsou používány v praktické části této práce:

- Rentabilita vlastního kapitálu (ROE: Return On Equity)

Rentabilita vlastního kapitálu je klíčovým měřítkem hodnocení úspěšnosti podniku. Je ukazatelem ziskovosti kapitálu podniku. Slouží jako podklad, zda je vlastní kapitál dostatečně rentabilní. [25, s. 52-53]

$$\text{Ukazatel ROE} = \frac{\text{EBT (zisk před zdaněním)}}{\text{Vlastní kapitál}} \times 100 (\%) \quad (5)$$

- Rentabilita aktiv (ROA: Return On Assets)

Rentabilita aktiv je základním měřítkem efektivnosti neboli produkční silou podniku bez ohledu na to, z jakých zdrojů byly podnikatelské činnosti financovány (vlastních, cizích, krátkodobých). V daném vzorci je poměřován zisk s celkovými aktivy investovanými do podnikání. [25, s. 55]

$$\text{Ukazatel ROA} = \frac{\text{EBIT (zisk před zdaněním a úroky)}}{\text{Celková aktiva}} \times 100 (\%) \quad (6)$$

- Rentabilita tržeb (ROS: Return On Sales)

Rentabilitou tržeb je poměřován zisk po zdanění s tržbami podniku. Je zobrazováno, kolik zisku je připadána na 1 korunu celkových tržeb podniku. V čitateli mohou být uváděny různé druhy zisku, což je odvíjeno od toho, čeho má být dosaženo. [22, s. 23]

$$\text{Ukazatel ROS} = \frac{\text{EBT (zisk před zdaněním)}}{\text{Tržby}} \times 100 (\%) \quad (7)$$

- Rentabilita nákladů (ROC: Return on Costs)

Rentabilitou nákladů je vyjadřováno, jaká výše zisku připadá na jednotku celkových nákladů [20].

$$\text{Ukazatel ROC} = \frac{\text{EBT (zisk před zdaněním)}}{\text{Celkové náklady}} \times 100 (\%) \quad (8)$$

c) Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity jsou využívány k měření efektivnosti hospodaření podniku s jeho aktivy. Je-li přebytek aktiv, než je účelná hodnota, jsou vytvořeny zbytečné náklady, kterými je snižován zisk. V případě, že jich je nedostatek, může být podnik ochuzen o výnosy z potencionálních obchodních příležitostí. Ukazatele aktivity jsou uváděny v podobě ukazatelů, které jsou vyjadřovány vázaností kapitálu v určitých položkách aktiv a pasiv, dále v obratovosti aktiv, či dobou obratu aktiv [25, s. 21-23].

Níže jsou uvedeny základní ukazatele aktivity, které jsou používány v praktické části této práce:

- Rychlost obratu celkových aktiv

Rychlostí obratu celkových aktiv je udáváno, jaké je zhodnocení stálých a oběžných aktiv při výrobě bez ohledu na zdroje jejich krytí. Efektivní podnik je ten, kde je vykazováno vysokých hodnot rychlosti obratu celkových aktiv. [22, s. 19-25]

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}}$$

(9)

- Rychlost obratu dlouhodobého hmotného majetku

Rychlostí obratu dlouhodobého hmotného majetku je sledováno, jaká část tržeb je vyprodukována z jedné koruny hmotného dlouhodobého majetku v zůstatkových cenách. [24, s. 150-157]

$$\text{Obrat dlouhodobého hmotného majetku} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Dlouhodobý hmotný majetek}}$$

(10)

- Rychlost obratu zásob

Rychlostí obratu zásob je zachyceno, kolikrát ročně jsou finanční prostředky proměněny v zásoby a prodejem opět na finanční prostředky. [24, s. 150-157]

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Zásoby}}$$

(11)

- Rychlost obratu pohledávek

Rychlostí obratu pohledávek je sledováno, kolikrát jsou transformovány pohledávky v hotové peníze, kdy vyšší hodnota ukazatele je vnímána jako rychlejší inkaso pohledávek. [25, s. 24-25]

$$\text{Obrat pohledávek} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Pohledávky}} \quad (12)$$

- Rychlost obratu závazků

Rychlostí obratu závazků je udáváno, kolikrát jsou podnikem odvedeny finanční prostředky za přijaté statky. [21, s. 68-69]

$$\text{Obrat závazků} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Závazky}} \quad (13)$$

d) Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti jsou indikátorem základní proporce vlastního a cizího kapitálu a také je jimi vyjadřováno úvěrové zatížení podniku. Pojem zadluženost je vykládán následovně – jak je podnikem pro své fungování využíváno krytí majetku cizími finančními zdroji. [20, s. 83]

Níže jsou uvedeny základní ukazatele zadluženosti, které jsou používány v praktické části této práce [24, s. 142-147]:

- Úrokové krytí

Úrokovým krytím je udáváno, o kolik jsou nákladové úroky převýšeny ziskem před zdaněním a úroky.

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{\text{EBIT (zisk před zdaněním a úroky)}}{\text{Nákladové úroky}} \times 100 (\%) \quad (14)$$

- Finanční nezávislost

Finanční nezávislostí je poměřován vlastní kapitál k celkovému kapitálu podniku. Ukazatelem je znázorňována finanční samostatnost podniku a jeho ideální hodnota by měla být vysoká. Součet ukazatele finanční nezávislosti a ukazatele celkové zadluženosti by měl být roven 1.

$$\text{Finanční nezávislost} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Celková aktiva}} \times 100 (\%) \quad (15)$$

- Míra zadluženosti

Hodnotou míry zadluženosti je vyjadřován poměr cizího a vlastního kapitálu. Daný ukazatel je zvyšován v závislosti na růstu hodnoty dluhů. Ideální hodnota by měla dosahovat maximálně hodnoty 1 (resp. 100 %). Vyšší hodnoty jsou znamením značnějšího věřitelského rizika, protože v případě nutného splacení veškerých dlouhodobých dluhů by nebyl k dispozici dostatek finančních prostředků.

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní zdroje}} \times 100 (\%) \quad (16)$$

- Celková zadluženost

Celkovou zadlužeností je poměřován cizí kapitál k celkovým aktivům a jeho ideální hodnota by měla být nízká.

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{Celková aktiva}} \times 100 (\%) \quad (17)$$

1.2.2 Indexy IN

Indexy IN jsou řazeny mezi bankrotní modely spolu s Altmanovými modely, Beermanovou diskriminační funkcí, Tafflerovým bankrotním modelem a dalšími. Modely je predikováno, zda podnik zbankrotuje, či nebankrotuje, a zároveň dokážou predikovat budoucí vývoj podniku. Indexy IN byly vytvořeny Ivanem a Inkou Neumaierovými, první byl vytvořen v roce 1995. Manželé během let vytvořili několik variant indexu, a to IN95, IN99, IN01 a IN05. Cílem daných modelů je diagnostikovat finanční situaci podniku a předpovědět

její další vývoj pomocí jednoho čísla. Výhodou indexů je především využití dat českých podniků. Ukazatele slouží k posouzení finanční výkonnosti českých podniků. V práci je využit pouze index důvěryhodnosti IN95 s ohledem na zemědělské odvětví. [22, s. 75-85]

Index IN je stejně jako Altmanův model vyjádřen rovnicí, v níž jsou zařazeny ukazatele zadluženosti, rentability, likvidity a aktivity. Každému ukazateli je přiřazena váha, která je váženým průměrem hodnot každého ukazatele v odvětví. [21, s. 78-80]

Dle manželů Neumaierových je struktura vzorce [26]:

$$IN95 = V_1 \times x_1 + V_2 \times x_2 + V_3 \times x_3 + V_4 \times x_4 + V_5 \times x_5 + V_6 \times x_6 \quad (18)$$

$x_1 = \text{aktiva celkem} / \text{cizí zdroje}$

$x_2 = \text{zisk před zdaněním a úroky} / \text{nákladové úroky}$

$x_3 = \text{zisk před zdaněním a úroky} / \text{aktiva celkem}$

$x_4 = \text{výnosy celkem} / \text{aktiva celkem}$

$x_5 = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé cizí zdroje}$

$x_6 = \text{závazky po lhůtě splatnosti} / \text{výnosy celkem}$

Váhy V_1 , V_3 , V_4 a V_6 jsou stanoveny pro jednotlivá odvětví rozdílně – Tabulka 2. Váhy indexu IN95 pro odvětví zemědělství. Pouze váhy V_2 a V_5 jsou shodné pro všechna odvětví a jejich hodnota je stanovena V_2 0,11 a V_5 0,10. Jedná se o váhy k ukazatelům úrokového krytí a běžné likvidity, které by měly být vždy na dostatečné úrovni bez ohledu na odvětví. [24, s. 230]

Tabulka 2 Váhy indexu IN95 pro odvětví zemědělství

	$V_1 = A / CZ$	$V_3 = EBIT / A$	$V_4 = VÝN / A$	$V_6 = ZPL / VÝN$
Hodnoty vah	0,24	21,35	0,76	- 14,57

Zdroj: zpracování dle [27]

Podnikatelské subjekty, jejichž hodnota je pomocí IN95 vykazována vyšší než 2, jsou schopné platit závazky bezproblémově a mají velmi dobré finanční zdraví. V případě, že hodnoty jsou v rozmezí 1 až 2 jsou společnosti pohybovány v „šedé zóně“ a mohou zde nastat problémy s placením závazků. V případě hodnot nižších než 1 lze předpokládat existující problémy a firmy nemají schopnost plnit své závazky. [26]

2 Charakteristika dotací a popis zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru

Vstupem ČR do EU se stala ČR součástí Společné zemědělské politiky EU, a pro to je v první řadě uvedena do kontextu. SZP EU je jedna z nejstarších a nejkontroverznějších politik. Je stěžejním finančním zdrojem v oblasti zemědělství v podmínkách EU. Členství v EU neznamena pro ČR jen legislativní povinnosti a případné dotační příležitosti, ale je jí také umožněno částečně se podílet na změnách, které v SZP probíhají.

Vzhledem k množství alokovaných finančních zdrojů do všech členských zemí EU je daná politika označována i jako nejdražší politika. Podíl SZP na rozpočtu EU je postupně snižován, v některých obdobích byly výdaje na SZP až téměř k 70 % evropského rozpočtu. V posledních dvou obdobích, to znamená pro léta 2007 až 2013 a 2014 až 2020, bylo na SZP určeno 43 % z celkového rozpočtu EU a pro následující období byl rozpočet EU snížen na 37,8 %. Ve víceletém finančním rámci pro období 2023–2027 jsou poprvé v historii nejvyšší výdaje vyčleněny na nové priority (regionální rozvoj a soudržnost, hospodářská a měnová unie, investice do lidí, sociální soudržnost a hodnoty). V rámci plánovaného dlouhodobého rozpočtu je SZP součástí oblasti přírodních zdrojů a životního prostředí a je na ní vyčleněno 30,9 % rozpočtu. [28]

Nejprve je pojednáváno o vzniku a podstatě SZP EU, jsou zachyceny jednotlivé reformy v průběhu jejího vývoje. Dále jsou objasněny její principy, pilíře a nástroje. Od roku 2023 je plánováno zavést v platnost revidovanou SZP EU a jsou charakterizovány její nové cíle, soubory nástrojů a nová pravidla rovněž z pohledu EU.

Dále je vymezen pojem dotace a jejich kategorizace v prostředí ČR. Je provedena analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty, a to na základě studie, která je zveřejněná Evropskou komisí. Dále je analyzován přehled vyplacených finančních prostředků na SZP za období 2016–2020. Data jsou čerpána z výročních zpráv SZIF a PGRLF, a to za účelem komplexní analýzy mapující čerpání provozních podpor zemědělskými subjekty v ČR.

A poté jsou charakterizovány možné zdroje čerpání celospolečenských podpor pro zemědělskou oblast, a to dle dotačních období v ČR.

2.1 Společná zemědělská politika Evropské unie

Jedním z východisek pro vznik Společné zemědělské politiky byla bezesporu špatná poválečná situace, kdy státy nebyly schopny zajišťovat svou zemědělskou produkci a bylo tak třeba vytvořit účinný mechanismus, kterým by bylo možné zajišťovat plynulé dodávky potravin. V poválečných letech byl tak kladen důraz především na produkční funkci zemědělství. [29, s. 5]

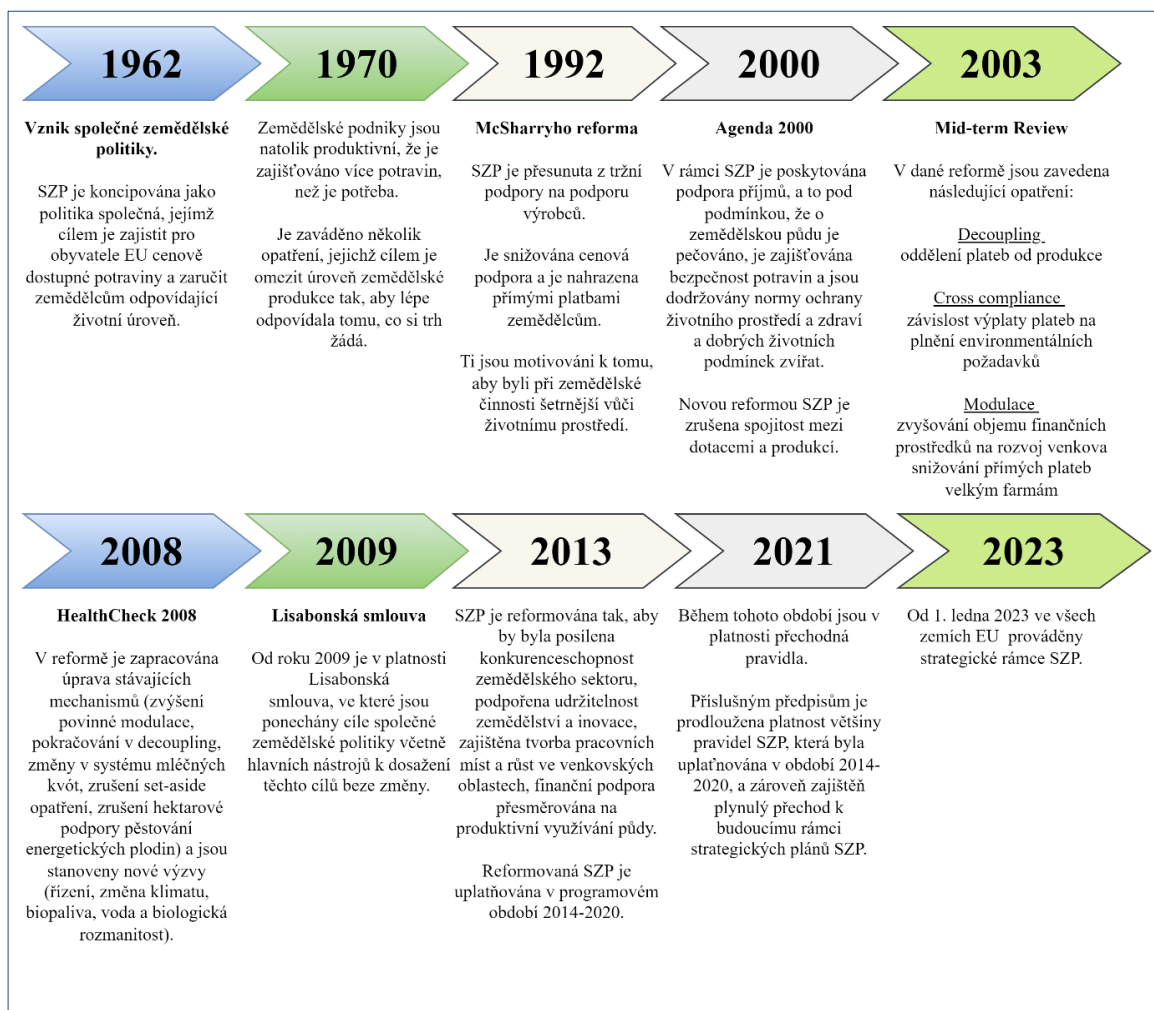
V zájmu obnovení sociálních a hospodářských struktur byl zahájen šesti zakládajícími zeměmi tehdejšího Evropského společenství dialog o společném přístupu zemědělství. Hlavní příčiny vzniku SZP byly tedy především ekonomického a politického charakteru. [30]

V roce 1957 byla v tzv. Římské smlouvě definována základní charakteristika SZP a byly vymezeny její základní cíle [31]:

- zvýšení produktivity zemědělství prostřednictvím technického rozvoje a optimálního využití výrobních faktorů, zejména pracovní síly,
- zabezpečení spravedlivé životní úrovně zemědělského obyvatelstva,
- stabilizace trhů,
- pravidelné zásobování zemědělskými výrobky,
- zajištění přiměřené ceny pro spotřebitele.

Pro dosažení těchto cílů byl zaveden ekonomický systém cenové a tržní podpory. Lze uvést, že od roku 1962 je prakticky realizována SZP a za dobu své existence byla několikrát reformována, naposledy v roce 2013. [32, s. 130-132]

Cíle SZP jsou stanoveny vždy na určité časové období a vývoj SZP od jejího vzniku až po současnost je zachycen – Obrázek 1 Reformy Společné zemědělské politiky EU.

Obrázek 1 Reformy Společné zemědělské politiky EU

Zdroj: upraveno dle [33], [31], [29, s. 5-13], [32, s. 133-135], [34, s. 84], [35]

V roce 2016 byly zahájeny první rozpravy o SZP po roce 2020 a bylo pojednáváno o reformě pro nové finanční období, která by měla být více zaměřena na ekologičtější postupy a ochranu vody a půdy. Dle přístupných dat je nutné do roku 2050 zdvojnásobit světovou produkci potravin, neboť je potřeba brát v úvahu nárůst světové populace a uspokojit zvýšenou poptávku. V potaz je brána i změna klimatu. [36]

Principy Společné zemědělské politiky Evropské unie

Z cílů SZP jsou odvozeny i její tři základní principy, na kterých je od počátku fungování SZP postaveno [37]:

- Zásada „**Společného trhu**“ – společný trh a společné ceny zemědělských produktů (volný pohyb zboží v EU, zrušení cel v rámci EU, společná pravidla hospodářské soutěže).
- Zásada „**preferencí Společenství**“ – jistota zásobování potravinami z domácích zdrojů, ochrana konkurenceschopnosti.
- Zásada „**Finanční solidarity**“ – financování SZP ze společných zdrojů, tzn. unijního rozpočtu.

Principy, vlastně zásady přijaté v samotných začátcích Evropského hospodářského sdružení (EHS) jsou do jisté míry využívány dodnes.

Pilíře a nástroje Společné zemědělské politiky Evropské unie

Společná zemědělská politika je diverzifikována do dvou pilířů, přičemž v prvním pilíři je obsažena společná organizace trhů (SOT) a přímé platby (PP). Druhý pilíř SZP je tvořen politikou rozvoje venkova (PRV). [38]

Finanční prostředky pro první pilíř jsou čerpány přímo z Evropské unie a jsou obhospodařovány jednotlivými vládami členských zemí. V druhém pilíři je nutné spolufinancování vládami jednotlivých členských států. [39]

Společnou zemědělskou politikou jsou využívány následující nástroje [33]:

- **Podpora příjmu** prostřednictvím přímých plateb je zajišťována stabilita příjmů zemědělců, kteří jsou odměňováni za ekologický způsob hospodaření a za to, že jsou poskytovatelé veřejných statků.
- **Tržními opatřeními** jsou řešeny složité tržní situace, jako je náhlý pokles poptávky kvůli obavám o zdravotní nezávadnost nebo pokles cen v důsledku dočasného přebytku nabídky na trhu.
- **Opatření pro rozvoj venkova** společně s vnitrostátními a regionálními programy jsou řešitelem specifických potřeb a problémů venkovských oblastí.

Hlavním finančním nástrojem evropského společenství je rozpočet EU, jehož cílem je zajištění finanční nezávislosti EU. Z daného rozpočtu jsou financovány především společné

aktivity a politiky na úrovni EU, tedy i SZP. V rámci rozpočtu EU je SZP zajišťována následujícími fondy [37]:

- **Evropský zemědělský záruční fond** (anglická zkratka EAGF, nebo česká zkratka EZZF), který je zřízen na podporu prvního pilíře, a to na přímou podporu a na financování tržního opatření.
- **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (anglická zkratka EAFRD, nebo česká zkratka EZFRV), který je zřízen na financování druhého pilíře tedy na rozvoj venkova a zároveň je spolufinancován ze státního rozpočtu ČR.

V návaznosti na vyplácení finančních podpor v zemědělství je SZP zavedena na přímé podpory a na některé další dotace tzv. **cross compliance** (kontroly podmíněnosti). Účelem daného opatření je motivace zemědělců ke snížení činností, které mají negativní dopad na životní prostředí a zemědělskou půdu, veřejné zdraví, zdraví rostlin a životní podmínky zvířat. Žadatelem musí být dodržovány určité podmínky, které jsou vyvozovány z příslušných nařízení EU a směrnic Rady EU a jsou společné pro všechny zemědělce. V případě, že nejsou žadatelem podmínky o dotaci dodrženy, může být snížena nebo neposkytnuta. [40]

Společná zemědělská politika období 2021–2027

SZP je dynamická politika, která je neustále vyvíjena, a je plánována její reforma pro nové období. Dne 2. prosince 2021 byla přijata nová SZP, která je plánována uplatňovat v období 2023–2027. Daná politika je opírána o následující právní rámec [41]:

- Horizontální nařízení o financování, řízení a sledování SZP.
- Nařízení o strategických plánech SZP.
- Nařízení o jednotné společné organizaci trhů.

SZP pro období 2023–2027 je postavena na devíti klíčovými bodech – Obrázek 2 Cíle Společné zemědělské politiky EU [37].

Obrázek 2 Cíle Společné zemědělské politiky EU

Zdroj: převzato [41]

Dané cíle jsou sociálního, environmentálního a hospodářského charakteru a jsou zaměřeny na posílení odolnosti odvětví zemědělství, na posílení péče o životní prostředí a opatření v oblasti klimatu a na zlepšení ve venkovských oblastech [42]. K těmto devíti cílům je nutno přiřadit ještě dva hlavní cíle, a to zjednodušení administrativní zátěže a tlak na vnitrostátní znalost inovací, tzn. co největší zapojení nových možností při tvorbě plánů jednotlivých zemí [41].

Národní strategické plány

Klíčovým rysem nové politiky je zavedení strategických plánů na úrovni členských států, v jejichž roli je přizpůsobení ustanovení SZP potřebám zemědělských komunit. Úkolem každého státu je zvolit konkrétní intervence, které jsou považovány za nejvhodnější ke splnění konkrétních cílů, a to na základě jasného posouzení vlastních potřeb. [43]

K hlavním aspektům návrhů je řazeno [41]:

- **lépe zacílené přímé platby a intervence v oblasti rozvoje venkova**, přičemž tyto platby a intervence jsou součástí strategických plánů,
- **nová struktura ekologizace** založená na podmínkách ochrany životního prostředí, jež jsou dodržovány zemědělci a další dobrovolná opatření v rámci obou pilířů,
- **přístup založený na výkonnosti**, na jehož základě členské státy jsou v roli informátora o výsledcích.

Každým členským státem je provedena obsáhlá analýza SWOT, jsou určeny specifické potřeby a jsou vypracovány strategické plány SZP. V každém plánu je stanoveno, jak jsou členským státem naplněny určené potřeby a jak jsou využívány finanční prostředky, jsou stanoveny nástroje a vlastní konkrétní cíle. Každý strategický plán SZP je předložen ke schválení Evropské komisi, aby byl zajištěn soulad s cíli pro celou EU. Členskými státy budou předkládány Evropské komisi zprávy o provádění plánu, aby bylo prokazatelné, jak bylo pokročeno při plnění cílů stanovených jako ukazatele výsledků. [44]

Cíle Společné zemědělské politiky a soubor nástrojů společné EU

Cílem SZP je posílit přínos zemědělství k cílům EU v oblasti životního prostředí a klimatu, poskytovat cílenější podporu menším zemědělským podnikům, umožnit členským státům větší flexibilitu při přizpůsobování opatření místním podnikům. [43]

V nové politice jsou obsaženy na úrovni EU tato opatření [44]:

- **společný soubor cílů** pro celou oblast SZP, čeho má být v rámci dané politiky dosaženo z hlediska zemědělců, občanů a klimatu,
- **rozsáhlý soubor celé škály různých intervencí**, jak mohou členské státy postupovat, aby bylo dosaženo cílů SZP,
- **společný soubor ukazatelů výsledků**, aby bylo zajištěno posuzování účinnosti použitých opatření za jednotlivých podmínek.

Nová pravidla Společné zemědělské politiky

Smyslem nové SZP je být spravedlivější, ekologičtější a více konkurenceschopní v rámci zemědělství EU. Součástí pravidel pro SZP jsou obecné cíle, které musí být při tvorbě národních plánů dodržovány. Úkolem národních strategických plánů je naplňovat přijaté cíle SZP, ale i strategie „*Farm to fork*“ či „*Od zemědělce k spotřebiteli*“ a zásady „*Zelené dohody pro Evropu*“. [42]

2.2 Charakteristika dotací a formy podpory v zemědělství

V této kapitole je charakterizován pojem dotace a následně jsou kategorizovány dotace v zemědělství dle různých hledisek. Následně je provedena analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty, a to na základě studie a analýzy, která je zaměřena na vyplacené finanční prostředky na SZP za sledované období.

2.2.1 Zemědělské dotace a jejich členění

V zákoně o rozpočtových pravidlech je dotace vymezeny jako [45] *„peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel.“*

V rámci zemědělství je k definování dotací nejčastěji používána následující definice [46, s. 121]: *„Dotace jsou představovány hodnotou peněžních transferů poskytovaných na základě zemědělské politiky za účelem naplnění jejich cíl. Je to suma transferů od daňových poplatníků a spotřebitelů na podporu zemědělství v souladu s konkrétním politickým opatřením.“*

Podpora zemědělského sektoru státem je pomocí přímých a nepřímých forem. Mezi přímé podpory jsou řazeny veškeré dotace, které jsou státem nebo Evropskou unií zemědělcům poskytovány. [34, s. 86]

Nepřímou formou podpory jsou daňová zvýhodnění či podpora bankovního úvěru ze státního rozpočtu, která je zřízena za účelem odstranění subjektivního posuzování poskytování dotací a vyvíjení tlaku na hospodaření zemědělců. [47, s. 15]

Dotace v zemědělství jsou rozděleny dle různých hledisek. Dle základního členění je možné zemědělské dotace kategorizovat dle subjektu a účelu, dle účinností dotací a dle hlediska účetnictví a daní. [48]

Dle I. Boháčkové jsou zemědělské dotace členěny následovně [46, s. 121-123]:

➤ **Členění dotací dle oblasti**

- **Dotace orientované do provozu** (provozní dotace) jsou poskytovány ve 2 typech, a to:
 - Dotace na produkty, které jsou poskytovány podle určitých pravidel dané komodity.
 - Dotace na výrobu, kam jsou řazeny všechny ostatní dotační prostředky neinvestičního charakteru.
- **Dotace orientované na investiční aktivity** jsou určeny k rozvoji zemědělství a k jeho zlepšení poskytnutým kapitálem, který producenti nedosáhnou vlastními prostředky.

➤ **Členění dotací dle implementace**

- **Dotace přímé** jsou adresnými dotacemi, které jsou poskytovány přímo podnikatelským subjektům a jsou tak předmětem podpor.
- **Dotace nepřímé** nejsou adresovány k přímému adresátu, jsou poskytovány jiným subjektům, které jsou ve vztahu k cílovému zemědělskému podniku.

➤ **Členění dotací dle účelu**

- **Dotace účelové** jsou poskytovány na konkrétní účel a na jiný účel není možné tyto prostředky použít.
- **Dotace bez stanoveného účelu** nejsou vázány ke konkrétnímu účelu.

➤ **Členění dotací dle dopadu do příjmů zemědělských producentů**

- **S přímým dopadem do příjmů** jde o tzv. příjmové nebo důchodové dotace, jejichž smyslem je pouze zvýšit příjmy zemědělských producentů bez vlivu na výrobu či investice. Jsou ryze neproduktivního a nerozvojového charakteru.
- **S nepřímým dopadem na příjem**, jejichž poskytnutím není představována přímá příjmová podpora.

➤ **Členění dotací dle dopadu na produkci**

- **Dotace s dopadem na produkci** jsou dotace, které mohou mít podpůrný charakter, jejichž smyslem je poskytování podpor produkce určitých komodit, nebo naopak ve smyslu omezování objemů produkce.

- **Dotace bez dopadu na produkci** jsou platby spojené s údržbou krajiny nebo s rozvojem venkovských regionů.
- **Členění dotací dle zdrojů**
- **Dotace národní** jsou poskytovány z národních zdrojů (stát, fondy).
 - **Dotace nadnárodní** jsou získané mimo národní stát (zdroje EU).
- **Členění dotací dle formy**
- **Přímé peněžní transfery** jsou to podpory ve formě peněžních prostředků.
 - **Nepřímé peněžní transfery** je druh podpory, která je realizována ve formě úlev na dani nebo úrocích a zemědělcům nejsou vypláceny peněžní prostředky přímo na ruku.

Výhodou dotací je jejich samotné poskytnutí, a pro podnik je to jistý zdroj finančních prostředků, který je nezádušný, neboť není vyžadováno žádné protiplnění a dotace jsou tak představitelem nenávratným a neúročným finančním zdrojem. Velkou **nevýhodou dotací** je jejich nejistota. Dotace jsou nenárokové, podnik tedy nemá žádnou jistotu, že dotace obdrží. Za další nevýhodu lze také považovat i jejich účelnost, tedy nutnost respektovat striktní podmínky nakládání a využívání daných finančních prostředků, ať již z hlediska účelu použití, přísně dodržované struktury položek čerpání či stanovených lhůt. Další nevýhodou je pak vysoká administrativní náročnost. [49, s. 499]

V oblasti zemědělství jsou tři hlavní instituce, jejichž prostřednictvím jsou vypláceny zemědělským podnikům finanční podpory ve formě dotací, a to prostřednictvím SZIF, PGRLF a Ministerstva zemědělství ČR (MZe ČR). Provádění SZP v ČR je v zodpovědnosti MZe ve spolupráci se SZIF.

Ministerstvo zemědělství České republiky

Ministerstvem zemědělství je poskytováno značné množství dotačních opatření do zemědělství. MZe jsou dotace poskytovány na základě vydaných dotačních programů, ve kterých jsou vymezeny podmínky pro jednotlivé roky. Daným ministerstvem je poskytována účelová dotační podpora zaměřená na národní dotace (ND). Dotační programy, které jsou poskytovány v jednotlivých letech, jsou velmi podobné a také jsou na sebe navázány. [50]

Státní zemědělský intervenční fond

SZIF byl v ČR akreditován jako Agrární platební agentura. Jejím úkolem je administrace financí poskytovaných z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF), z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a z Evropského rybářského fondu (EFF). [37]

Administrativa spojená s dotacemi ať jsou národní či evropské je zaštiťována SZIF. Jedná se zejména o přímé platby, program rozvoje venkova, společnou organizaci trhu a národní dotace. Hlavní činností daného fondu je kontrolovat dodržování podmínek, posuzovat obdržené žádosti a vyplácet dotace. [47]

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.

PGRLF je finanční a servisní organizace pro české zemědělce a venkov a jeho jediným akcionářem je MZe. Hlavní náplní je poskytování podpor formou dotací úroků z úvěrů, finanční podpora pojištění, poskytování půjček (provozní a investiční úvěry) či poskytování finančních prostředků ke snížení jistiny úvěrů. [51]

2.2.2 Analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty

Analýza mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty je rozdělena na dvě části. V prvním oddílu je vycházeno ze studie, která byla zveřejněna v květnu 2021 na stránkách Evropského parlamentu. V druhém oddílu je zachycen přehled finančních prostředků určených na SZP za vymezené období a potřebné informace jsou vyvozovány z výročních zpráv SZIF a PGRLF.

a) Studie: *The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds*

Studie byla realizována Výborem pro rozpočtovou kontrolu kvůli auditu o fungování řídicích a kontrolních systémů zavedených s cílem zamezit střetu zájmu v zemích EU při čerpání evropských dotací. V rámci dané studie jsou publikováni největší příjemci dotací. Za roky 2018 a 2019 je zveřejněno 50 největších příjemců podpor všech zemí EU.

V podmínkách ČR jsou finanční prostředky poskytovány prostřednictvím SZIF. Vzhledem k tomu, že ve sledovaných letech bylo dle studie vyplaceno obdobné množství finančních prostředků, je analyzován pouze rok 2019. Unijní příspěvek je ve studii vyjádřen v eurech (EUR), a proto je přepočítán pomocí kurzu k 31. 12. 2019 ve výši 25,41 EUR/CZK.

Z dané studie je uveden následující přehled pro Českou republiku – Tabulka 3 TOP 10 přímých příjemců SZP za rok 2019 v ČR

Tabulka 3 TOP 10 přímých příjemců SZP za rok 2019 v ČR

Příjemce	Typ	Částka (v tis. Kč)	Částka (v eurech)
1 Státní pozemkový úřad	státní podnik	477 345	18 7857 13
2 Vojenské lesy a statky ČR, s. p.	státní podnik	87 539	3 445 074
3 Bovys, s. r. o.	obchodní společnost	85 839	3 378 157
4 Agro – Měřín a. s.	obchodní společnost	78 916	3 105 725
5 Státní zemědělský intervenční fond	státní podnik	58 334	2 295 706
6 Salix Morava a. s.	obchodní společnost	57 454	2 261 089
7 ZD Krásná Hora nad Vltavou a. s.	obchodní společnost	56 562	2 225 993
8 Zemědělské družstvo Dolní Újezd	družstvo	55 224	2 173 333
9 Úsovsko Agro s. r. o.	obchodní společnost	54 900	2 160 579
10 Zemědělské družstvo Mořina	družstvo	51 608	2 031 013

Zdroj: upraveno dle studie [52]

Z dané tabulky vyplývá, že nejvíce finanční prostředků je čerpáno Státním pozemkovým úřadem, kterým jsou dotace použity do obnovy zemědělské krajiny, aktuálně jsou jím řešeny nepříznivé dopady sucha. Státní úřady, podniky či veřejné instituce jsou dominujícími příjemci dotací z evropských strukturálních a investičních fondů (v rámci dané studie 1. a 2. příčka).

Problém nastává u obchodních korporací, neboť v ČR jsou zveřejňovány pouze dílčí údaje k jednotlivým zemědělským subjektům, nikoli přehled dotací pro celý koncern či holding. Dle analyzovaných dat jsou podniky z holdingu Agrofert (dle zjištěných údajů celkem 66 podniků) jedny z největších příjemců evropských dotací určených pro zemědělce a na rozvoj venkova. Dále velmi významným příjemcem je také koncern Agro – Měřín a. s., který je velmi významným vlastníkem pozemkových ploch, či skupina Úsovsko Agro, s. r. o. Dle stanovisek holdingu a koncernu, není z jejich strany zaznamenáno žádné pochybení, a vždy bylo postupováno v souladu s platnými předpisy. [52]

V rámci EU jsou vedeny už mnoho let diskuze o tom, že by velcí průmysloví zemědělci neměli být příjemci dotací, nebo by jim dotace měly být kráceny. Dle MZe je zcela zásadní zainteresovat v novém SP SZP ČR tři priority, a to **zajištění kontroly propojenosti podniků**, aby nebylo zneužíváno vyplácení dotací, dále **zapracovat finální nastavení ekoplateb**, které jsou podporou pro správné dodržování zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí, a v neposlední řadě **přeformulovat definici aktivního zemědělce**.

Zhodnocení a shrnutí

Výňatek ze studie je uveden zejména proto, aby bylo poukázáno na to, že informace o přijatých dotacích v českém podnikatelském prostředí kvůli vyplácení dotací holdingům či koncernům podávají „pokřivený“ pohled, zejména na velké či střední zemědělské podniky. Ty se tak stávají častým terčem kritiky, a to i přes to, že většina zemědělských podniků provozuje jak živočišnou, tak rostlinnou výrobu. Ta je posuzována jako daleko finančně výhodnější, neboť je daleko více podporována dotacemi (zejména díky přímým platbám).

V živočišné výrobě lze uvést jako příklad chov prasat, který je pro zemědělce dost finančně náročný, a to z důvodu nízké výkupní ceny, rostoucím vstupním nákladům a stále omezenější možnosti odbytu. Daná výroba je pro většinu zemědělských podniků ztrátová, a proto je neustále snižován stav chovů. Jejich uzavírání povede k dalšímu poklesu potravinové soběstačnosti ČR a prohlubování závislosti na dovozech ze zahraničí. Co se týká rostlinné výroby, v případě že by byly zrušeny velké zemědělské podniky, kterých je v ČR daleko více oproti evropským státům, nebyla by udržována krajina, a to prostřednictvím pravidelného zaorávání a hnojení, čímž je také udržována její úrodnost a zadržována voda v krajině.

Snahou tradičních zemědělských podniků není ničit půdu, ale snažit se udržovat její úrodnost, chovat dobytek, a přitom produkovat kvalitní zemědělské produkty, a nebýt pouze příjemci dotací.

Konkurenceschopnost analyzovaného družstva v příjmu dotací, neboli analýza mezoprostředí se zaměřením na přijaté dotace zemědělských družstev je provedena 3.1.2 Konkurenceschopnost družstva.

b) Přehled vyplacených finančních prostředků na SZP za období 2016–2020

V dané části je vycházeno z výročních zpráv SZIF za období 2016–2020. V daném oddílu je provedena analýza mapující čerpání provozních podpor zemědělskými subjekty – Tabulka 4 Vyplacené prostředky určené na SZP za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 4 Vyplacené prostředky určené na SZP za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroje programů	2016	2017	2018	2019	2020
PP	27 046 741	23 901 672	22 389 971	22 811 061	22 707 965
PRV	9 338 568	11 844 102	13 479 815	16 597 182	16 438 786
SOT	2 334 587	1 285 699	1 219 555	1 098 010	837 309
Celkem zdroje SZP	38 719 896	37 031 473	37 089 341	40 506 253	39 984 060

Zdroj: upraveno dle [53]

Z tabulky vyplývá, že výše vyplacených finančních prostředků je v rámci jednotlivých let proměnlivá. Lze uvést klesající tendenci poskytnutých prostředků v PP a SOT, a naopak rostoucí tendenci financování v rámci PRV. V PP byla provedena reforma v roce 2013 a významně změnila strukturu PP pro období 2016–2020, což je projevováno právě v prvním sledovaném roce 2016, kdy byla poskytnuta nejvyšší částka finančních prostředků. V roce 2013 bylo v rámci PP vyplaceno pouze 19 814 761 tis. Kč, v roce 2014 vyplaceno 24 323 725 tis. Kč a v roce 2015 bylo vyplaceno 16 826 841 tis. Kč. Ve financování prostřednictvím SOT je zaznamenán jediný výkyv, a to také v roce 2016, kdy tato odchylka je způsobena mimořádným opatřením zaměřeným na podporu pro producenty mléka.

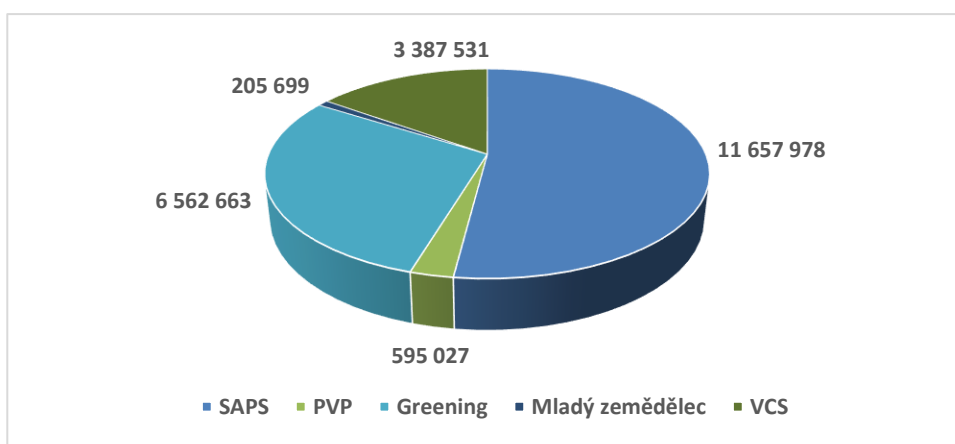
Celkové zdroje SZIF na financování SZP za sledované období jsou ve výši 193 331 023 tis. Kč, a z toho 30 794 374 tis. Kč ze státního rozpočtu a 162 536 649 tis. Kč z rozpočtu EU.

Z důvodu obdobného čerpání podpor, je detailnější rozbor týkající se výdajů na finanční podpory v rámci SZP rozebrán pouze za rok 2020.

Součástí I. pilíře SZP jsou přímé platby, které jsou plně hrazeny ze zdrojů EU. Počet žádostí o poskytnutí dotací, které jsou evidovány SZIF, jsou každoročně pohybovány v počtu mezi 100 tis. a 110 tis. ks, přičemž jejich počet je každý rok mírně zvyšován. V roce 2020 bylo podáno 111 tis. žádostí. V rámci národních doplňkových plateb byla vyplacena částka 1,1 mld. Kč a společně s přechodnými vnitrostátními podporami (PVP), které jsou součástí

přímých plateb, jsou obě podpory hrazeny z národních zdrojů. Dle získaných údajů z výroční zprávy SZIF za rok 2020 bylo v uvedeném roce na přímé platby, tak jako v předešlých letech, poskytnuto největší množství finančních prostředků SZP. Je zjištěno, že více než polovina prostředků přímých plateb byla vyplacena jednotná platba na plochu (SAPS), a bylo podáno 30 162 žádostí. Stejně množství žádostí bylo vyplaceno i na dotační titul Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé klima a životní prostředí (greening) a na Národní doplňkové platby. V rámci PVP bylo podáno o něco méně žádostí, a to 28 132.

Přehled vyplacených prostředků na přímé platby v roce 2020 je zachycen – Obrázek 3 Finanční prostředky na jednotlivé přímé platby v roce 2020 (v tis. Kč).

Obrázek 3 Finanční prostředky na jednotlivé přímé platby v roce 2020 (v tis. Kč)

Zdroj: upraveno dle [53]

Jsou-li porovnány vyplacené prostředky a podání žádostí v dílčích opatřeních PP, je vyplývající, že při shodném počtu žádostí byla výše poskytnuté podpory značně odlišná. Na greening bylo poskytnuto 29,29 %, na PVP 2,66 %, a na dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS) 15,12 % z celkové částky. Nejméně finančních prostředků v rámci PP bylo poskytnuto na platby Mladý zemědělec, a to 0,92 %. Rozdíly ve vyplacených částkách jsou dány stanovenou sazbou u jednotlivých opatření. SAPS je nejvíce využívána platba a její sazba ve sledovaném roce je 3 644 Kč/ha. Podpora greening je vyplácena formou příplatku k opatření SAPS a její sazba za sledovaný rok 2020 je 2013 Kč/ha.

Součástí I. pilíře SZP je také Společná organizace trhů, v které bylo poskytnuto v roce 2020 největší množství finančních prostředků (přibližně 76 %) na podporu školních projektů „Mléko do škol“ a „Ovoce a zelenina do škol“. Dále byly použity finanční prostředky na

financování Podpory pro organizaci producentů ovoce a zeleniny a na Zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvádění na trh.

Součástí II. pilíře je rozvoj venkova a v rámci projektových opatření RPV jsou vždy zahájena kola příjmu žádostí o dotaci a o neprojektová opatření PRV je žádáno spolu s přímými platbami prostřednictvím jednotné žádosti (JŽ).

Detailnější rozbor výdajů na finanční podpory v rámci PRV 2014–2020 je zaměřen pouze na rok 2020 – Tabulka 5 Vyplacené prostředky ze SZIF určené na PRV za rok 2020 (v tis. Kč).

Tabulka 5 Vyplacené prostředky ze SZIF určené na PRV za rok 2020 (v tis. Kč)

Program rozvoje venkova 2014–2020		ČR	EU	Celkem
M1	Předávání znalostí a informační akce	4 605	4 513	9 118
M4	Investice do hmotného majetku	1 733 059	1 698 740	3 431 799
M6	Rozvoj zemědělských podniků	226 975	222 480	449 445
M10	Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)	805 716	2 417 142	3 222 858
M11	Ekologické zemědělství (EZ)	360 023	1 080 067	1 440 090
M12	Platby v rámci sítě Natura 2000	3 729	11 187	14 916
M13	Platby pro oblasti s přírodními omezeními (ANC)	1 246 767	3 737 300	4 983 067
M14	Dobré životní podmínky zvířat	385 781	378 141	763 922
M16	Spolupráce	369 730	362 409	732 139
M20	Technická pomoc	17 271	16 930	34 201

Zdroj: upraveno dle [53]

V dané tabulce jsou zachycena vybraná opatření PRV (projektová i neprojektová) zaměřená na zemědělství. V roce 2020 bylo SZIF vynaloženo nejvíce prostředků v rámci PRV na opatření Investice do hmotného majetku, také na neprojektová opatření byly poskytnuty značné finanční prostředky – ANC a AEKO. Naopak nejméně prostředků z PRV bylo čerpáno na Předávání znalostí a informační akce. Celkové zdroje PRV za sledovaný rok jsou ve výši 16 438 786 tis. Kč, a z toho 5 688 812 tis. Kč ze státního rozpočtu a 10 749 974 tis. Kč z rozpočtu EU.

PGRLF jsou získávány prostředky z poskytnutých dotací ze státního rozpočtu a z výnosů vlastní činnosti (především zhodnocování volných finančních prostředků). V datech výroční zprávy PGRLF z roku 2020 je uvedeno, že fondem byly

vyplaceny ze státního rozpočtu finanční prostředky ve výši 2 100 mil. Kč. Spotřebovaná byla celá částka ve výši 2 100 mil. Kč, která byla beze zbytku využita na vzniklé závazky Fondu vyplývajících ze smluv uzavřených s klienty v roce 2020 v rámci všech programů. Celková výše podpor ke smlouvám uzavřeným v roce 2020 byla vyplacena částka ve výši 2 535 mil. Kč, což převýšilo přijatou státní dotaci, přičemž převis byl fondem financován z vlastních prostředků. V témže roce bylo klientům vyplaceno celkem 2 379 mil. Kč, z velké části jde o výplaty podpory ke smlouvám uzavřeným v předchozích letech. [54]

Zhodnocení a shrnutí

V rámci analýzy finančních prostředků určených na SZP je poukázáno na to, jak jsou evropské dotace pro české zemědělství stěžejní, neboť 84 % vyplacených dotací za sledované období je právě z rozpočtu EU. Dále je analýza potvrzením toho, že není úplně reálné zrušit celospolečenské podpory, neboť jak je patrné, dotace jsou hojně využívány zemědělskými subjekty (110 tis. žádostí ročně). Je-li cílem státu uchovávat a rozvíjet zemědělské odvětví, je potřeba určitým způsobem chránit a podporovat zemědělské subjekty, a to nejen malé zemědělské podniky.

Zemědělské hospodaření je značně náročné, a je také odlišné oproti ostatním odvětvím. Faktem je, že cenová elasticita poptávky po zemědělských produktech je zcela nepatrná. Je-li zemědělci vyprodukováno velké množství produktů a jejich ceny jsou nepatrně sníženy, zákazníci nenakoupí o mnoho více, než je jejich zvykem. Zemědělci jsou tedy nuceni s cenami pohybovat výrazněji a dané výkyvy nabídky tak mohou ovlivnit ceny zemědělských produktů. Obecně uspokojování poptávky v zemědělství je velmi náročné, neboť mezi uspokojením dané poptávky a produkcí výrobků je velmi dlouhá prodleva (například z důvodu vypěstování obilnin).

Ziskovost různých zemědělských komodit, je také v čase velmi proměnlivá a některé z oblastí zemědělství sami o sobě nejsou příliš ziskové. Snahou zemědělských podniků je počítat s krizovým obdobím, a případně ho překonat bez značných ztrát, nicméně výkyvy na trhu jsou dost nepředvídatelné.

Od roku 2023 je plánováno zavést v platnost nové dotační období jeho predikce zaměřená na analyzované družstvo je zachycena 4.1.2 Předběžný výpočet provozních podpor od roku 2023+.

2.3 Společná zemědělská politika ČR

Vstupem ČR do EU jsou otevřeny nové dotační možnosti v oblasti zemědělství, ale zároveň je i rozšířena konkurence českým zemědělským subjektům, a to díky volnému pohybu zboží v rámci EU. V otevřených ekonomikách je podpora zemědělských podniků vnímána jako začarovaný kruh. V případě, že jeden stát se rozhodne, že přestane zemědělství podporovat, nebo by podpory z jeho strany byly značně omezeny, ale ostatními státy by bylo zemědělství podporováno, došlo by ke snížení konkurenceschopnosti zemědělců ve státě s restriktivním omezením, a ti tak nebudou schopni prodávat své zemědělské produkty, neboť budou vytlačeni levnějším zbožím od zahraničních zemědělců.

Na konci října roku 2021 byl minulou vládou ČR přichystaný a schválený SP, na který byla snášena drtivá kritika ekologickými organizacemi a Asociací soukromého zemědělství ČR. Původní znění SP SZP ČR bylo naopak odsouhlaseno Agrární komorou ČR a Zemědělským svazem ČR. V prosinci 2021 byla jmenována nová Vláda ČR, kterou byly ve volebním programu prezentovány změny v novém SP SZP, a to zejména v oblastech péče o krajinu a kvalitu půdy. Nový SP SZP měl být odeslán do konce roku 2021, ale termín byl s ohledem na žádost nové vlády Evropskou komisí prodloužen do konce ledna 2022. Novou vládou byla tak provedena úprava původního návrhu SP SZP v ČR.

Nový návrh SP SZP v ČR má být v platnosti od roku 2023 a je v něm popsáno, jakým způsobem bude ČR mezi lety 2023 a 2027 čerpat zemědělské dotace z Evropské unie.

Program rozvoje venkova 2014–2020

Přímé platby a neprojektová opatření PRV jsou poskytovány podnikům na základě formuláře jednotná žádost, jehož prostřednictvím lze souběžně žádat o dotace na několik opatření. V projektových opatřeních PRV je generována samostatná žádost o dotaci, která je doplněna povinnými přílohami dle konkrétního opatření.

Přímé zemědělské dotace

Přímé platby jsou tedy součástí I. pilíře SZP. K základním cílům přímých plateb je podpora ochrany životního prostředí, podpora hospodářsky významných odvětví nebo podpora mladých zemědělců. Z přímých plateb je do zemědělství poskytováno nejvíce finančních prostředků.

Rozdělení **přímých plateb** je [34, s. 83]:

- **Povinné platby** (SAPS, Platba pro mladé zemědělce, greening), jejichž zdrojem v EU je EZZF, zdrojem a administrátorem v ČR je SZIF.
- **Dobrovolné platby**
 - Dobrovolná podpora vázaná na produkci, jejichž zdrojem v EU je EZZF, zdrojem a administrátorem v ČR je SZIF.
 - Přejídné vnitrostátní podpory, jejichž zdrojem a administrátorem v ČR je rozpočet ČR a SZIF.

V rámci povinných plateb je podpora zemědělcům vyplácena zjednodušeným způsobem. Finanční prostředky jsou vypláceny na 1 ha obhospodařované plochy. To znamená, že podpora není vázána na produkci. Tímto systémem je zajišťována větší jednoduchost vyplácení přímých plateb, nižší administrace a vyšší objektivita. [55]

Dobrovolná podpora vázaná na produkci. V rámci této podpory je možné žádat o dotaci na 12 dotačních opatření, jejichž cílem je podporovat citlivé sektory v ČR a jsou vázána na aktivní produkci. Každému typu produkce je přiřazena jednotka a té je stanovena každoroční sazba. [56]

Přejídné vnitrostátní podpory jsou doplňkové platby poskytované k SAPS a jsou zcela vypláceny z rozpočtu ČR. Jsou poskytovány na zemědělskou půdu, chov krav bez tržní produkce mléka, chov ovcí a koz a na tři historické platby – chmel, brambory určené pro výrobu škrobu a přežvýkavce. [57]

Nepřímé zemědělské dotace

Nepřímé platby lze rozdělit na dvě oblasti – Tabulka 6 Přehled nepřímé platby.

Tabulka 6 Přehled nepřímé platby

Nepřímé platby	Zdroj v EU	Zdroj a administrátor v ČR
SOT	<i>EZZF</i>	<i>SZIF</i>
Daňové úlevy	---	<i>Rozpočet ČR</i>

Zdroj: upraveno dle [34, s. 83]

Společná organizace trhů je dělena na dva hlavní okruhy, a to rostlinnou a živočišnou výrobu. Předmětem společné organizace trhu je především

vypořádat se s výkyvy nabídky a poptávky na trhu a stabilizovat konečné ceny pro spotřebitele. Z toho vyplývá, že jsou poskytovány mimořádné dotační programy, které jsou poskytovány na zmírnění škod způsobených nepředvídatelnými událostmi. SOT je zaměřena na finanční podpory, na dotace zaměřené na podporu restrukturalizace a přeměnu vinic a na podporu investic v rámci SOT s vínem, na intervenční opatření a na podporu propagace zemědělských produktů. Díky SOT je zabezpečena zemědělským podnikatelům větší jistota a lepší stabilita v podnikání skrze finanční podporu dotacemi, intervenčními zásahy, politikou dovozu a vývozu zemědělských komodit a dalšími způsoby. Administrace SOT je v kompetenci SZIF. [58]

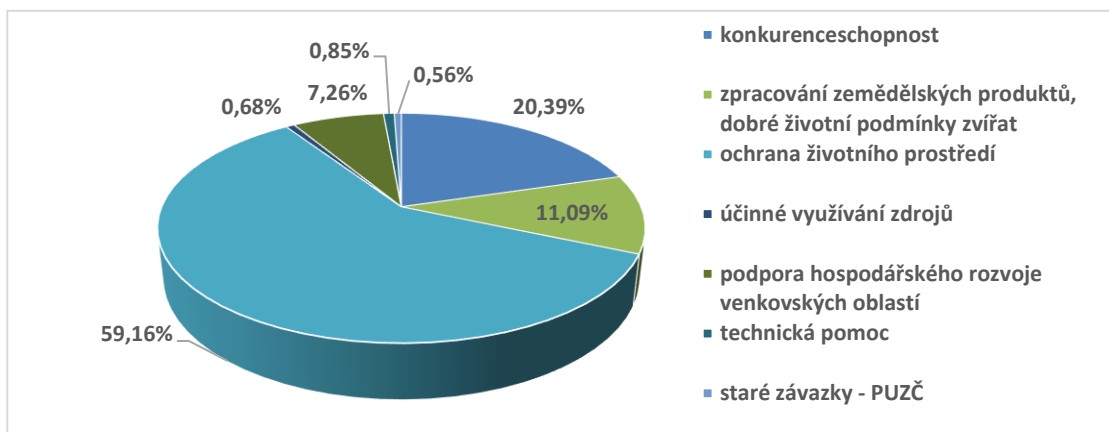
Daňová úleva je v zemědělství poskytována formou vrácení daně u nepřímých daní. V zemědělství je uplatňován termín **zelená nafta**, což je obecný výraz pro nárok na vrácení části spotřební daně z minerálních olejů prokazatelně spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu, která je upravena v § 57 **zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních**. Dále je mezi spotřební daně z minerálních olejů řazen **lehký topný olej** použitý pro vytápění, tzv. **červená nafta**, u které lze také požadovat vrácení části spotřební daně.

V zemědělství je dále vyplácen **zelený bonus (ZD)**, díky kterému je státem podporována výroba elektřiny z tzv. obnovitelných zdrojů energie. Provozní podpora, bez které by snad žádný obnovitelný zdroj energie nemohl pro vyšší náklady na výrobu plně konkurovat zdrojům konvenčním. Pro získání elektrické energie pomocí kogenerace, jsou zákonem stanoveny dva systémy podpory, a to formou výkupních cen a zelených bonusů, ze kterých je možnost výběru dle možností a preferencí. Podpora v režimu zeleného bonusu a bonusu za decentrální výrobu je vyplácená společností OTE, a. s. Podmínkou uplatnění nároku na podporu je registrace a vykazování hodnot o výrobě a spotřebě v informačním systému dané společnosti. [59]

Program rozvoje venkova České republiky 2014–2020

Program rozvoje venkova je podporou v rámci II. pilíře SZP a předchůdcem současného programu byl PRV ČR 2007–2013. Z toho vyplývá, že daný dotační program je vždy odlišen pouze obdobím a podstatou programu. [34, s. 88]

V souladu se strategií Evropy 2020 jsou cíle podpor pro rozvoj venkova na období 2014–2020 stanoveny do hlavních šesti priorit a jejich procentuální alokace do vybraných opatření je zachycena – Obrázek 4 Alokace finančních podpor pro období 2014–2020.

Obrázek 4 Alokace finančních podpor pro období 2014–2020

Zdroj: zpracování dle [60]

Z uvedených dat lze odvodit, že nejvíce finančních prostředků je investováno do opatření ochrana životního prostředí, dále do konkurenceschopnosti a zpracování zemědělských produktů a dobrých životních podmínek zvířat.

Platby v rámci **PRV 2014–2020** je dále možné rozdělit [34, s. 83]:

- **Projektová opatření PRV** – do této kategorie lze řadit M04 Investice do hmotného majetku, M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti atd.
- **Nařízení vlády prováděná opatření PRV** – do této kategorie lze řadit M10 AEKO, M13 ANC atd.

U obou typů opatření je zdrojem v EU fond EAFRD a v ČR je zdrojem a administrátorem SZIF. Opatření v rámci PRV je značné množství, které je limitováno splněním určitých podmínek dle konkrétního typu opatření. PRV je podporováno finančními prostředky z evropského fondu a zároveň je částečně kofinancován z národních zdrojů.

Zemědělské národní dotace

Národní dotace jsou dalším typem podpory zemědělské činnosti, které jsou hrazené ze státního rozpočtu ČR. Od roku 2020 jsou národní dotace prováděny SZIF s výjimkou podpor

genetických zdrojů, které jsou realizovány MZe. Část národních dotací, které jsou prováděny právě SZIF jsou někdy označovány jako zemědělské národní dotace. Ačkoliv jsou dotace vypláceny ze zdrojů ČR, členský stát EU je povinen informovat Evropskou komisi o svých záměrech na vytvoření či změnu národních podpor. Tato povinnost je plynoucí ze Smlouvy o fungování EU a jejím smyslem je zamezit narušování hospodářské soutěže. Cílem národních dotací je podpořit restrukturalizaci a zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělského sektoru spolu s rozvojem venkovského prostoru. [34, s. 90]

Přehled zemědělských národních dotací je uveden – Tabulka 7 Přehled zemědělské národní dotace.

Tabulka 7 Přehled zemědělské národní dotace

Národní platba (STAID-AID)	Zdroj v EU	Zdroj a administrátor v ČR
Národní podpory resortu MZe	---	
Národní podpory ostatních resortů MŽP, MPO, MD, MMR		<i>Rozpočet ČR PGRLF a</i>
Operační program Životního prostředí a Doprava	<i>Strukturální fondy</i>	<i>Rozpočet ČR SFŽP, SFID</i>

Zdroj: upraveno dle [34, s. 83]

Národní dotace jsou současně rozděleny do kategorií dotačních programů, které jsou pro zemědělský sektor zaměřené: Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat, Podpora ozdravování polních a speciálních plodin, Nákazový fond, Poradenství a vzdělávání, Podpora technologických platforem v působnosti resortu MZe, Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu.

Národní podpory resortu MZe – podpory PGRLF

Programy podpor PGRLF jsou vytvářeny v úzké spolupráci s MZe a dalšími zainteresovanými subjekty, které si kladou za cíl [51]: zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství, přispívat k rozvoji venkova včetně podpory zaměstnanosti ve venkovských oblastech a zabezpečit potravinou soběstačnost ČR.

Podpory a garance PGRLF, které jsou zaměřeny na zemědělskou činnost [61]:

- a) **Podpora úroků** – forma podpory: dotace části úroků z úvěru

- i. Program Zemědělec
- ii. Podpora nákupu půdy

b) Podpora pojištění – forma podpory: neinvestiční (přímá podpora)

- i. Pojištění plodin
- ii. Pojištění hospodářských zvířat

Smyslem podpory je částečná úhrada pojistného vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmět podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat.

c) Úvěry a garance

- i. Úvěry na nákup půdy – forma podpory: poskytnutí úročeného úvěru s možností snížení jistiny úvěru
- ii. Snížení jistiny úvěru – forma podpory: snížení jistiny úvěru.
- iii. Sociální zemědělství – forma podpory: poskytnutí úročeného úvěru s možností snížení jistiny úvěru
- iv. Zajištění úvěru – forma podpory: ručení za investiční úvěry
- v. Investiční a provozní úvěry – forma podpory: poskytnutí úročeného investičního úvěru s možností jednorázového snížení jistiny úvěru

Strategický plán Společné zemědělské politiky 2023–2027

Přípravy SP SZP byly zahájeny již v roce 2018, kdy byly vytvořeny první návrhy právních předpisů, SWOT analýza, definice potřeb a návrhy intervencí. Původní návrh SP SZP ČR byl schválený minulou Vládou ČR na konci října roku 2021. Vzhledem k tomu, že byla v prosinci 2021 jmenována nová vláda ČR, byl návrh SP upraven a na konci ledna 2022 byl odeslán k posouzení Evropské komisi. Daný proces připomínkování a stanovisko, podle kterého musí být SP případně upraven, by mělo být vydáno přibližně do konce dubna 2022. Na schválení SP je stanoveno 6 měsíců, přičemž je doba prodloužena o dobu reakce ze strany ČR. [62]

Priority MZe, podle nichž je připraven návrh SP SZP ČR, jsou udržet citlivé sektory, stabilizovat příjmy zemědělských podniků včetně příjmů v ANC, posílit ekologické zemědělství, zajistit redistribuci ve prospěch menších a středních zemědělských podniků. [63]

V rámci nové SZP je sloučení podpor do jediného strategického dokumentu, kterým je nahrazen současný PRV 2014–2020 – Tabulka 8 Zásadní rozdíly v nastavení programů.

Tabulka 8 Zásadní rozdíly v nastavení programů

BYLO V PRV 2014–2020 (2022)	BUDE v SP SZP 2023–2027
7leté období prodloužené o 2 roky 2021 a 2022	Pouze 5leté období Spojení přímých plateb, sektorových intervencí a rozvoje venkova do jednoho SP SZP Výrazně nižší rozpočet Větší důraz na ekologii a udržitelnost projektů
6 cílů, do kterých byly směřovány podpory	9 cílů směřování podpor – větší důraz na zelené podpory a podporu příjmů zemědělců
Široké spektrum investičních opatření v PRV	Pouze některé investice povinné a zelené investice (doporučení EK a plnění cílů zelené dohody)
Nabídka opatření cílených na ochranu složek ŽP	Větší cílenost environmentálních opatření Kladen důraz na podporu ekologického zemědělství Přímé platby a podmínky podmíněnosti

Zdroj: upraveno dle [64]

Z dané tabulky jsou patrné změny v základních oblastech. Nová SZP EU je založena na 9 cílech. V ČR jsou vymezeny specifické cíle SC 01 až SC 09 + SC XCO, v rámci, kterých jsou identifikovány jednotlivé potřeby, které jsou řešeny intervenčními strategiemi. Detailnější informace o strategických cílech – **Příloha A INTERVENČNÍ STRATEGIE SP SZP ČR.**

Potřeby SC jsou vyhodnocovány na základě SWOT analýzy a intervenční strategie v oblasti zemědělství jsou zaměřeny na přímé platby, sektorové intervence, z nichž jsou pro oblast zemědělství stěžejní pouze dotace na brambory, a rozvoj venkova, ze kterého jsou vyjmuty opatření týkající se lesnictví. Ve SP SZP je dále řešena konzistentnost strategie a doplňkovost, jsou v něm shrnuty prvky společné pro několik intervencí, jsou detailněji rozebrány přímé platby, sektorové intervence a intervence pro rozvoj venkova, finanční plán, správní a koordinační struktura a na konec řešena modernizace Agentury komunikačních a informačních systémů (AKIS) a digitalizace. [63]

3 Charakteristika zemědělského družstva

Pro účely této práce je využíván obecný název **zemědělské družstvo**, případně **družstvo**.

Na tomto místě je charakterizováno analyzované družstvo, včetně údajů o předmětu činnosti a informací zaměřených na majetkové vztahy a personální strukturu. Vybrané zemědělské družstvo je situováno v oblasti Českomoravské vrchoviny v okrese Havlíčkův Brod. První zmínka je datována v roce 1961, kdy sloučením původních čtyř družstev bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo Rozkvět, které bylo v roce 1992 transformováno na současné obchodní družstvo, které je založené na majetkové účasti členů.

Hlavní činností družstva je zemědělská výroba, a to rostlinná výroba a živočišná výroba. V majetku družstva jsou dvě bioplynové stanice, kdy od prosince 2011 je v provozu jedna bioplynová stanice a od prosince 2012 je v provozu druhá bioplynová stanice (BPS). Oběma bioplynovými stanicemi je zajišťována výroba elektřiny a tepla, a to nejen pro potřeby družstva.

Majetkové vztahy zemědělského družstva

Zemědělské obchodní družstvo bylo založeno stanovou, které byly schváleny členskou schůzí v roce 1992 a poté byly předloženy k registraci obchodnímu rejstříku při Okresním soudě v Hradci Králové. Dále byly upraveny a doplněny rozhodnutím členské schůze konané v roce 1994, poté v roce 1996 a nakonec v roce 1998 na dobu neurčitou. V následující tabulce – Tabulka 9 Základní údaje o zemědělském družstvu uvedené v OR – jsou zobrazeny základní údaje o vybraném zemědělském družstvu.

Tabulka 9 Základní údaje o zemědělském družstvu uvedené v OR

Rok zápisu do obchodního rejstříku (OR)	1961
Právní forma	družstvo
Základní kapitál	20 mil. Kč

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Základní jmění družstva je tvořeno souhrnem členských vkladů, které byly splaceny jednotlivými členy družstva. Zapisované základní jmění družstva je stanoveno ve

výši 20 milionů Kč. Obchodní jmění družstva je vnímáno jako soubor veškerého majetku a závazků.

Orgány družstva jsou členská schůze, představenstvo a kontrolní komise. Nejvyšším orgánem družstva je členská schůze. Členskou schůzí je voleno představenstvo v počtu 15 členů a kontrolní komise v počtu 5 členů, která si volí ze svých řad předsedu kontrolní komise. Funkční období členů představenstva a kontrolní komise je stanoveno na 4 roky, do své funkce mohou být voleni opětovně. Předseda představenstva řídí a organizuje běžnou činnost družstva. K 31. 12. 2021 je družstvo ve vlastnictví 675 členů a žádným členem není přesahován 2% členský podíl.

Personální struktura zemědělského družstva

Průměrný počet zaměstnanců k 31. 12. 2021 je 122. Vývoj počtu zaměstnanců v zemědělském družstvu je zachycen – Tabulka 10 Průměrný počet zaměstnanců včetně mzdových nákladů za období 2016–2020.

Tabulka 10 Průměrný počet zaměstnanců včetně mzdových nákladů za období 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet zaměstnanců	148	139	135	131	127
<i>Z toho řídicí pracovníci</i>	6	6	6	6	6
Osobní náklady (v tis. Kč)	52 340	56 272	60 823	61 790	58 468
Mzdové náklady (v tis. Kč)	38 905	41 991	45 472	45 706	42 906
Náklady na SP a ZP (v tis. Kč)	12 832	13 691	14 768	14 954	14 091
Průměrné osobní náklady na 1 zaměstnance (v tis. Kč)	354	405	451	472	460
Průměrné mzdové náklady na 1 zaměstnance (v tis. Kč)	263	302	337	349	338

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z uvedené tabulky lze říct, že výše mzdových nákladů je do roku 2018 značně zvyšována. V roce 2019 je poté evidováno pouze mírné navýšení a v roce 2020 je zaznamenán pokles. Výkyv v roce 2020 je způsoben odchodem administrativních pracovníků do starobního důchodu. Průměrné osobní náklady vynaložené družstvem na jednoho zaměstnance mají stoupající tendenci (opět krom posledního roku 2020, kdy je meziroční pokles o cca 2,54 %). Průměrné mzdové náklady na jednoho zaměstnance jsou rovněž zvyšovány v období 2016–2019, ale jejich meziroční nárůst je snižován – v roce 2017 nárůst

o 39 tis. Kč, v roce 2018 nárůst o 35 tis. Kč, v roce 2019 nárůst o 12 tis. Kč. V roce 2020 není nárůst, ale pokles o 11 tis. Kč.

Klesající trend je v počtu zaměstnanců, a to až o cca 15 % je-li porovnáván rok 2020 s rokem 2016. V roce 2017 je snížen počet zaměstnanců o 6 % oproti předcházejícímu roku, a každý další rok je počet snižován přibližně o 3 %. Zemědělské družstvo je potýkáno s demografickými změnami zapříčiněné stárnutím zaměstnanců, kdy průměrný věk zaměstnanců k 31. 12. 2020 je okolo 46 let. V roce 2020 je tedy výrazný pokles zaměstnanců způsoben odchodem do starobního důchodu administrativních pracovníků.

V rostlinné výrobě je počet pracovníků vykonávající manuální práci více méně stabilní. V případě potřeby jsou družstvem nájímáni sezónní pracovníci, například během letních měsíců, kdy je na polích největší množství práce, jsou využívány služby zajišťované specializovanými společnostmi. Díky nájímání sezónních pracovníků jsou družstvu ušetřeny osobní náklady, které by byly vynaloženy při zaměstnávání pracovníků během celého roku. To by bylo značně neefektivní, protože zemědělství je specifické v tom, že je nejvíce práce na polích v sezónním období i v souvislosti s využíváním zemědělské techniky. V zimním období je zemědělská činnost v útlumu a hlavní pracovní činností je příprava a oprava zemědělských strojů. V daném období není tudíž potřeba tak značný počet pracovní síly.

V živočišné výrobě jsou klíčovými pracovníky ukrajinští pracovníci, kteří jsou zaměstnáni jako krmiči nebo dojiči. Vlivem vzniklé situace (ruská invaze na Ukrajinu) je pro dané zemědělské družstvo nejasné, zda bude možné danou pracovní sílu i nadále využívat.

Družstvem je zvažována investice do výstavby nových objektů farmy skotu s cílem zkvalitnit výsledný produkt zejména spojením individuální péče o zvířata se špičkovou technologií, relativně jednoduché a z hlediska provozuschopnosti spolehlivé řešení za účelem zvýšení produktivity práce.

3.1 Struktura zemědělské činnosti a konkurenceschopnost zemědělského družstva

V této podkapitole je pojednáváno o struktuře zemědělské výroby a je zkoumána konkurenceschopnost družstva, a to z pohledu celorepublikového, krajského a okresního. Je prováděna analýza mezoprostředí se zaměřením na přijaté dotace zemědělských družstev.

3.1.1 Struktura zemědělské činnosti družstva

Zemědělská výroba je členěna na živočišnou, rostlinnou výrobu a provozování bioplynové stanice. Uvedené výroby jsou velmi provázány, neboť družstvem je zpracovávána kukuřice na siláž, část pšenic a ječmene. Uvedená produkce je dále pak využita jako krmivo v živočišné výrobě, či jako vstupní materiál pro provoz bioplynové stanice. Naopak živočišnou výrobou je poskytována produkce pro rostlinnou výrobu v podobě chlévské mrvy, která je užívána jako hnojivo. Také vedlejší produkt slámy je využíván v živočišné výrobě jako podestýlka pro hospodářská zvířata.

Struktura živočišné výroby

Hlavní činností živočišné výroby je výroba mléka a hovězího masa. Odchov veškerého skotu je v souladu s volným ustájením s uplatněním požadavků na welfare zvířat. Základní stádo je tvořeno v roce 2021 okolo 900 kusů dojnic holštýnského mléčného plemena, jejichž roční objem mléčné produkce činí 9 490 tis. litrů za průměrnou realizační cenu 8,99 Kč/l.

V živočišné výrobě je nutné rozhodnout o plánovaných investicích do daného odvětví, jejichž cílem je snížit počet stájí a zvýšit produktivitu práce. V roce 2021 byla podána žádost v rámci PRV o investiční dotaci zaměřenou do daného odvětví výroby, která byla následně začátkem prosince 2021 schválena. Na základě rozhovoru s ekonomkou zemědělského družstva je vyhodnocována efektivnost vybraného zemědělského investičního projektu s ohledem na aktuální situaci.

Struktura rostlinné výroby

V rostlinné výrobě za rok 2021 jsou evidovány obdobné výnosy u plodin jako v předešlých letech – Tabulka 11 Přehled pěstovaných plodin pro rok 2021 (v ha).

Tabulka 11 Přehled pěstovaných plodin pro rok 2021 (v ha)

Plodina	Výměra	Plodina	Výměra
Kukuřice	778,44	Brambory konzumní	51,30
Pšenice ozimá	759,60	Brambory průmyslové	41,11
Řepka ozimá	572,37	Trávy	34,51
Ječmen jarní	248,57	Jetel	29,33
Brambory sadbové	121,43	Nezpůsobilá plocha	0,52
Pšenice jarní	59,71	Celkem	2 696

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak vyplývá z tabulky, největší výměra plochy je zaměřena na **kukuřici**, která je pěstována za účelem krmiva pro dobytek, a to ve formě siláže. Její množstevní přebytek je následně využíván jako hlavní vstupní surovina pro bioplynové stanice.

Na druhé příčce je nejvíce pěstovanou plodinou **pšenice ozimá**, která je řazena mezi tržní komodity, které pozitivně ovlivňují ekonomiku analyzovaného družstva. Z obilovin je důležitá také produkce sladovnického ječmene.

Na třetí příčce je **řepka ozimá**. Jedná se zejména o zlepšující plodinu z pohledu osevního postupu. Řepka je používána převážně na výrobu potravin (například výroba rostlinného oleje) nebo je možné ji přimíchat jako biosložku do pohonných hmot. V současné době je projednáváno zrušení přimíchávání biosložky do paliv, a to i přes to že distributoři pohonných hmot jsou povinni přidávat biosložku ze zákona. Pro zemědělské družstvo je daná plodina vyhodnocována jako rentabilní, neboť poptávka po dané plodině je stále zvyšující.

Dále jsou v dané oblasti rovněž příznivé přírodní podmínky k pěstování **brambor**. Jejich tradice a zkušenosti jsou základem k výrazné orientaci na pěstování sadbových brambor. Družstvo je řazeno k jednomu z největších pěstitelů sadby brambor v ČR. Celková plocha brambor je vymezena v rozmezí 200–230 hektarů, z toho je 90–100 hektarů množitelských porostů.

Brambory společně s dalšími komoditami, zejména obilím jsou každoročně zaměstnancům poskytovány ve formě naturálií.

Družstvem je obhospodařováno následovné množství zemědělské půdy v jednotlivých letech – Tabulka 12 Údaje o půdě využívané v období 2016–2021 (v ha).

Tabulka 12 Údaje o půdě využívané v období 2016–2021 (v ha)

Sledované období	Celkem	Orná půda	TTP	TP na orné půdě
2016	3 615,91	2 748,79	867,12	0
2017	3600,31	2735,95	864,36	0
2018	3580,05	857,08	857,08	3,46
2019	3530,78	2659,66	851,09	20,03
2020	3558,58	2687,93	850,66	19,99
2021	3552,86	2666,66	841,48	34,78

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z tabulky vyplývá veškerá obhospodařována zemědělská půda, která je zemědělským družstvem užívána, a to jak vlastní pozemky, tak pozemky v propachtovaném vztahu. Za sledované období je obhospodařováno stále stejné množství půdy. Ornou půdou je tvořeno cca 2/3 a trvalými travními porosty je zhruba 1/3 z celkové obhospodařované půdy. Trvalé porosty na orné půdě nejsou zahrnovány do dotací a tvoří zanedbatelnou část obhospodařované půdy.

Z příloh účetních závěrek za sledované období je patrné, že snahou družstva je investovat do nákupu půdy. I přes to, že cena půdy je ustavičně zvyšována, nákup vlastní půdy je velmi prosperující investicí pro družstvo – Tabulka 13 Cena zemědělské půdy podle katastrálního území.

Tabulka 13 Cena zemědělské půdy podle katastrálního území

Katastrální území	Okres	Cena 2022	Cena 2021	Cena 2020
Katastrální pracoviště Havlíčkův Brod	Havlíčkův Brod	6,03 Kč/m ²	6,03 Kč/m ²	6,03 Kč/m ²

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Tržní cena je nejčastěji pohybována v rozmezí od 20 do 45 Kč/m² zemědělské půdy, v opravdu kvalitních lokalitách i více. Dle interních informací družstva je cena vykupována za 20 Kč/m². Z krátkodobého hlediska je půdu pro družstvo výhodnější pronajímat, neboť je propachtovatelům vyplácena fixní roční částka za pacht dle výměry, která je pro družstvo, co by pachtýře, prozatím daleko levnější než samotný výkup půdy. Jedním z důvodů, proč je kolem pozemků půdy konkurenční boj, jsou právě přímé platby, které jsou vypláceny na hektar půdy a jsou pobírány ve všech zemích EU. V některých zemích EU je až 50 % dotací vypláceno přímo propachtovatelům. V ČR jsou přímé platby vypláceny zemědělským podnikům, které danou půdu obhospodařují. Je třeba ale uvést, že u propachtované půdy kromě pachtovaného jsou družstvem investovány nemalé finanční prostředky do jejího obhospodařování. Důvodem je v ní udržet a přidat do půdy potřebné živiny. O půdu je pečováno v souladu s dotačními podmínkami, a to i přes to že půda není ve vlastnictví družstva.

Družstvo si je vědomo jistých rizik, a proto je postupně investováno do odkupu zemědělské půdy. Jistou újmou je, že výhody vyplývající z investic do zemědělské půdy jsou dlouhodobého rázu a jsou projevovány až za určitý čas. Kromě půdy je také družstvem investováno do nákupu strojních investic, stavebních investic, na které nebyly družstvem za sledované období čerpány žádné investiční dotace, a vše bylo financováno ze zdrojů zemědělského družstva.

Bioplynová stanice

V posledních letech jsou v provozu dvě zemědělské bioplynové stanice. Vzhledem k tomu, že byly uvedeny do provozu do roku 2013, je garantována výkupní cena, která je stanovena na 20 let. Obě bioplynové stanice jsou o výkonu 1 MW. Provoz bioplynových stanic je navázán na živočišnou výrobu, kdy část surovin je tvořena výstupy z živočišné výroby, a to hovězí hnůj, případně technologická mycí voda, silážní šťáva a dále je navázán na rostlinnou výrobu, kdy jsou využívány nezkrmené zbytky krmiv, a to kukuřice ve formě siláže, senáže, bioodpady, nekvalitní obilí či brambory. Obecně lze říci, že provoz bioplynové stanice je zajišťován biomasou, což je výraz pro rostlinný i živočišný materiál.

V současné době jsou bioplynové stanice využívány k výrobě energie a tepla. Je ale možné, že do budoucna budou bioplynové stanice dodávat biometan do sítí zemního plynu v ČR, neboť biometan je plnohodnotná, obnovitelná náhrada zemního plynu.

3.1.2 Konkurenceschopnost družstva

Cílem je zjistit konkurenceschopnost vybraného zemědělského družstva, a to dle stanovených hledisek:

- hledisko odvětvové – podniky náležící do sekce *A – Zemědělství, lesnictví a rybářství, kód 010000 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti dle odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ)*,
- hledisko právní formy – *pouze status družstvo*,
- hledisko územní – *Česká republika, Kraj Vysočina, okres Havlíčkův Brod*,
- hledisko časové – *fiskální rok 2020*.

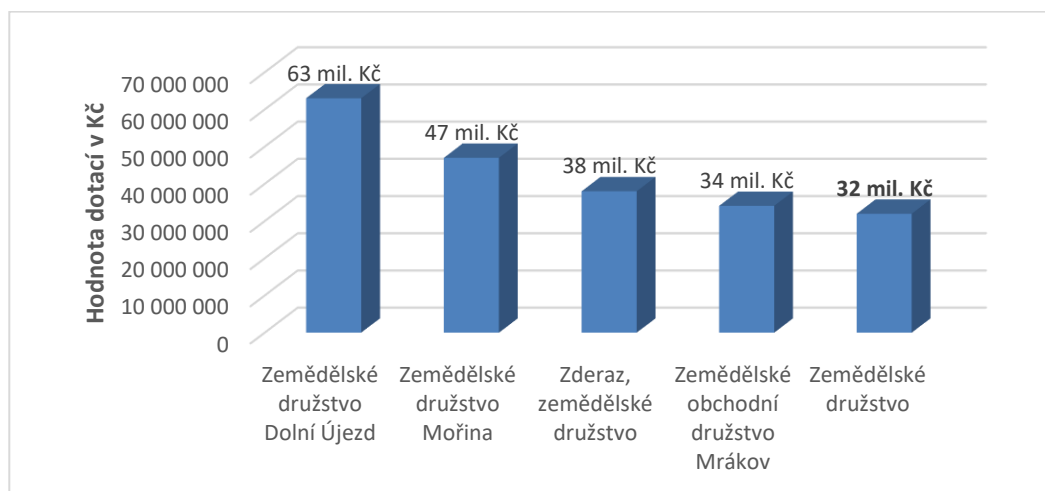
Vybrané zemědělské družstvo je situováno v okrese Havlíčkův Brod v Kraji Vysočina. Na tomto místě je analyzováno konkurenční postavení zvoleného družstva, a to z pohledu ČR, kraje a okresu vzhledem k stanoveným podmínkám.

Z pohledu ČR – vybrané zemědělské družstvo

Z webu SZIF je využíván seznam příjemce dotace a prostřednictvím filtru okres jsou vybírány jednotlivé okresy (celkový počet okresů dle filtru je 78). Z daných okresů jsou následně filtrováni tři největší příjemci dotací. Na základě tohoto principu je vytvořen testovací vzorek (celkem vygenerováno 234 zemědělských podniků, a z toho jsou vyfiltrovány pouze zemědělská družstva). [65]

V rámci tohoto testovacího vzorku je zkoumána konkurenceschopnost vybraného zemědělského družstva z pohledu ČR. Testovací vzorek je sestaven dle celkové částky přijatých dotací, kdy jsou družstva seřazena od nejvyšší částky přijatých dotací po nejnižší částku přijatých dotací, a je tak vyfiltrováno 20 zemědělských družstev.

Postavení družstva z pohledu ČR je zachyceno – Obrázek 5 Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci ČR.

Obrázek 5 Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci ČR

Zdroj: zpracování dle vlastních generovaných dat, 2022

Vybraná družstva jsou zachycena a seřazena v následujícím pořadí 1. místo, 5. místo, 10. místo, 15. místo a 20. místo. Z uvedených dat dále vyplývá, že analyzované družstvo oproti prvnímu družstvu čerpá o polovinu méně dotací. Zemědělské družstvo Dolní Újezd je obhospodařovatelem 7 764,65 ha orné půdy a analyzované družstvo hospodaří na 3 558,58 hektarů. Kč. Zemědělským družstvem Mořina je hospodařeno na 7 000 ha orné půdy. Z toho vyplývá, že rozdíl je hlavně v příjmu přímých plateb u uvedených družstev.

Zderaz, zemědělské družstvo bylo příjemcem investiční dotace ve výši 19 482 tis. Kč. V rámci plochy SAPS je poskytována obdobná výše, to znamená je hospodařeno na podobné ploše s analyzovaným družstvem.

Z pohledu Kraje Vysočina – vybrané zemědělské družstvo

Z webu SZIF je využíván seznam příjemce dotace a prostřednictvím filtru okres jsou vybírány jednotlivé okresy (celkový počet okresů v Kraji Vysočina je 5). Z daných okresů jsou následně filtrováni největší příjemci dotací. [65]

Na tomto místě je zkoumána konkurenceschopnost vybraného zemědělského družstva z pohledu Kraje Vysočina. Celková částka přijatých dotací je seřazena od nejvyšších přijatých dotací po částku nejnižších přijatých dotací a je vyfiltrováno 5 zemědělských družstev, které jsou největšími příjemci podpor v rámci kraje.

Konkurenceschopnost analyzovaného družstva je zachycena – Tabulka 14
Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci Kraje Vysočina.

Tabulka 14 Konkurenceschopnost vybraného družstva v rámci Kraje Vysočina

Název družstva	Okres	Počet zaměstnanců	Datum vzniku	Výměra (ha)	Celkem CZK
1. Zemědělské družstvo Nové Město na Moravě	Žďár nad Sázavou	100–199	1986	3 781,18	42 155 293
2. ZVOZD „Horácko“, družstvo	Třebíč	100–199	1991	3 242,17	36 685 624
3. Zemědělské družstvo Černovice u Tábora	Pelhřimov	100–199	1976	2 749,84	32 913 880
4. Zemědělské družstvo	Havlíčkův Brod	100–199	1976	3 536,34	31 969 193
5. Zemědělské družstvo Sedlejev	Jihlava	50–99	1991	1 710,79	29 738 065

Zdroj: zpracování dle vlastních generovaných dat, 2022

Jak je patrné z tabulky výměra zemědělské půdy analyzovaného družstva a Zemědělského družstva Nové Město na Moravě, které je na prvním místě, je odlišná pouze v 245 ha. V detailnějším porovnání je zjištěno, že je znatelný rozdíl v opatření AEKO a ANC, a to až o 52 % a o 43 % v přijatých částkách, které jsou porovnávány v rámci daných opatření. Z toho vyplývá, že Zemědělské družstvo Nové Město na Moravě je hospodařící v méně příznivých oblastech a proto jsou danému družstvu poskytnuty vyšší sazby na hektary.

Dále je zjištěno, že vybrané zemědělské družstvo má největší výměru zemědělské půdy (nebere se v potaz družstvo na prvním místě). Nicméně i přesto jsou před ním v příjmu dotací dvě zemědělská družstva, kterými bylo využito opatření 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, a to ve výši 5 000 tis. Kč u Zemědělského družstva Černovice u Tábora a ve výši 2 476 tis. Kč u ZVOZD „Horácko“, družstvo.

Zemědělské družstvo Sedlejev má v porovnání s vybraným zemědělským družstvem výměru o polovinu menší. Nicméně dotace jsou v daném družstvu poskytnuty také v rámci opatření 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, a to ve výši celkové částky 12 504 tis. Kč, což je 42 % z celkové poskytnuté částky danému družstvu.

Z pohledu okresu Havlíčkův Brod – vybrané zemědělské družstvo

Z webu SZIF je využíván seznam příjemce dotace a prostřednictvím filtru okres je vybrán pouze okres Havlíčkův Brod. V rámci daného okresu jsou následně filtrováni největší příjemci dotací. [65]

V rámci tohoto oddílu je zkoumána konkurenceschopnost vybraného zemědělského družstva z pohledu okresu. Celková částka přijatých dotací je seřazena od nejvyšších přijatých dotací po částku nejnižších přijatých dotací a je vyfiltrováno 19 družstev, analyzované zemědělské družstvo je na 1. místě.

Zhodnocení a shrnutí

Z dané analýzy vyplývá, že vybrané zemědělské družstvo je významným podnikem v zemědělské sféře, a to ze všech tří pohledů.

Je-li analyzované družstvo porovnáváno **z pohledu ČR**, je řazeno k velmi významnému obhospodařovateli zemědělské půdy (patří mezi střední a velké zemědělské podniky), což je doloženo – Tabulka 15 Podnikatelská struktura družstev v zemědělství stav koncem roku 2019.

Tabulka 15 Podnikatelská struktura družstev v zemědělství stav koncem roku 2019

Právní forma	Počet	Průměrná výměra ha zemědělská půda	Průměrná výměra ha orná půda
Právnícké osoby celkem	5 103	509,4	385,4
z toho – družstva	519	1 259,4	1 028,7

Zdroj: upraveno dle [66]

Dle údajů Zelená zpráva 2019 bylo koncem roku 2019 evidováno ve strukturální zemědělské statistice Českého statistického úřadu 5 103 právníckých osob, z toho je 519 zemědělských družstev, což je 10,17 % [66]. Průměrná výměra orné půdy družstev je 1 028,7 ha, z čehož vyplývá, že družstvo obhospodařuje o cca 2,5krát více než je průměr v rámci ČR.

Při analýze **z pohledu Kraje Vysočina** dále vyplynulo, že pro zvýšení konkurenceschopnosti vybraného družstva, je potřeba zvýšit aktivitu v investičních dotacích.

Daného faktoru si je družstvo vědomo, a proto již v letech 2020 a 2021 byly podávány žádosti i do této oblasti.

Při analýze **z pohledu okresu** je analyzované družstvo na 1. místě. V případě, že jsou brány v potaz i ostatní právní formy podnikání, a to společnost s ručením omezeným a akciová společnost, je družstvo na 2. místě.

Dané zemědělské družstvo je konkurenceschopné v rámci ČR, Kraji Vysočina i okresu Havlíčkův Brod. Na závěr, lze uvést, že pro zemědělskou oblast jsou dotace velmi důležitým zdrojem a bez jejich existence by byla většina podniků potýkána s vážnými finančními problémy, které by vedly jednak k omezování výroby a jednak k růstu cen potravin.

Z pohledu dotační politiky ČR jsou vnímány zemědělské dotace jako nepostradatelné celospolečenské podpory, bez kterých není možné konkurovat na českých, ani světových trzích.

3.2 Finanční struktura zemědělského družstva

Vzhledem k tomu, že v kapitole 4 Demontrace vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva je zachycen vliv dotací na finanční výsledky družstva, je zde analyzována majetková a kapitálová struktura, výkaz zisku a ztrát, a to za období 2016–2020.

Zemědělské podniky jsou od ostatních druhů podniků rozdílné, což je projevováno i ve struktuře majetku, která je také trochu odlišná. V aktivní straně rozvahy je mnoho stejných položek, jako je u ostatních podniků, jsou to pozemky, stavby, hmotné movité věci a jejich soubory a další. Množstvím pozemků může být zastoupena větší část rozvahy u zemědělských podniků ve srovnání s ostatními, a to z toho důvodu, že půda je pro zemědělce nezbytná pro hospodaření. Mezi rozdílné položky jsou pak řazena zejména zvířata, která jsou evidována v zásobách nebo jsou součástí DHM a dále také plodiny.

Další specifickou položkou vykazovanou v účetnictví ve větší míře jsou dotace, které jsou právě typické pro zemědělskou oblast. Přijatými dotacemi je zvyšována hodnota aktiv a pasiv v rozvaze a položka výnosů ve výkazu zisku a ztráty. Na straně aktiv je zvyšována hodnota pohledávek nebo časového rozlišení v závislosti na tom, zda jde pouze o odhad výše dotace, nebo zda již bylo doručeno rozhodnutí o poskytnutí dotace s příslibem konkrétní částky. V případě, že už byla dotace uhrazena, je zvýšena hodnota peněžních prostředků (a jsou sníženy krátkodobé pohledávky, ze kterých je přijatá hodnota odečtena).

3.2.1 Analýza majetkové a kapitálové struktury zemědělského družstva

Struktura majetku zemědělského družstva je složena z dlouhodobého majetku, oběžného majetku a specifické skupiny časového rozlišení.

a) Majetková struktura zemědělského družstva

Struktura aktiv v letech 2016–2020 je zachycena – Tabulka 16 Položky aktiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 16 Položky aktiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Rozvahové položky	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva celkem	534 968	544 922	565 849	625 371	633 206
Dlouhodobý majek	421 887	417 867	440 814	478 334	480 309
Dlouhodobý hmotný majetek	394 959	390 781	413 728	451 248	452 883
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	0	340
Pozemky	27 054	26 982	29 021	31 246	33 763
Stavby	245 286	234 975	235 579	248 457	239 527
Oběžná aktiva	105 335	126 730	124 512	146 590	152 493
Zásoby	66 889	82 002	75 446	87 497	95 747
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	38 392	43 007	48 134	55 452	56 734
Peněžní prostředky	54	1 721	932	3 641	12
Časové rozlišení aktiv	7 746	325	523	447	404

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Ve sledovaném období 2016–2020 je zvyšována celková hodnota aktiv analyzovaného družstva. V roce 2017 jsou aktiva zvýšena o 1,86 %, v roce 2018 je nárůst o 3,84 %. Nejvyšší nárůst aktiv je zaznamenán v roce 2019, kdy je zvýšena hodnota dané položky oproti předchozímu roku o 10,52 %. V roce 2020 je poté zachycen mírný pokles nárůstu hodnoty aktiv, a to pouze o 1,25 %.

Družstvem je vlastněn převážně dlouhodobý hmotný majetek. Výše dlouhodobého nehmotného majetku je v rozvaze zachycena jen v nižší částce, a to pouze v roce 2020, ve

výši 340 tis. Kč. Družstvem je vlastněn DHM v podobě pozemků a staveb, jejichž hodnota tvoří více jak polovinu jeho celkového DM (v rozmezí 56,90 % – 64,55 %).

Hodnota pozemků má v čase vzrůstající tendenci, protože snahou družstva je investovat ušetřené prostředky do jejich nákupu. Jedná se především o výkup pozemků, na kterých je družstvem hospodařeno a je na ně uzavřena pachtovní smlouva. Není tak rozšiřována produkce na nová území, ale je zajišťována jistota, že na původně propachtovaných a nově zakoupených pozemcích bude družstvo moci i nadále hospodařit.

Dále jsou součástí DHM hmotné movité věci a jejich soubory, kde je především evidována zemědělská technika, stroje a zařízení. Družstvem je investováno do nákupu strojů a zemědělské techniky za účelem zvýšení produktivity práce a zajištění dodržování agrotechnických lhůt v rostlinné výrobě. Součástí dlouhodobého majetku družstva je také skot zařazený do DHM jako dospělá zvířata a jejich skupiny.

Největšími položkami oběžných aktiv (OA) jsou především zásoby (jejich rozpětí je pohybováno okolo 60 % OA), konkrétně výrobky a zboží, které jsou s vývojem času na kladných hodnotách, ačkoliv v roce 2018 je zaznamenán mírný pokles hodnoty. Dále je tvořena část oběžných aktiv rostoucími krátkodobými pohledávkami, jejichž součástí jsou i družstvem přijaté dotace.

b) Kapitálová struktura zemědělského družstva

Pasivní strana rozvahy u zemědělských podniků, ve srovnání s ostatními druhy obchodních korporací, není od aktivní strany nijak zásadně odlišována. Dotace jsou promítnuty do pasivní strany rozvahy skrze výsledek hospodaření běžného účetního období, který je díky nim zvyšován, protože jsou dotace účtovány do provozních výnosů – Tabulka 17 Položky pasiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 17 Položky pasiv z rozvahy za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Rozvahové položky	2016	2017	2018	2019	2020
Pasiva celkem	534 968	544 922	565 849	625 371	633 206
Vlastní kapitál	265 362	289 896	304 915	319 070	335 180
Základní kapitál	106 828	106 222	106 192	105 906	105 641
VH běžného účetního období	22 039	30 401	22 462	20 649	16 911
Cizí zdroje	267 679	253 322	260 245	304 612	296 378
Závazky	267 679	253 322	257 264	298 650	290 728
Dlouhodobé závazky	213 162	194 618	203 207	237 837	230 222
Krátkodobé závazky	54 517	58 704	54 057	60 813	60 506
Časové rozlišení pasiv	1 927	1 704	689	1 689	1 648

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Na pasivní straně rozvahy lze pozorovat růst celkové hodnoty pasiv za celé sledované období, vývoj je stejný jako u celkových aktiv na aktivní straně rozvahy. Vlastní kapitál za sledované období má vzrůstající tendenci, a to nejprve o 9,25 % a v dalších letech vždy přibližně o 5 % oproti předchozímu období.

Družstvo se v posledních letech snaží o vypořádání podílů, které je družstvo povinné vyplatit při odchodu členům družstva. Dle stanov družstva je vypořádací podíl rozložen do splátek. K 31. 12. v roce 2016 bylo družstvo vlastněno 739 členy, nyní je to o 9 % členů méně. Základní kapitál je stále udržován ve stále podobné hodnotě, i když je zaznamenán meziroční pokles, který je každý rok cca o 0,5 %.

V roce 2017 je výsledek hospodaření zvýšen o 37,94 %, neboť daný rok byl jeden z nejlepších za poslední roky, a to jak z hlediska výrobních, tak i z hlediska ekonomických

výsledků. V daném roce byl hospodářský výsledek neboli zisk před zdaněním ve výši 37 498 tis. Kč. V dalších letech je zaznamenán pokles. V roce 2018 o cca 26,11 %, v roce 2019 o cca 8,07 % a v roce 2020 o cca 18,10 %.

Dlouhodobé závazky jsou přibližně udržovány na stejné hodnotě, přičemž se většinou jedná o dlouhodobé úvěry investičního charakteru, například bioplynové stanice ve výši počátečního úvěru 86 300 tis. Kč a 94 760 tis. Kč, investiční sušička obilí ve výši počátečního úvěru 47 000 tis. Kč, investiční stroje a pozemky. Nárůst, případně pokles krátkodobých závazků je odvíjen od zvyšování či snižování závazků z obchodních vztahů.

3.2.2 Analýza výkazu zisku a ztráty zemědělského družstva

Výnosy zemědělského družstva jsou ovlivňovány různými faktory. Lze uvést klimatické podmínky, od kterých je také odvíjena kvalita produkce a je jimi ovlivňována zejména rostlinná výroba. V živočišné výrobě jsou zase různá rizika, například nakažového a genetického charakteru. Dalším významným faktorem, kterým je ovlivňována výše výnosů, jsou výkupní ceny daných komodit trhu.

Náklady družstva jsou vázány s výdaji na osiva, sadbu, přípravky na ochranu rostlin a hnojiv v rostlinné výrobě, výdaje na krmiva a veterinární opatření a ošetření v živočišné výrobě, dále výdaje na opravy a údržby strojů a výdaje na pohonné hmoty, které jsou jim částečně vráceny. Největší podíl nákladů je vynaložen v období nákupu osiv, přípravků na ochranu rostlin a hnojiv a také v období setí a sklizně, což je vyvozováno z časového nesouladu v průběhu výrobního a pracovního procesu sezónnosti práce.

Výkaz zisku a ztrát je druhově členěn, z toho vyplývá, že je sestaven z jednotlivých druhů nákladů a výnosů.

Pro hodnocení efektivnosti jednotlivých výrob a jejich vlivu na ekonomiku celého družstva jsou sledovány vlastní náklady i výnosy – Tabulka 18 Položky výkazu zisku a ztráty za období 2016–2020 (tis. Kč).

Tabulka 18 Položky výkazu zisku a ztráty za období 2016–2020 (tis. Kč)

Položky z výsledovky	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové výnosy	225 431	241 422	262 314	261 637	263 901
Provozní výnosy	225 165	241 122	262 027	261 082	263 294
Celkové náklady	198 259	203 924	234 564	235 681	243 208
Provozní náklady	188 517	194 960	225 033	224 771	232 660
Provozní VH	36 648	46 162	36 994	36 311	30 634
Finanční VH	-9 476	-8 664	-9 244	-10 355	-9 941
VH před zdaněním	27 172	37 498	27 750	25 956	20 693
VH po zdanění	22 039	30 401	22 462	20 649	16 911
Čistý obrat za účetní období	225 430	241 420	262 315	261 637	263 902

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak je patrné z tabulky, celkové výnosy analyzovaného družstva jsou z více než 99 % tvořeny provozními výnosy. Nejvýznamnější položkou provozních výnosů jsou pak tržby z prodeje výrobků a služeb. Největší část tržeb je získávána z prodeje zemědělských komodit a služeb s nimi spojených, které jsou převážně poskytovány stálým odběratelům. Lze uvést, že téměř většina produkce zhruba 80 % je prodávána odběratelům a menší část přibližně 20 % je využívána pro provoz družstva, například v živočišné výrobě či k provozu bioplynových stanic. Produkty, jak z rostlinné tak z živočišné výroby jsou dále využívány k dalšímu zpracování v potravinářské výrobě.

Vzhledem k významnosti položky tržby z vlastních výrobků a služeb je její podrobnější členění zachyceno – Tabulka 19 Struktura tržeb z prodeje výrobků a služeb za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 19 Struktura tržeb z prodeje výrobků a služeb za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Tržby	Struktura ZV	2016	2017	2018	2019	2020
za vlastní výrobky	RV	57 256	47 394	66 741	50 116	64 281
	ŽV	56 510	74 297	78 586	84 675	83 527
	BPS	10 981	12 384	14 363	22 336	17 745
		124 747	134 075	159 690	157 127	165 553
za prodej služeb		4 241	3 973	3 379	3 698	3 954
Celkové tržby		128 988	138 048	163 069	160 825	169 507

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

V dané tabulce je v položce tržby za vlastní výrobky zachyceno přiblížení tržeb získaných z rostlinné, živočišné výroby a bioplynové stanice. Průměrné procentuální zastoupení jednotlivých výrob za sledované období je 38,75 % rostlinná výroba, 50,85 % živočišná výroba a 10,39 % bioplynová stanice. Položka tržby za prodej služeb není dále dělena dle výrob, ale je zachycena pouze celková částka v rámci, které jsou zachyceny, například tržby z prodeje služeb – obědy, tržby za práce, tržby za ubytování. Celkové tržby mají rostoucí trend, ačkoliv v roce 2019 je zachycen mírný pokles o 1,38 %.

Celkové provozní výnosy mají do roku 2018 prudký nárůst. Do roku 2018 jsou celkové a provozní výnosy zvyšovány. V roce 2017 jsou navýšeny o cca 7,09 % a v roce 2018 o cca 8,65 %. V roce 2019 je zaznamenáno snížení celkových a provozních výnosů, a to o cca 0,26 %. V roce 2020 byly opět celkové a provozní výnosy zvýšeny o cca 0,87 %.

Celkové náklady jsou z více než 95 % tvořeny provozními náklady (nejvýznamnější položkou provozních nákladů je výkonová spotřeba, která se skládá ze spotřeby materiálu, a energie a služeb, dále to jsou osobní náklady a ostatní provozní náklady). Celkové a provozní náklady mají velmi podobný trend jako celkové a provozní výnosy. Přes to není dosahováno stejných procentuálních růstů a poklesů ve sledovaném období.

V rámci provozních nákladů je položka výkonové spotřeby v roce 2017 mírně snížena o cca 1,99 %, v dalších letech 2018–2020 je pak zaznamenán průměrný nárůst o cca 7,89 %. V provozních nákladech je zachycen i sled osobních nákladů, který je sledován – Tabulka 10 Průměrný počet zaměstnanců včetně mzdových nákladů za období 2016–2020. Dále je v provozních nákladech v rámci položky ostatní provozní náklady v roce 2017 zaznamenán rapidní nárůst téměř o cca 79,40 %. V daném roce byl vyřazen z důvodu prodeje DM a materiál. Následně byl v roce 2018 zaznamenán pokles o cca 24,20 %, poté bylo evidováno navýšení o cca 32,59 % a v roce 2020 opět snížení o cca 49,90 %.

Z pohledu celkových nákladů nejsou procentuální nárůsty, tak výrazné jako je to u položky ostatní provozní náklady, krom roku 2018, kdy jsou celkové náklady zvýšeny cca o 15,03 % (v roce 2017 o cca 2,86 %, v roce 2019 o cca 0,48 % a v roce 2020 o cca 3,19 %).

U položky provozní výsledek hospodaření je v roce 2017 zaznamenán růst o cca 25,96 %. V roce 2018 je pokles o cca 19,86 %, který je způsoben vyšším nárůstem provozních nákladů, a to o cca 15 % oproti provozním výnosům, které byly zvýšeny pouze o 9 %. V roce 2019 je provozní VH mírně snížena, ale stále na zápornou hodnotu 1,85 %, která je v roce 2020 opět navýšena na zápornou hodnotu cca 15,63 %.

U položky finanční výsledek hospodaření jsou pouze záporné hodnoty, a to z toho důvodu, že ve finančních výnosech je započítávána položka výnosové úroky a podobné výnosy, které jsou daleko v nižších částkách než finanční náklady, ve kterých jsou položky nákladové úroky a podobné úroky a finanční náklady.

Na provoz bioplynových stanic je vyplácen zelený bonus, který je promítán do provozních výnosů jako forma podpory, ale zároveň je jejich provoz vázán i s provozními náklady – Tabulka 20 Struktura nákladů, výnosů, výsledku hospodaření BPS za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 20 Struktura nákladů, výnosů, výsledku hospodaření BPS za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Výnosy, náklady, provozní VH	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za vlastní výroby	10 981	12 385	14 363	22 336	17 745
Ostatní provozní výnosy – „zelený bonus“	49 972	54 054	51 885	47 737	47 994
Provozní výnosy	60 979	66 439	66 248	70 325	65 829
Provozní náklady	42 199	38 051	42 879	44 896	42 151
Provozní VH	18 780	28 388	23 369	25 429	23 678

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

V položce provozní výnosy je započítána nejen forma podpory „zelený bonus“ a tržby za vlastní výroby, které jsou uvedené v tabulce, ale v dané hodnotě jsou zahrnuty i tržby z prodeje služeb a náhrady od pojišťovny. Jak je patrné z tabulky, základní položkou jsou tržby za vlastní výroby a významnou položkou je zelený bonus. Bez podpory ve formě zeleného bonusu by byl provoz bioplynové stanice značně ztrátový.

Podíl tržeb za vlastní výroby na celkových provozních výnosech je průměrně za sledované období 23,41 %. Z toho vyplývá, že zbylých 76,59 % je zelený bonus. V případě, že by nebyl vyplácen zelený bonus byla by za provoz bioplynové stanice vykazována značná ztráta, a to až ve výši 31 218 tis. Kč. Ta by byla dosažena hned v roce 2016. V dalších sledovaných letech by byla ztráta 25 667 tis. Kč, 28 516 tis. Kč, 22 560 tis. Kč, 24 406 tis. Kč.

Vliv přijatých dotací na výsledek hospodaření

Podíl dotací na celkových výnosech družstva je zachycen – Tabulka 21 Podíl dotací na výnosech za období 2016–2020 (tis. Kč).

Tabulka 21 Podíl dotací na výnosech za období 2016–2020 (tis. Kč)

Vliv přijatých dotací na VH	2016	2017	2018	2019	2020
Provozní výnosy – dotace včetně „zeleného bonusu“	87 143	85 356	85 027	86 324	85 588
Provozní výnosy – dotace bez „zeleného bonusu“	37 171	31 302	33 142	38 587	37 594
Celkové výnosy	225 431	241 422	262 314	261 637	263 901
Podíl dotací (včetně bonusu) na výnosech (v %)	38,66	35,36	32,41	32,99	32,43
Podíl dotací (bez bonusu) na výnosech (v %)	16,49	12,97	12,63	14,75	14,25

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak vyplývá z tabulky, tak podíl dotací včetně zeleného bonusu na celkových výnosech je pohybován v rozmezí 32,41 % – 38,66 %. Zároveň je patrné, že podíl dotací na celkových výnosech je snižován (krom roku 2019 kdy je mírné zvýšení). Z toho lze usoudit, že jsou zvyšovány tržby z prodeje výrobků a služeb, výjimkou je opět rok 2019, kdy byly tržby sníženy o cca 1,19 %. Nejnižší hodnota podílu přijatých dotací na výnosech je vykazována v roce 2018. V tomto roce jsou navýšeny tržby z prodeje výrobků a služeb o cca 18,12 % ve srovnání s předchozím rokem. V roce 2016 je vykazován nejvyšší procentuální podíl dotací na celkových výnosech.

Dále je z tabulky viditelné, že podpora ve formě „zeleného bonusu“ má značný význam v přijatých dotacích. V případě, že by nebylo počítáno se zeleným bonusem je podíl dotací na celkových výnosech snižován. Průměrné procentuální zastoupení dotací bez „zeleného bonusu“ na celkových výnosech ve sledovaných letech je 14,22 %.

Podíl vratky spotřební daně (VSD) na nákladech je zachycen – Tabulka 22 Podíl vratky spotřební daně na nákladech za období 2016–2020 .

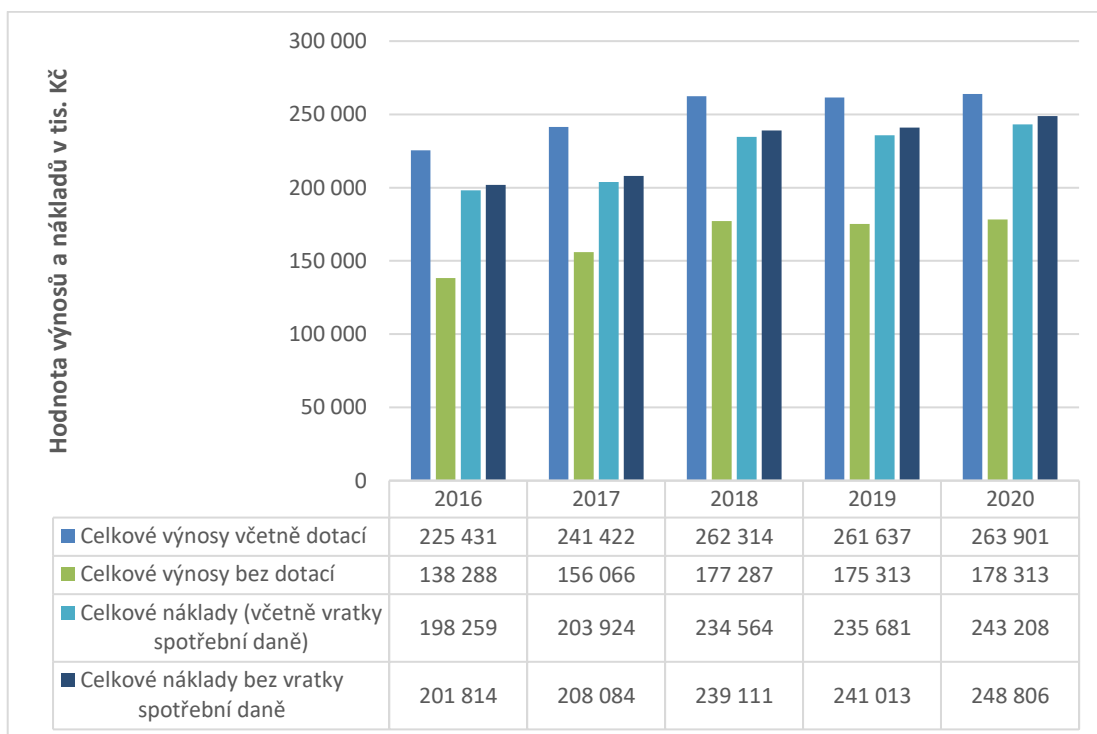
Tabulka 22 Podíl vratky spotřební daně na nákladech za období 2016–2020

Celkové náklady a vratka spotřební daně	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové náklady (v tis. Kč)	198 259	203 924	234 564	235 681	243 208
Spotřeba – motorová nafta (v tis. Kč)	11 978	12 992	13 549	14 026	12 357
Spotřeba – lehký topný olej (v tis. Kč)	2 165	2 406	2 664	2 681	2 289
Celková spotřeba (v tis. Kč)	14 143	15 398	16 213	16 707	14 646
Podíl celkové spotřeby na celkových nákladech (v %)	7,13	7,55	6,91	7,09	6,02
Vratka spotřební daně – „zelená nafta“ (v tis. Kč)	2 490	3 062	3 431	4 222	4 473
Vratka spotřební daně – „červená nafta“ (v tis. Kč)	1 065	1 097	1 116	1 110	1 125
Celková vratka za spotřební daň	3 555	4 160	4 547	5 332	5 598
Podíl vratky spotřební daně na celkových nákladech (v %)	1,79	2,04	1,94	2,26	2,30
Podíl vratky spotřební daně na celkové spotřebě (v %)	25,14	27,02	28,05	31,91	38,22

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Vratka spotřební daně („zelená nafta“ a „červená nafta“) je další specifická forma podpory zemědělského družstva, a to v procentuálním rozmezí 25,14 % – 38,22 % na celkové spotřebě. Družstvu je ve sledovaném období navracena část vynaložených nákladů na spotřebu. Z dané tabulky vyplývá nárůst u vratky spotřební daně na zelenou naftu od roku 2017. Od března daného roku lze uplatňovat nárok na vrácení nafty spotřebované, jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě. Vratka u topného oleje je vyplácena ve sledovaném období v podobné výši se vzrůstající tendencí. Na celkových nákladech je pak průměrný procentuální podíl vratky spotřební daně za lehký topný olej ve sledovaném období ve výši 2,07 %.

Níže je zobrazen vývoj celkové hodnoty nákladů, výnosů s dotacemi i bez dotací družstva za sledované období – Obrázek 6 Hodnota nákladů, výnosů (včetně dotací i bez dotací) za období 2016–2020 (v tis. Kč).

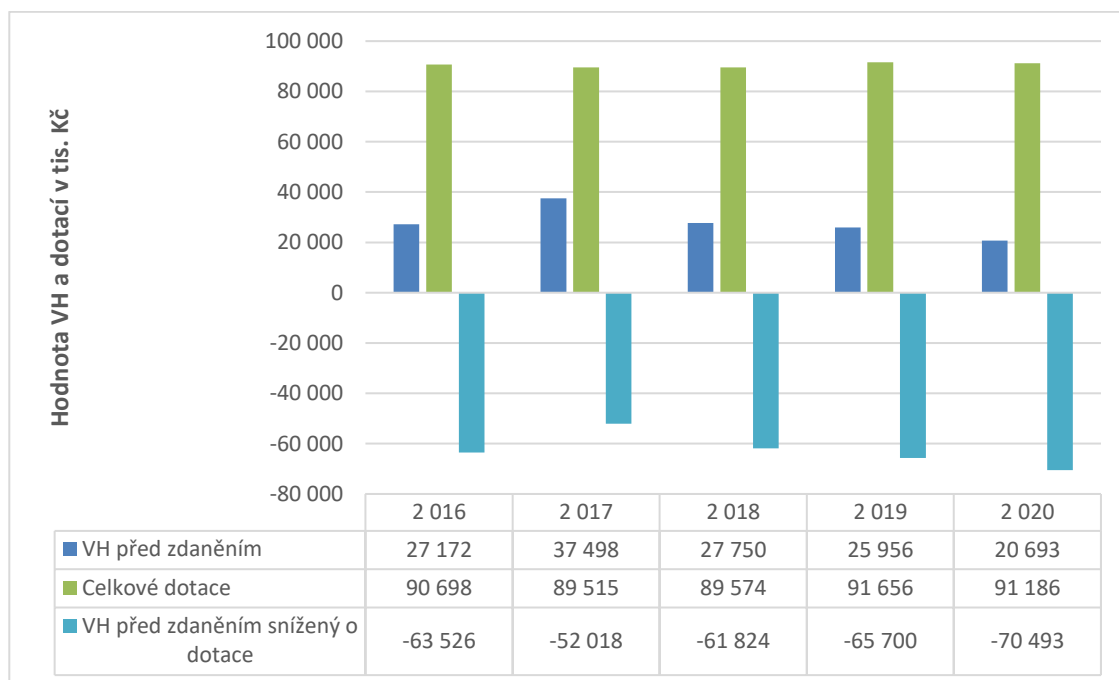
Obrázek 6 Hodnota nákladů, výnosů (včetně dotací i bez dotací) za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Výnosy jsou rozděleny na výnosy obsahující dotace a na výnosy bez dotací. Díky tomu je přehledněji zachycen vliv dotací na pokrytí nákladů, které jsou také rozlišeny na celkové náklady a na náklady bez vratek spotřební daně. Jak je patrné jejich vliv není až tak podstatný. V přijatých dotacích je zahrnut zelený bonus a provozní celospolečenské podpory poskytované od SZIF, PGRLF a MZe. Ve vratce spotřební daně je započítána vratka za motorovou naftu a vratka za lehký topný olej, které jsou vypláceny od celního úřadu a jsou jimi snižovány náklady.

Celkové výnosy a náklady (včetně i bez dotací) jsou ve sledovaném období pohybovány ve velmi podobném trendu.

Nezbytnost dotací určených pro družstvo je dále patrné také z porovnání výsledku hospodaření před zdaněním a celkové hodnoty přijatých dotací – Obrázek 7 Výsledek hospodaření před zdaněním snížený o dotace (v tis. Kč).

Obrázek 7 Výsledek hospodaření před zdaněním snížený o dotace (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Bez dotací by bylo družstvo ztrátové ve všech sledovaných letech. V roce 2017 je hodnocen výsledek hospodaření jako jeden z nejlepších za poslední roky, a to jak z hlediska výrobních výsledků, tak i právě z výsledků ekonomických. V daném roce bylo dosaženo hospodářského výsledku neboli zisku před zdaněním v hodnotě 37 498 tis. Kč. I přes to by bylo družstvo po odečtení veškerých celospolečenských podpor ve ztrátě.

Nejvyšší ztráta je vykazována v roce 2020, a to z důvodu nejnižšího výsledku před zdaněním – 20 693 tis. Kč, který byl následně snížen druhou nejvyšší částkou přijatých dotací 91 186 tis. Kč.

Ve sledovaném období jsou dotace v průměru čtyřnásobek dosaženého zisku. Výše přijatých celkových dotací, která je poskytována od SZIF, OTE a. s, MZe a PGRLF je za sledované období v průměrné výši 85 888 tis. Kč. Vzrůstající tendenci má vratka spotřební daně (motorová nafta a lehký topný olej), která je v roce 2017 zvýšena o cca 17,01 %, v roce 2018 o cca 9,32 %, v roce 2019 o cca 17,25 % a v roce 2020 o cca 5 %.

4 Demontrace vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva

V dané kapitole je uveden přehled dotací, které jsou družstvem čerpány od roku 2016 do roku 2020, jejich účetní vykazování a je hodnocen vliv dotací na finanční výsledky za pomoci vybraných metod finanční analýzy. Zemědělským družstvem je využíváno několik celospolečenských podpor, jejichž úkolem je zajistit samotné fungování daného družstva, zvýšit jeho výkonnost a podpořit konkurenceschopnost.

Hypotéza finanční analýzy je založena na tvrzení, že zemědělské družstvo by bez dotační podpory, nebylo schopné fungovat a dotační podpora mu pomáhá s financováním, díky němuž je zemědělské družstvo konkurenceschopné a je možný i případný rozvoj v investiční činnosti.

Tato skutečnost je potvrzena analýzou zemědělského družstva, a je to podloženo konkrétními výpočty, kdy jsou vybrané ukazatele zkoumány se zemědělskými dotacemi a bez dotací. K tomu jsou v teoretické části definovány vybrané ukazatele finanční analýzy, které mohou být ovlivňovány přijatými dotacemi analyzovaného družstva.

V první podkapitole jsou analyzovány dotace v zemědělském družstvu. Je zachycen celkový výčet přijatých dotací za období 2014–2020. V roce 2020 byla poprvé podána žádost do projektových opatření PRV, ale nebyla schválena. V rámci sledovaného období jsou dotace rozděleny do jednotlivých kategorií dle subjektu poskytnutí. V roce 2021 bylo družstvem žádáno o podobné celospolečenské podpory, krom toho byla znova podána žádost o investiční projekt, který byl na konci roku 2021 doporučen k podpoře. Vzhledem k novému dotačnímu období je zachycena predikce dotací zemědělského družstva po roce 2023+.

V druhé podkapitole je zachyceno účetní vykazování vybraných dotačních titulů ze sledovaného období a jsou vybrány konkrétní účetní případy.

Ve třetí podkapitole jsou použity vybrané ukazatele finanční analýzy za účelem zachycení vlivu dotací na finanční výsledky družstva.

4.1 Dotace v zemědělském družstvu

V dané kapitole jsou zachyceny provozní podpory ve vybraném zemědělském družstvu za sledované časové období 2016–2020. Dle uvedené kategorizace 2.2.1 Zemědělské dotace a jejich členění lze na každý druh zemědělské dotace pohlížet prostřednictvím daných kategorií a na jejich základě je charakterizovat. Na tomto místě je pro zjednodušení využito pouze základního členění, a to dle subjektu poskytování. Za rok 2021 je uveden stěžejní projekt, který byl podán v rámci projektového opatření PRV 2014–2020, a který je tedy investičního charakteru, neboť ve sledovaném období nebyl realizován žádný investiční projekt.

V závěru je nastíněn předběžný výpočet vybraných provozních podpor vyplývajících z revize Strategického plánu pro SZP od roku 2023+.

4.1.1 Provozní podpory v období 2016–2020

Údaje o tom, které dotace jsou zemědělským družstvem čerpány, v jaké výši jsou získány z veřejně dostupných zdrojů a zároveň jsou doplněny interními zdroji ekonomického úseku družstva.

První skupinou jsou platby sdružené na základě **Jednotné žádosti**. Jednotná žádost je podávána prostřednictvím Portálu farmáře SZIF. Pomocí daného portálu je umožněno vytvořit předtištěný formulář žádosti a následně je i možné její elektronické podání. Nejzazší datum pro podání JŽ je stanoven vždy na 15. května daného roku. V JŽ jsou stanoveny následující společné podmínky, které musí být družstvem splňovány.

1. Deklarace veškeré zemědělské půdy

Ve formuláři JŽ musí být vykázána veškerá zemědělská půda, která je družstvem obhospodařována. K tomu je využita Deklarace zemědělské půdy – evidence v Geografickém systému a registru půdy pro farmáře (LPIS).

2. Deklarace biomasy

Součástí JŽ je Deklarace cíleně pěstované biomasy, kterou je povinno družstvo zaškrtnout, neboť je družstvem využívána biomasa k energetickému využití. Deklarace slouží Státní energetické inspekci jako relevantní podklad pro ověření, že je producentem biomasy. Touto deklarací není ovlivněn nárok na čerpání zemědělských dotací, o které je v rámci JŽ žádáno.

3. Zákres do mapy DPB a zákresy plodin

Družstvo je povinno zakreslit veškeré díly půdních bloků (DPB), které jsou na něj vedené v evidenci LPIS, tj. ty které jsou vykazovány v rámci Deklarace veškeré zemědělské půdy. Od roku 2019 je povinnost zakreslit i plodiny – povinná deklaráce v rámci plnění podmínek opatření greening.

4. Podmíněnost plateb (Cross Compliance)

Cross Compliance, neboli kontrola podmíněnosti je vyžadována na všech DPB a pro všechna hospodářská zvířata. Veškeré provozní podpory čerpané družstvem podléhají kontrole podmíněnosti.

Dále vyplácení přímých plateb a některých podpor z PRV je podmíněno plněním podmínek tzv. *Dobrého zemědělského a environmentálního stavu zemědělské půdy a dodržování povinných požadavků na hospodaření.*

5. Bezpečnost potravin

Družstvo je pěstitelem potravinářských plodin a je registrováno u Státní zemědělské potravinářské inspekce.

Ke každé společné podmínce jsou detailněji vymezena pravidla (zejména u podmíněnosti plateb), které musí být dodržovány, a která mohou být kontrolována a případně sankcionována při jejich nedodržení.

V rámci jednotné žádosti je možné žádat o několik podpor najednou, tedy o **přímé povinné podpory, dobrovolné podpory přímých plateb a nařízením vlády prováděná opatření PRV** – Tabulka 23 Přímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 23 Přímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Přímé podpory SZIF	2016	2017	2018	2019	2020
Povinné přímé platby	19 278	18 390	18 223	18 414	19 405
Dobrovolné přímé platby	6 009	5 075	4 855	5 077	5 103
Nařízením vlády prováděná opatření PRV	5 701	5 123	6 350	10 987	8 901

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

V rámci jednotlivých položek tabulky jsou družstvem čerpány následující podprogramy.

Povinné přímé platby

Jednotná platba na plochu (SAPS). Družstvem je obhospodařováno přibližně 3 500 ha zemědělské půdy.

Dotace zaměřená na oblast klimatu a životního prostředí (greening). Družstvo je příjemce dotace SAPS, a pro to je povinno dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. V rámci daného dotačního titulu jsou dodržovány následující zemědělské postupy: diverzifikace plodin a vyhrazení plodiny využívané v ekologickém zájmu (EFA).

Finanční kompenzace – úprava přímých plateb v důsledku finanční kázně.

Dobrovolné dotace přímých plateb

Dotace vázané na podporu produkce (VCS). Do daného dotačního opatření je řazena: *produkce bílkovinných plodin, produkce konzumních brambor a produkce brambor určených pro výrobu škrobu*. Uvedené podpory jsou vázány na způsobilou plochu u jednotlivých plodin. Dále v rámci VCS je poskytována *podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka*, která je vázána na počet způsobilých velkých dobytčích jednotek (VDJ).

Pro přechodné vnitrostátní podpory (PVP) je využívána platba na přežvýkavce a platba na zemědělskou půdu.

Opatření v rámci PRV 2014–2020

Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO). Družstvo vykonává podopatření: *ošetřování travních porostů titul D1 Obecná péče o extenzivní louky a pastviny*.

Horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními (ANC). Družstvu je poskytována platba ANC na zemědělskou půdu, která je nacházena v následujících oblastech: *ostatní oblasti s přírodními omezeními (typ O2 a O3), specifické oblasti s přírodními omezeními (oblast typu S)*.

Dobré životní podmínky zvířat (welfare). V rámci daného opatření jsou zahrnuty následující podopatření a tituly: *zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic, zlepšení stájového prostředí v chovu dojnic a zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy*.

Další skupinou jsou nepřímé podpory, které jsou souhrnně uvedeny – Tabulka 24
Nepřímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč).

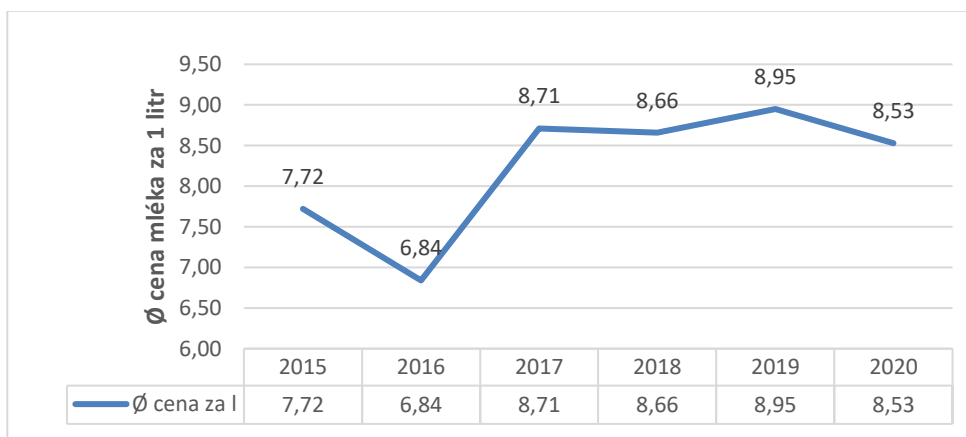
Tabulka 24 Nepřímé podpory za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Nepřímé podpory SZIF a celní úřad	2016	2017	2018	2019	2020
Společná organizace trhu – mimořádná podpora	1 061	0	0	0	0
Daňové úlevy – vratka spotřební daně	3 555	4 159	4 547	5 332	5 598

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Mimořádné podpory (MP) jsou určeny pro nahodile vzniklé skutečnosti, které lze zařadit do *nepřímých podpor v rámci SOT*. Zemědělským družstvem byla čerpána dočasná mimořádná podpora krávy s tržní produkcí mléka (TPM) pouze v roce 2016, a to z toho důvodu, že byla nepříznivá situace na trhu s mlékem. Výše přijaté podpory byla 1 061 tis. Kč.

Následně je zachycen vývoj průměrných ročních cen mléka analyzovaného družstva ve sledovaném období – Obrázek 8 Průměrná výkupní cena mléka za období 2015–2020 v Kč.

Obrázek 8 Průměrná výkupní cena mléka za období 2015–2020 v Kč

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z uvedených dat je viditelná nízká hodnota průměrné roční ceny mléka v roce 2016, kdy je cena ve výši 6,84 Kč/l, což je nejnižší cena za sledované období. V dalších letech je cena mléka zase zvyšována a je v rozmezí 8,53 – 8,95 Kč/l. Průměrná cena mléka byla od roku 2016 do roku 2020 zvýšena o cca 24,70 %.

Družstvu jsou také vypláceny finanční prostředky prostřednictvím **vrátky spotřební daně**, kterou je možné řadit do *nepřímých podpor jako daňové úlevy*.

Přehled vrátky spotřební daně za sledované období je zachycen – Tabulka 25 Nárok na vrácení spotřební daně za období 2016–2020 (tis. Kč).

Tabulka 25 Nárok na vrácení spotřební daně za období 2016–2020 (tis. Kč)

Daňová úleva celní úřad	2016	2017	2018	2019	2020
Vratka spotřební daně – „zelená nafta“	2 490	3 062	3 431	4 222	4 473
Vratka spotřební daně – „červená nafta“	1 065	1 097	1 116	1 110	1 125

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Ve vymezeném období je družstvu přiznáno uplatnění nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů „zelená nafta“. V letech 2016–2018 byla vratka spotřební daně vyplácena měsíčně, od roku 2019 je vyplácena čtvrtletně. Od 1. 3. 2017 je zelená nafta vyplácena i pro živočišnou výrobu, do té doby byla vyplácena pouze v rámci rostlinné výroby. Přiznání je podáváno na celní úřad prostřednictvím žádosti o vrácení spotřební daně za motorovou naftu.

Dále je ve sledovaném období družstvu přiznáno uplatnění nároku na vrácení daně z minerálních olejů „červená nafta“, která je využívána u jedné z bioplynových stanic jako topný olej pro výrobu tepla. Nárok na vrácení daně lze uplatnit v daňovém přiznání každý měsíc, a to podáním žádosti o vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro výrobu tepla na celní úřad.

Velmi významnou získanou provozní podporou je také **zelený bonus**, který byl zvolen ze systému podpor – Tabulka 26 Forma podpory zelený bonus za období 2016-2020 (v tis. Kč).

Tabulka 26 Forma podpory zelený bonus za období 2016-2020 (v tis. Kč)

Zelený bonus OTE, a. s.	2016	2017	2018	2019	2020
Forma podpory – „zelený bonus“	49 972	54 054	51 885	47 737	47 994

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Zelený bonus je stanovován dle hodnoty tržní ceny silové elektrické energie, jeho výše je určena Energetickým regulačním úřadem pro dané období. Družstvo si vybírá, jakému dodavateli či subjektu je elektrická energie prodána za tržní cenu, navíc je tedy k tomu vyplácen zelený bonus, kterým je zhodnocována energie z obnovitelného zdroje. Část vyrobené elektřiny je využívána pro vlastní potřebu družstva a s odběratelem energetické energie je sjednaná cena pouze na dodávku nespotřebovaných přebytků.

Dále jsou poskytována **projektová opatření** v rámci **PRV 2014–2020**, ze kterých ve sledovaném období nebyly čerpány žádné dotace. V roce 2020 byla podána žádost na projekt „Investice do zefektivnění RV – Brambory“. Projekt byl zaměřen na zefektivnění bramborářské linky ve výši 3,5 mil. Kč. Danému projektu nebylo přiděleno dostatek bodů, tudíž nebyl vybrán k podpoře.

Další podstatnou skupinou jsou dotační programy **národních dotací**, které jsou podávány přes aplikaci na Portálu farmáře SZIF. Před samotným podáním žádosti jsou vyplněny povinné přílohy u těch dotačních titulů, kterých se to týká. Mezi povinné přílohy je řazeno Finanční zdraví, Prohlášení o kategorii podniku a Prohlášení de minimis. U národních dotací je hlídána výše limitu podpory de minimis přes Centrální evidenci dotací, a to k rozhodnému období. Celková poskytnutá podpora nesmí přesáhnout 200 000 EUR.

Pro každý dotační program je stanoven příjem žádosti o dotaci pro daný rok, je vymezeno období pro příjem dokladů prokazujících nárok na dotaci a je stanoven předpokládaný termín zahájení vydání rozhodnutí – Tabulka 27 Národní dotace za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 27 Národní dotace za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Národní dotace MZe	2016	2017	2018	2019	2020
Mimořádný dotační program na zmírnění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách	2 837	0	1 542	866	0
Podpora ozdravování polních a speciálních plodin	0	191	0	319	198
Podpora na udržování a zlepšování genetického potenciálu	188	185	183	185	184
Podpora na zlepšení životních podmínek v chovu dojníc	536	1 028	819	1 101	1 226
Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ	821	456	80	80	834

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z těchto dotací je nejvýznamnější položka **dotace na zmírnění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách** (tzv. dotace na sucho). Částka obdržené dotace je odvozována od výše škod, které byly zapříčiněny suchem na plodinách. Z tabulky je viditelné, že nejvíce suchem poškozených plodin bylo v letech 2016 a 2018. Dané roky byly řazeny k velmi suchému období.

Družstvem jsou čerpány také **podpory zaměřené na ozdravování polních a speciálních plodin (certifikovaná sadba brambor)**. Účelem dotace je zvýšení rostlinné produkce nahrazením chemického ošetření a prevence proti šíření chorob na sadbě. Podpora je udělována na tunu sadby, která byla uznaná a kontrolovaná Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským.

Podpora na udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat je poskytována na určitá zvířata, mezi která je řazen i skot. Právě na skot jsou družstvem dané podpory čerpány. Výše poskytnuté dotace se odvíjí v závislosti na tom, na kterou konkrétní část je žádost podávána. Dotace jsou zaměřeny na kontrolu užitkovosti, výkonnostní testy dědičnosti užitkových vlastností a zdraví hospodářských zvířat.

Další dotace zaměřené na skot jsou **dotace na zlepšení životních podmínek v chovu dojnic**. Cílem této dotace je snížit tepelný stres dojnic v letních měsících a také hlídat zdraví stáda. Družstvem je také pravidelně čerpána **dotace na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ**, jejímž úkolem je podporovat zlepšení tržních příležitostí a dosažení přidané hodnoty u mléka a mléčných výrobků. Jak je patrné z tabulky, hodnoty v letech 2018–2019 se pohybují pouze do 80 tis. Kč, což v porovnání s ostatními lety činí pouze 3,79 % celkového objemu daného opatření.

Skupinou přijatých dotací je také forma podpory plynoucí z **Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF)**. Výše podpory ve sledovaném období je – Tabulka 28 Dotace od PGRLF za období 2016–2020 (v tis. Kč).

Tabulka 28 Dotace od PGRLF za období 2016–2020 (v tis. Kč)

Dotace PGRLF	2016	2017	2018	2019	2020
Podprogram pojištění plodin	454	518	688	931	1075
Podprogram pojištění hospodářských zvířat	166	152	135	136	136
Dotace části úroků z úvěrů	120	184	267	491	532

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

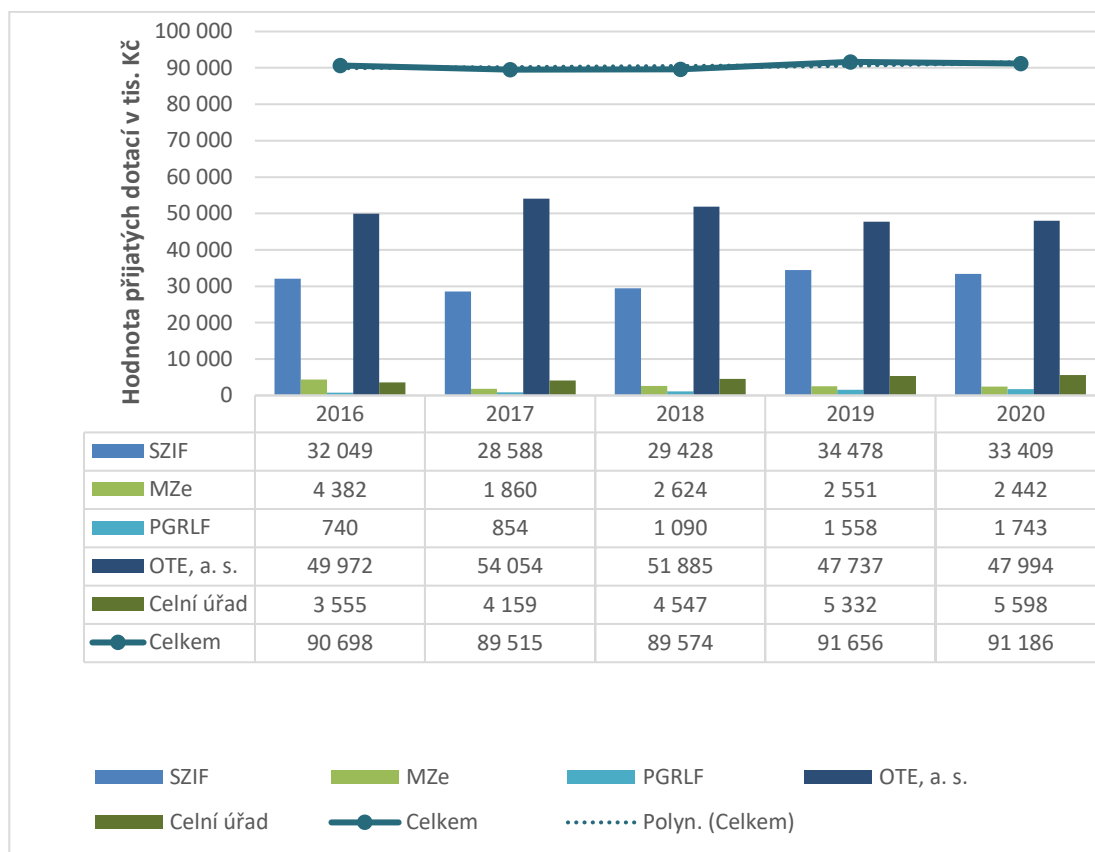
Dotace jsou zaměřeny na finanční stránku zemědělského podnikání, kdy je družstvem využívána podpora pojištění, a to v rámci *pojištění plodin a hospodářských zvířat, a dotace části úroků z úvěrů*.

Účelem podpory pojištění plodin a hospodářských zvířat je částečná kompenzace pojistného vynaloženého na zemědělské pojištění. Žádost do programu podpora pojištění je podávána prostřednictvím online žádosti. Součástí žádosti je čestné prohlášení a povinné přílohy – pojistná smlouva, pojistka nebo strukturovaný výpis z pojistné smlouvy včetně soupisu pojištěných plodin/zvířat a poslední platný dodatek u pojištění plodin/zvířat.

Dále fondem PGRLF je poskytována podpora zaměřená zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělského družstva. Družstvem je investováno zejména do strojního zařízení, vybavení a technologických celků. Forma podpory je získávána prostřednictvím dotace části úroků z úvěrů.

Přijaté dotace družstvem jsou ve sledovaném období zaúčtovány v provozních výnosech, případně ve finančních výnosech (úhrada části úroků z úroku). Hodnota vratky spotřební daně je účtována na vrub účtu nákladů a je jimi tak snižována hodnota nákladů, čímž je následně zvyšován výsledek hospodaření. Dotacemi jsou tak navyšovány výnosy družstva, a tím je také zvyšován výsledek hospodaření. Z toho vyplývá, že je pak zvýšen i základ daně z příjmů právnických osob a samotná daň.

Následně jsou zobrazeny celkové přijaté dotace družstvem za sledované období, které jsou kategorizovány podle poskytujících subjektů – Obrázek 9 Vývoj celkových přijatých dotací podle poskytovatelů v letech 2016–2020 (v tis. Kč).

Obrázek 9 Vývoj celkových přijatých dotací podle poskytovatelů v letech 2016–2020 (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z uvedených dat lze uvést, že nejvyšší provozní podpora je poskytována v rámci **zeleného bonusu**, který se pohybuje v intervalu 52,08 % – 60,39 % z celkového počtu čerpaných dotací. Jak již bylo v práci uvedeno, provoz bioplynové stanice je vázán i na provozní náklady a při nevyplacení podpory by byl provoz BPS ztrátový. Dále je nejvíce celospolečenských podpor vyplaceno od **SZIF** a tyto finanční prostředky jsou zhruba v rozmezí 31,94 % – 37,62 % z celkového počtu čerpaných dotací.

Výše celkových prostředků přijatých od **MZe** je řádově v milionech a pro družstvo jsou také velmi podstatné, a to z důvodu vzniku mimořádných událostí. Prostředky přijaté od **PGRLF** uhradí část nákladů spojenou s pojištěním plodin a hospodářských zvířat. Dále formou subvence úroků z investičních úvěrů je zlevňována úroková sazba. Prostřednictvím

celního úřadu je poskytována vratka spotřební daně. Celkový trend v čerpání dotací je spíše polynomičského charakteru, neboť data jsou proměnlivá.

Do roku 2022 jsou stanoveny pravidla dle programového období PRV 2014–2020, které tedy původně mělo být ukončeno v roce 2020, ale je prodlouženo do konce roku 2022. Z toho vyplývá, že v roce 2021 a 2022 jsou podávány stejné žádosti v rámci JŽ jako v předešlých letech, neboť v jednotlivých opatřeních jsou stejné podmínky a ani u družstva není provedena změna v chovu zvířat či pěstování plodin.

Kromě standardních provozních dotací v roce 2021 byla také podána žádost do projektového opatření PRV, a to žádost na opatření **M04 Investice do hmotného majetku, podopatření 4.1.1. Investice zemědělských podniků**. Název projektu je „*Modernizace farmy pro skot*“ a předmětem projektu je výstavba nových objektů farmy pro skot. Celkové výdaje, na které může být poskytnuta dotace, jsou 115 mil. Kč. Výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou 50 mil. Kč a dotace vztahující se na zakázku jsou 25 mil. Kč.

Dané opatření je založeno na bodovém hodnocení dle specifických preferenčních kritérií. Projekty jsou poté seřazeny a dle alokačních prostředků případně schváleny. Vzhledem k tomu, že v prosinci 2021 došlo k navýšení alokace do daného opatření, byl projekt dodatečně přijat. Daný projekt byl zařazen do zásobníku projektů a navýšením prostředků byl posunut do kategorie doporučen. Družstvo je povinno doložit veškeré povinné přílohy, případně nepovinné do 29. března 2022. V povinných přílohách je například povolení stavebního úřadu, projektová dokumentace, půdorysy stavby, cenový marketing nebo záznam o průzkumu trhu a spousta dalších povinných příloh. Družstvo je připraveno dodat veškeré přílohy, ale přes to je družstvem stále vyhodnocována efektivnost vybraného zemědělského investičního projektu.

4.1.2 Předběžný výpočet provozních podpor od roku 2023+

Vzhledem k revizi Strategického plánu SZP od roku 2023+ je zpracován předběžný výpočet vybraných provozních podpor u analyzovaného zemědělského družstva, a to na základě veřejně přístupného kalkulátoru pro zemědělce uveřejněného na Agronavigator.

V daném kalkulátoru je pracováno s předběžnými sazbami podpor vyvozených z návrhu SP, který bude v průběhu tohoto roku připomínkován a případně i upravován. Vypočtené částky zejména u dobrovolných programů (VCS, některé platby II. pilíře) jsou tak

předpokladem, který se může od budoucí obdržené částky lišit vzhledem k závislosti výše sazeb na skutečném rozsahu účasti všech podniků v daném programu, anebo mohou být sazby upraveny, neboť v SP je pracováno s MIN – MAX rozpětí.

Na základě oprávněných jednotek předmětného družstva, tedy výměry oprávněných ploch a počtu dobytčích jednotek jsou prostřednictvím zadaných sazeb vypočítány očekávatelné nároky na podpory ze dvou základních kategorií podpor, a to **nárokové plošné podpory a agroenvironmentální a klimatické podpory**. K výpočtům jsou používány údaje z roku 2020, a to za účelem porovnání se současným dotačním obdobím. V rámci daných opatření jsou poskytovány podpory částečně z prvního pilíře (přímé platby) a současně také z dobrovolných programů ve druhém pilíři za účelem optimalizace příjmu z ekologických služeb.

Nárokové plošné podpory

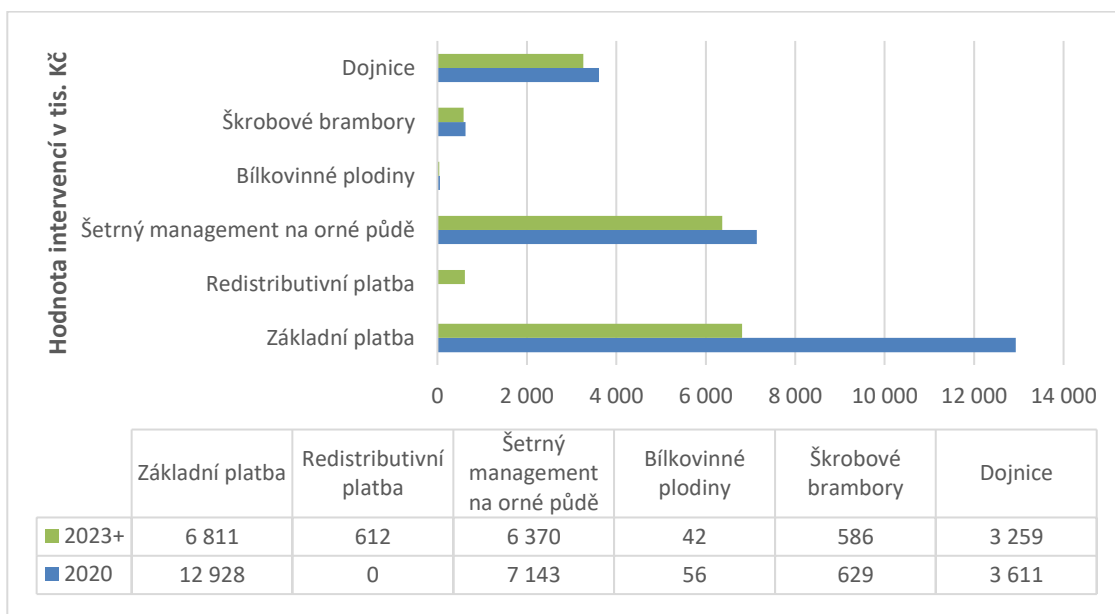
V dané kategorii (I. pilíř) je celkem 26 titulů a z toho je analyzovaným družstvem plánováno využít 8 titulů, což je zhruba 31 % z celkového výběru celospolečenských podpor. Předběžný výpočet provozních podpor je od roku 2023+ ve výši 17 690 tis. Kč.

V nové SZP je definována nová intervence, a to redistributivní platba, která je automaticky navázána na zadání výměry u titulu základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS), a je to doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost. V základní podpoře příjmu je dále titul platba pro malé zemědělce a doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce (analyzovaného družstva se dané tituly netýkají).

V intervenci ekoschémat je na výběr 11 titulů, z toho je vybrán pouze jeden titul, a to šetrný management na orné půdě, který je plánován uplatňovat na celkové výměře zemědělského družstva a dané ekoschéma je náhradou titulu greening (tzv. ozeleňování).

V novém SP je převedena část prostředků z PP k jiným nástrojům SZP, a to do sektorových intervencí. Intervence v sektoru brambor je zaměřena na podporu sdružování pěstitelů za účelem vyjednání lepších odbytových podmínek a zároveň zvýšení investic do vybavení, které pomohou udržet či zlepšit kvalitu produkce. Družstvem je možné daný titul při splnění podmínek využít, prozatím ale nejsou blíže specifikovány.

Níže je zobrazen – Obrázek 10 Porovnání intervencí v I. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč).

Obrázek 10 Porovnání intervencí v I. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak vyplývá z uvedených dat, největší rozdíl je zachycen v **základní platbě**, kdy je celková částka snížena téměř o polovinu finančních prostředků, což je způsobeno snížením sazby SAPS. Vývoj výše dané sazby je zachycen – Tabulka 29 Vývoj sazby SAPS za období 2016–2023+.

Tabulka 29 Vývoj sazby SAPS za období 2016–2023+

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023+
SAPS	3 514,54	3 377,73	3 388,15	3 394,11	3 644,19	3 331,68	1 920,70

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak je patrné z tabulky, od roku 2016 do roku 2020 byla sazba vyplácena v obdobné výši, následně byla mírně navýšena a v roce 2021 opět snížena cca 300 Kč. Pro rok 2022 prozatím není stanovena sazba a v roce 2023 je jí plánováno snížit o cca 1 700 Kč.

Přímé platby jsou v nové SZP spíše zaměřeny na podporu menších subjektů a mladých zemědělců. V **základní podpoře příjmu** je krom podpory příjmu pro udržitelnost poskytována intervence zaměřená na podporu malého zemědělce s konkrétním titulem platba

pro malý subjekt, což analyzované družstvo nesplňuje, neboť je sazba poskytována maximálně na výměru 4 ha půdy. Výše sazby daného opatření je cca 8 200 Kč a maximální poskytnutá částka malému subjektu může tedy být cca 32 800 Kč.

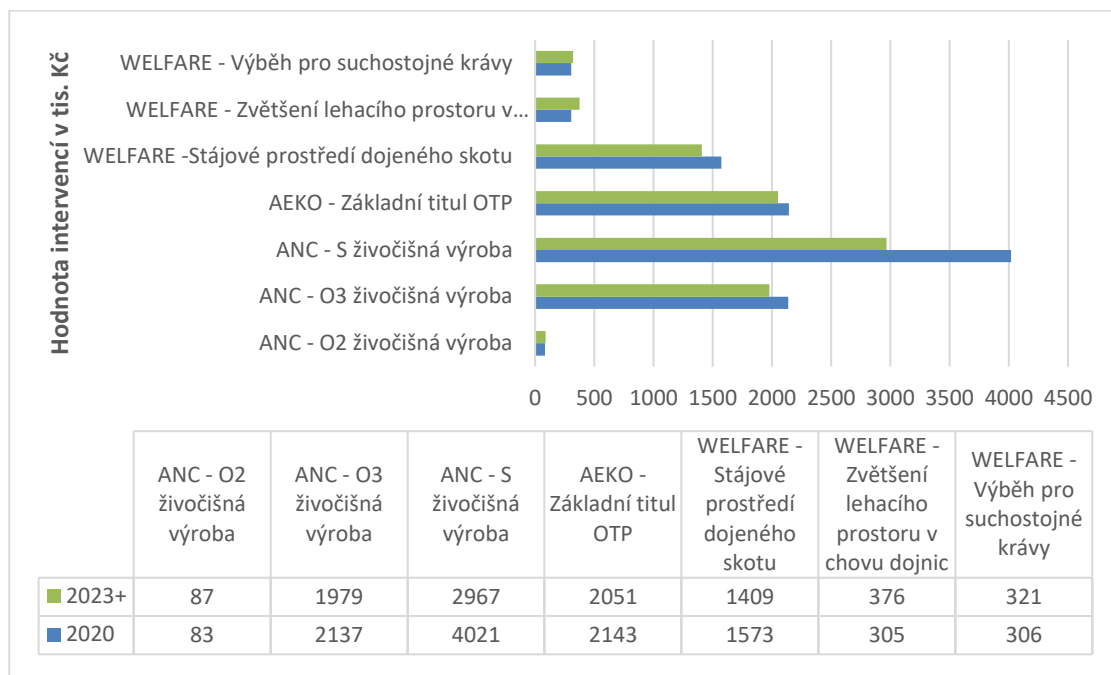
Základní podpora příjmu je pak dále vázaná na **doplňkové platby**, a to na **redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost** a na podporu příjmu pro mladé zemědělce. U obou titulů je výměra automaticky navázána na zadání výměry základní platby. U redistributivní platby podpora příjmu je maximální výměra stanovena na 150 ha, sazba bude ve výši cca 4 000 Kč. Daný titul je družstvem plánováno využít v maximální možné výši. U titulu podpora příjmu pro mladé zemědělce je maximální výměra 90 ha, sazba je ve výši cca 3 710 Kč a daný titul nebude družstvem využíván kvůli nesplnění podmínek.

V rámci intervencí **ekoschémat** je snížena sazba v rámci titulu šetrný management na orné půdě cca o 200 Kč. V předchozím dotačním období byla podpora zaměřena na platbu greening. I v **platbách vázaných na produkci** je evidován pokles v sazbách, a tedy v celkově vyplacených částkách. Dále již není dotovaný titul brambory konzumní, což znamená pro družstvo ztrátu ve výši cca 440 tis. Kč ročně.

Agro-environmentální a klimatické podpory

V dané kategorii (II. pilíř) je celkem 89 titulů a z toho je analyzovaným družstvem plánováno využít 7 titulů, což je zhruba 8 % z celkového výběru celospolečenských podpor. Předběžný výpočet provozních podpor je od roku 2023+ ve výši 9 176 tis. Kč.

Níže je zachycen – Obrázek 11 Porovnání intervencí ve II. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč).

Obrázek 11 Porovnání intervencí ve II. pilíři v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Cílem intervencí **dobré životní podmínky zvířat** neboli welfare je zvýšit kvalitu života skotu navržením tří chovatelských opatření, které mají vést ke zlepšení životních podmínek. Jak je patrné, částky jsou v podobné výši ve srovnání se současným obdobím, tzn. i sazby jsou v podobném rozmezí. U titulů výběh pro suchostejné krávy a zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic je dokonce pro nové období mírné navýšení sazeb. U titulu stájové prostředí dojeného skotu je v novém období snížení sazby o cca 10,45 %.

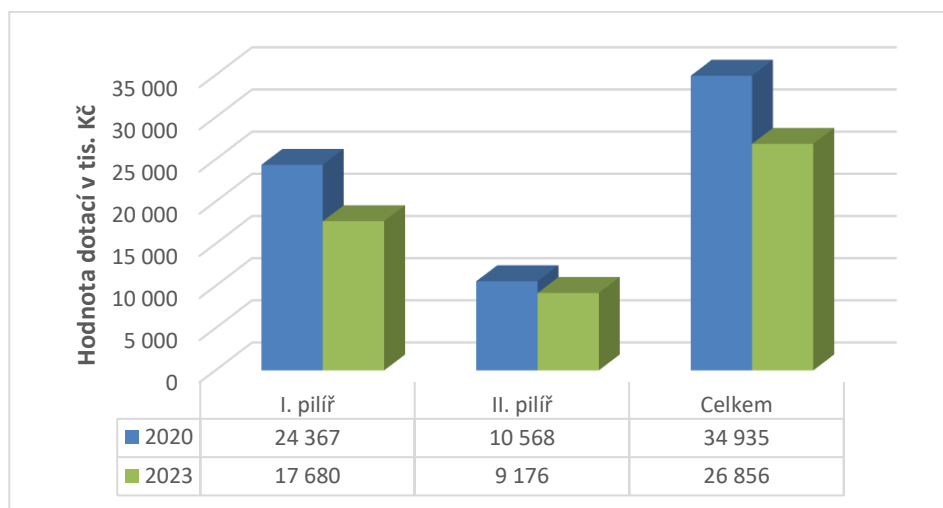
Intervencí **AEKO** je přispěno k ochraně a zlepšení kvality zemědělské půdy a je zvýšeno zadržování vody v krajině a zlepšena jakost podzemní a povrchové vody. Družstvem je v rámci dané intervence vymezeno 850,7 ha zemědělské půdy, na které je plánováno dodržovat podmínky vymezené daným opatřením.

Intervencí ANC jsou kompenzovány dodatečné náklady a ušlý příjem, a to z důvodu hospodaření v nepříznivých podmínkách. Jak je patrné z grafu, analyzované družstvo je rozděleno do 3 oblastí. Od roku 2023 jsou sazby u daného titulu stanoveny v závislosti na celkové výměře analyzovaného družstva. U družstva je tedy počítáno s degresivní sazbou. U titulu ANC – O2 je téměř totožná výše sazby. U titulu ANC – O3 je evidován mírný pokles, kdy je sazba snížena o 138 Kč. Největší rozdíl je pak zaznamenán u titulu ANC – S, kde je zaznamenán pokles celkové částky o 26,22 %.

Ve výpočtu není zahrnuta intervence ekologického zemědělství a platba NATURA 2000, které jsou řazeny do neprojektových opatření rozvoje venkova. A to z toho důvodu, že družstvo je zaměřeno na konvenční zemědělství a prioritou je produkovat potravinářské suroviny na území ČR, ale i do okolních zemí, protože je část produkce vyvážena, většinou i jen jako surovina (pšenice, syrové mléko, skot). Družstvem je v rámci opatření AEKO zajišťována péče o krajinu. V rámci nové SZP je do ekologického zemědělství směřována výrazná část dotací.

Dále ve výpočtech není zahrnuto projektové opatření typu „Investice“. V rámci investiční dotace je stanoven horní limit na jeden projekt, je vymezeno 30 mil. Kč, to znamená max. limit způsobilých výdajů ve výši 50 mil. Kč (při max. míře dotace 60 %). V minulém dotačním období bylo vymezeno na jeden projekt 150 mil. Kč. Míra spolufinancování PRV je podle návrhu 65 %, díky tomu je podpora srovnatelná s dalšími státy EU a umožní tak českým zemědělcům zůstat konkurenceschopní. Současně s tím zde nejsou obsaženy žádné podpory, které jsou financovány z národního rozpočtu nebo jiných rozpočtů v ČR.

Celkový přehled jednotlivých období a výše přijatých částek je zachycen v grafu – Obrázek 12 Celkové porovnání výše dotací v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč).

Obrázek 12 Celkové porovnání výše dotací v letech 2020 a 2023+ (v tis. Kč)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak vyplývá z uvedených dat, největší pokles je v **I. pilíři**, který je snížen z 24 367 tis. Kč na 17 680 tis. Kč, což je pokles o 27,44 %. Zásadní změnou v nové SZP je rozdělení rozpočtu přímých plateb. Redistributivní platba byla původně nastavena na 10 %, ale novou vládou byla zvýšena na 23 % z celkové částky PP. Daným krokem je zároveň sníženo procentní zastoupení základní podpory příjmu, která je 31,5 % z celkové částky PP. Další třetina rozpočtu PP je zaměřena na podporu ekoschémat. Ekoplatby jsou rozděleny na precizní zemědělství a celofaremní platby. Zásadní rozdíl je tedy zachycen v základní podpoře příjmu, kdy je celková částka snížena téměř o polovinu finančních prostředků, což je tedy způsobeno snížením sazby SAPS a stanovení limitu u redistributivní platby. V redistributivní platbě, tedy v platbě na první hektary, je družstvu vyplacena částka za maximální limit výměry, a to 150 ha. Z toho vyplývá, že družstvo přijde o část podpor nad 150 ha. V rámci **II. pilíře** je zaznamenán také pokles v přijatých dotacích a to z 10 568 tis. Kč na 9 176 tis. Kč, což je snížení o cca 13,18 %. Je-li porovnávána celková výše přijatých dotací v rámci SZP je zaznamenán pokles o cca 23,13 %.

Vyhodnocení předběžného výpočtu celospolečenských podpor pro rok 2023

Zemědělství je nejregulovanější a nejkontrolovanější odvětví českého hospodářství a družstvem musí být evidováno všechno, co je na orné půdě provedeno, a to od přípravy

půdy, setí, přes aplikaci hnojiv a pesticidů, a to právě z důvodu čerpání dotací. Již při přípravě jednotné žádosti musí být dopředu rozmyšleno, jaká plodina a v jakém období, bude pěstována, aby byly naplněny veškeré dotační podmínky. Administrativa dotací je náročný proces, který by měl být v nové dotační politice od roku 2023+ zjednodušen. Zároveň je v rámci nové SZP připravován nový systém kontrol, který bude založen na datech a družicích. V minulém dotačním období byla kontrola od SZIF provedena jen u vybraného vzorku žádostí (zhruba 10 %). V nové dotační politice bude kontrola probíhat pomocí monitoringu, který bude využívat potenciál moderních technologií s cílem podpořit prevenci a spolupráci se zemědělci.

Největší problém v rámci nové SZP je zaznamenán ve změně paušálního příspěvku, který je zemědělskému družstvu poskytován na prvních 150 hektarů z celkové výměry. Tato položka byla původně stanovena pouze na 10 % všech přímých dotací, avšak nyní je navýšena více než dvojnásobně, a to na 23 %. Tím je přesunuto výrazně více peněz na samotná pole bez ohledu na, co se na nich bude pěstovat. U většiny členských zemí EU je volena redistributivní platba na úrovni 10 %, například v Německu je sazba stanovena na 12 % a zbytek je rozdělen na ostatní zemědělské činnosti. Daleko menší podpora zbude pro zemědělské podniky, které chovají hospodářská zvířata nebo pěstují náročné plodiny.

Díky plánovanému nastavení přímých plateb je možné, že vzroste motivace pro majitele půdy ukončit pachtovní smlouvy a pobírat tak dotace na pole ležící ladem nebo alespoň výrazně zvýšit pachtovné, čímž porostou náklady na pěstování zemědělských plodin. Může se stát, že analyzované družstvo bude omezovat vysoce pracnou živočišnou výrobu a bude se ještě více orientovat na rostlinnou výrobu, což povede k poklesu domácí produkce masa či mléka. Vzhledem k tomu, že zemědělské družstvo je všestranným producentem, bude znevýhodněné i při pěstování náročných plodin jakými jsou například brambory a může tak dojít k přechodu na plodiny s malou pracností, jako jsou obiloviny a řepka.

Dané skutečnosti mohou vést ke snížení potravinové soběstačnosti ČR, neboť družstvo je řazeno k významným zemědělským podnikům a kvůli zvýšeným dovozům potravin z ciziny také k větší cenové nestabilitě pro zákazníky. Vyšší závislost na dovozu zvýší riziko růstu cen a také problémů se zásobováním v krizových situacích. Další omezování živočišné výroby povede k úbytku organické hmoty v půdě, čímž se zhorší schopnost půdy zadržovat vodu a zvýší se používání umělých hnojiv. Útlum náročnějších zemědělských činností povede k zániku pracovních míst, zejména ve venkovských oblastech.

4.2 Způsob vykazování dotací v zemědělském družstvu

V zemědělském družstvu je pro účetní období zvolen kalendářní rok a je účtováno v účetním softwaru Sidus. Pro účtování je využíván jednotný účtový rozvrh. K jednotlivým syntetickým účtům je v družstvu stanovena analytická evidence. Družstvem jsou při účtování provozních dotací pravidelně využívány následující účty podle stupně jistoty jejich následného inkasa:

- 347 – Ostatní dotace,
 - Dal 347 – vytvořen závazek splnit podmínky dotace (MD 221 / Dal 347),
 - MD 347 – využití dotace na krytí vynaložených nákladů (MD 347 / Dal 648).
- 378 – Jiné pohledávky (krátkodobé pohledávky, splatnost do roka),
- 388 – Dohadné položky aktivní krátkodobé (titul je znám, období, výše není jistá),
- 648 – Ostatní provozní výnosy.

Dále mohou být při vykazování dotací v praxi využity:

- 385 – Příjmy příštích období (titul je znám, období, výše je stanovena),
- 548 – Ostatní provozní náklady.

Celospolečenské podpory jsou poskytovány od SZIF, od fondu PGRLF (program pojištění), od společnosti OTE, a. s. (zelený bonus) a MZe (národní dotace). Uvedené **provozní podpory** jsou účtovány ve sledovaném období do **provozních výnosů**. Dotace přijaté fondem PGRLF, dotace na úroky z úvěru, jsou účtovány analyticky podle toho, na který účel byl úvěr poskytnut, a to do **finančních výnosů**. Za sledované období nebylo zemědělské družstvo příjemcem **investiční dotace**.

4.2.1 Účetní zachycení provozní dotace

Prostřednictvím jednotné žádosti, která je podávána SZIF, je žádáno o několik titulů podpor, které jsou vypláceny dle konkrétních pravidel. V rámci dotací od SZIF je na tomto místě demonstrováno vykazování titulu SAPS, titulu PVP, titulu DPŽP a titulu dojnice s tržní produkcí mléka.

Účetní zachycení dotací – Přímé platby

Titul SAPS je vyplácen dvěma rozhodnutími v jednom časovém období, tzn. během sledovaného roku. Je vydáváno zálohové rozhodnutí ve výši 70 % z celkové přiznané částky a poté je poskytováno doplňkové rozhodnutí ve výši zbylých 30 % platby.

Prvním krokem je tedy zaúčtování příjmu dotace na účet 221 – *Bankovní účty* oproti přírůstku na účtu 347 – *Ostatní dotace*. Následně je zaúčtován nárok na poskytnutou dotaci. Tento titul je účtován jako provozní výnos 648 – *Ostatní provozní výnosy* a zároveň dojde k vyrovnání účtu 347 – *Ostatní dotace*.

Obdobným způsobem jsou účtovány i ostatní podpory v rámci přímých plateb. Výše uvedené zaúčtování vychází z toho, že daný titul není vázán k žádnému účelu a nebyly tedy vynaloženy žádné náklady. Účelem dané podpory je spíše zajistit podporu v oblasti zemědělství. Za náklady, které by mohly být vztahovány k dané dotaci, lze považovat náklady vstupující do ocenění zásob vlastní výroby (zemědělských produktů). Dotací není ovlivňováno jejich ocenění.

Účetní zachycení dotací – Přechnodné vnitrostátní podpory

V rámci těchto podpor je do účetnictví zachycována platba na zemědělskou půdu a platba na přežvýkavce. Zaúčtování daných podpor je obdobné jako u přímých plateb. Jedná se také o provozní dotaci, která je zachycována do provozních výnosů a není vztahována k vynaloženým nákladům družstva, protože je určena také spíše k podpoře zemědělství. Danou podporou je zvyšován provozní výsledek hospodaření v částce, která je zachycena na účtu 648 – *Ostatní provozní výnosy*.

Účetní zachycení dotací – Dobrovolné podpory na produkci

V podmínkách zemědělství, konkrétně v živočišné výrobě, jsou důležité podpory plynoucí na biologická aktiva. Tento termín není v ČÚP rozlišován od ostatních aktiv, a tím jsou odlišné od mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS, kterými jsou biologická aktiva rozlišována na podmíněné a nepodmíněné dotace.

V této kategorii lze uvést podporu na chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka. Tato podpora je družstvem každoročně využívána. V daném případě, není dotace účtována k biologickému aktivu, ale také jako provozní výnos. V případě, že by dotace

byla vztahována k biologickým aktivům, byla by snížena pořizovací cena DM, což by bylo následně promítnuto do odpisů, a tím snížení nákladů družstva.

Daný titul je podáván v rámci jednotné žádosti a u daného titulu není rozhodnutí o přiznání dotace přijato do rozvahového dne (není evidován závažný důvod pro jeho zpochybnění, avšak dotace nebyla do rozvahového dne přijata) je evidována krátkodobá ostatní pohledávka k rozvahovému dni – není využíván tedy účet 347, ale účet 378. Daný titul je účtován přes položku 378 – *Jiné pohledávky*. Vznik nároku na poskytnutou dotaci je účtován na vrub účtu 378 – *Jiné pohledávky* a ve prospěch účtu 347 – *Ostatní dotace*. Poté je zaúčtováno použití dotace – vynaloženy náklady na vrub účtu 347 – *Ostatní dotace* a ve prospěch účtu 648 – *Ostatní provozní dotace*. V konečném kroku je zaúčtováno přijetí dotace na účet 221 – *Běžný účet* a 378 – *Jiné pohledávky*.

Účetní zachycení dotací – Neprojektová opatření Program rozvoje venkova

Ve výše uvedených příkladech je prezentováno pouze obdržení rozhodnutí o poskytnutí dotace před rozvahovým dnem. V praxi občas nastane situace, zejména u titulu Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ), že je družstvem podána ve stanoveném termínu žádost o dotaci (JŽ), a na základě podání této žádosti je nepochybné, že dotaci skutečně obdrží, ale není známa její přesná výše. O takové pohledávce je účtováno prostřednictvím účtu 388 – *Dohadné účty aktivní*. Z toho vyplývá, že danou pohledávkou je ovlivněn výsledek hospodaření ve sledovaném období a tím i základ daně z příjmů.

Níže je uveden postup účetní jednotky, v případě, že rozhodnutí o poskytnutí dotace nebylo přijato ani do momentu sestavení účetní závěrky, přiznání dotace je však zcela nepochybné a dotace je vázána s náklady roku, za který je zpracována závěrka – je evidována krátkodobá dohadná položka aktivní (titul a období je známo, přesná výše není známa). Případné upřesnění účetního a daňového případu je spjato s následujícím rokem.

V případě, že je zemědělským družstvem odeslána žádost o dotaci, která je podávána prostřednictvím jednotné žádosti dne 15. 5. 20xx, ale do konce účetního období není obdrženo rozhodnutí o nároku na dotaci, musí být účetní případ zaúčtován na konci roku na vrub účtu 388 – *Dohadné účty aktivní* a ve prospěch účtu 648 – *Ostatní provozní výnosy*. Zachycením odhadu výše dotace v tom období, se kterým poskytnutá dotace souvisí, je družstvem dodržován aktuální princip a není tak zkreslen výsledek hospodaření.

V následném účetním období je zúčtována dohadná položka ve výši jejího odhadu *MD 221 – Běžný účet / D 388 – Dohadné účty aktivní*. Případnou odchylku oproti odhadu je možné účtovat:

- Je-li kladná hodnota (dotace je vyšší než odhad) je účtováno na vrub účtu *221 – Běžný účet* a ve prospěch účtu *648 – Ostatní provozní výnosy* (výnosy z odchylky dotace jsou vztahovány k dalšímu účetnímu a zdaňovacímu období),
- Je-li záporná hodnota (dotace je nižší než odhad) je účtováno na vrub účtu *648 – Ostatní provozní výnosy* a ve prospěch účtu *388 – Dohadné účty aktivní* (snížení výnosů je spjato s dalším účetním a zdaňovacím obdobím).

Může nastat i situace, že dotace nebude obdržena – odhad by byl teda chybný, což by bylo zaúčtováno následovně:

- úprava nesprávnosti minulého období – výše odhadu dotace *MD 426 – Jiný výsledek hospodaření minulých let / D 388 – Dohadné účty aktivní*,
- úprava nesprávnosti minulého období – daň z příjmu odhadu *MD 341 – Daň z příjmu / D 426 – Jiný výsledek hospodaření minulých let*,
- nutno podat dodatečné přiznání za právnickou osobu (DPPP) za přechozí rok.

Z důvodu správného zachycení časové a věcné souvislosti dotace je tedy podstatné, zda náklady, ke kterým je dotace stanovena, byly v daném účetním období poskytnuty. V případě, že byla vynaložena pouze část těchto nákladů, je žádoucí provést časové rozlišení dotace ve vztahu k vynaloženým nákladům. Pokud by družstvu nebyla do konce zdaňovacího období poskytnuta informace, zda bude dotace vůbec přijata, pak o takové „podmíněné pohledávce“ je účtováno na podrozvahové účty nebo je uvedena v příloze účetní závěrky. To znamená, že takovou pohledávkou není ovlivněn výsledek hospodaření a ani základ daně z příjmů.

Účetní zachycení dotací – Mimořádné dotace a Národní dotace

Mimořádné a národní dotace jsou účtovány do ostatních provozních výnosů účet *648 – Ostatní provozní výnosy*.

Prostřednictvím **fondu PGRLF** je poskytována úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat, a to prostřednictvím účtu *648 – Ostatní provozní výnosy*.

Účetní zachycení dotací – Zemědělské pojištění

Pojištění plodin a zvířat je pro družstvo čím dál tím více důležité, a to z důvodu častějších výkyvů v počasí, které dokáže během chvíle poničit úrodu, a tím je způsobena nemalá ztráta. To samé je u nález, kterými jsou ohrožována zvířata. Tyto podpory jsou poskytnuty na základě splnění určitých podmínek a prokázání zaplaceného pojištění plodin a hospodářských zvířat. Zemědělským družstvem je požádán fond PGRLF o podporu pojištění, následně je doložena smlouva pojištění plodin a zvířat. V případě, že je podpora schválena, je stanovena konkrétní výše, která je vypočtena po doručení dokladu prokazujícího úhradu pojistného a potvrzení pojišťovny o výši zaplaceného pojistného.

Provozní dotace je vztahována k vynaloženým nákladům družstva. V tomto případě k nákladům na pojištění, které jsou zaúčtovány do provozních nákladů na vrub účtu *548 – Ostatní provozní náklady* a ve prospěch účtu *221 – Běžný účet*. Pro každý rok je stanovena výše sazby u prokazatelně vynaložených nákladů na úhradu pojistného a následně je vyplacena jednorázová podpora.

Výnosy, které plynou z poskytnutí podpory, jsou zachyceny ve stejném účetním období jako náklady, které souvisí s jejím poskytnutím, tzn. je dodržen aktuální princip. Důležité je také použití párových účtů *548 – Ostatní provozní náklady* a *648 – Ostatní provozní výnosy* z důvodu správného vykázání provozního výsledku hospodaření.

Účetní zachycení – Zelený bonus

Prostřednictvím společnosti OTE, a. s. je vyplácen každý měsíc zelený bonus za elektřinu, a to prostřednictvím účtu *648 – Ostatní provozní výnosy*. Provoz bioplynové stanice je vázán i s provozními náklady, do kterých je řazena spotřeba materiálu, spotřeba energie, opravy a udržování, ostatní služby, mzdové náklady, odpisy. Dané náklady jsou účtovány na vrub účtu *548 – Ostatní provozní náklady* a ve prospěchu účtu *321 – Dodavatelé* či *111 – Pořízení materiálu*. Dále je zaúčtována provozní podpora na vrub účtu *311 – Odběratelé* a ve prospěch účtu *648 – Ostatní provozní výnosy* a její úhrada na běžný účet.

Shrnutí

V daných účetních případech jsou řešeny konkrétní typy dotací, které byly družstvu poskytnuty a jedná se tak o provozní dotace, které jsou účetně zachyceny do provozních

výnosů. Dané tituly nejsou vztahovány k určitým vynaloženým nákladům, jsou vnímány spíše jako podpora pro zemědělské družstvo. U daných titulů je nutné dodržovat podmínky, které jsou stanoveny, neboť při jejich nedodržení by mohlo dojít ke snížení či odebrání dotace.

Družstvem je vždy konkrétní účetní případ posouzen. Je vnímán jiný pohled na vyhodnocení náležité jistoty přijetí dotace, který je uplatňován u pravidelně se opakujících každoročních dotací (přímé platby). V takovém případě je snahou, zachytit v co nejkorektnější výši do příslušného účetního období, a to z důvodu zachování stálosti metod při jejich účtování a tendenci o plné dodržení aktuálního principu. Opatrnější postup je pak u nových dotačních titulů a jednorázových titulů. Vykázáním daných dotací je zvýšena aktivní strana rozvahy. Jsou navýšeny finanční prostředky na běžném účtu a zároveň jsou také navýšeny výnosy ve výkazu zisku a ztráty zemědělského družstva.

Následně jsou zachyceny další tři situace z praxe, které mohou nastat v případě účtování provozních podpor v zemědělství.

Rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo přijato po rozvahovém dni, avšak do chvíle sestavení účetní závěrky (k rozvahovému dni nelze evidovat pohledávku), je zaznamenán však dostatečně nepochybný příjem příštího období.

Nejdříve je nutné zaúčtovat na vrub účtu 385 – *Příjmy příštích období* ve prospěch účtu 347 – *Ostatní dotace*. Dle informací ekonomického úseku daná situace vzniká zcela ve výjimečných případech. Období obdržení a upřesňování údajů o dotacích je rozšířeno až ke dni uzavření závěrkových prací (ne pouze k rozvahovému dni), které je družstvem stanoveno posledním dnem v květnu. V každém případě jsou tedy využity všechny údaje vyplývající po rozvahovém dni až do okamžiku sestavení účetní závěrky (to znamená do data podpisu výkazů předsedou představenstva), a to z důvodu získání věrného a poctivého obrazu účetní jednotky. Každým „odsunutím“ zúčtování dotace mimo období vynaložení nákladů, pokud není skutečně důvodné, je snižována věrnost účetního obrazu.

V případě, že o dotaci k nákladům za uzavírané období bylo požádáno před okamžikem sestavení účetní závěrky, poskytnutí dotace však není zcela nepochybné. O dotaci nelze účtovat a v příloze účetní závěrky je uveden důvod jejího nezachycení.

Posledním analyzovaným účetním případem je následné vrácení již přijaté dotace nebo její části (při zjištění nedodržení podmínek v rámci kontroly). Účetním a daňovým případem

je období, kdy je tato skutečnost zaznamenána, a to bez ohledu na rok poskytnutí dotace a období skutečného vrácení dotace. Vznik závazku vrátit dotaci je účtován na *MD 548 – Ostatní provozní náklady a Dal 347 – Ostatní dotace* (daný závazek na účtu 347 může být evidován i k rozvahovému dni). Následně je zaúčtováno vrácení dotace *MD 347 – Ostatní dotace a Dal 221 – Běžný účet*.

4.2.2 Účetní zachycení dotace části úroků z úvěru a vratka spotřební daně

V daném oddílu je zachyceno účetní vykazování dvou specifických podpor, které nejsou účtovány do provozních výnosů.

Účetní zachycení dotací – dotace úhrada části úroků z úvěru

Fondem PGRLF jsou dále poskytovány i dotace ve formě plateb části úroků z úvěru. Družstvem je podána žádost, neboli je žádáno v době, kdy je proveden nákup techniky. Následně po podání žádosti je doručena fondu úvěrová smlouva, ve které je uvedena splatnost, částka, dále je přiložena kupní smlouva a faktura. Fondem je schválena sazba podpory a výše podpory je poskytována zpětně, dvakrát ročně za každé uplynulé kalendářní pololetí.

Družstvem je pořízena investice na dlouhodobý úvěr a družstvu jsou nejdříve připsány peníze na účet, což je zaznamenáno na výpisu z běžného účtu a příjem peněz je zaúčtován ve prospěch účtu *221 – Peníze na běžný účet* a na vrub účtu *461 – Bankovní úvěry*. Dále byl družstvu sestaven splátkový kalendář, který je nastaven na každý měsíc včetně jistiny a úroku.

Formou dotace je snižována úroková sazba, jež je družstvu stanovena od společnosti, která mu poskytla leasingový úvěr. Díky dané formě dotace je sjednaný úrok od leasingové společnosti snižován. Důležité je také použití párových účtů *562 – Úroky* a *662 – Úroky* z důvodu správného vykázání provozního výsledku hospodaření.

Shrnutí

V daném případě není družstvem vytvářen dotací pouze výnos, ale je snižován náklad. Z toho vyplývá, že družstvu není přinášěn takový výnos, jak by se mohlo na první pohled zdát. Dotace úhrada části úroků z úvěru je tedy zachycována do finančních výnosů a úroky z úvěru jsou vykazovány do finančních nákladů. Za sledované období je finanční výsledek hospodaření v záporných hodnotách.

Účetní zachycení – vrácení spotřební daně z minerálních olejů

Družstvem je podáváno přiznání k uplatnění nároku na **vrácení spotřební daně z minerálních olejů** („zelená nafta“). Přiznání k zelené naftě je podáváno na příslušný celní úřad o vrácení spotřební daně na motorovou naftu. K přiznání je družstvem dokládán doklad zelená nafta – záznamní povinnost „Intenzita chovu zvířat za kalendářní čtvrtletí“, do kterého jsou udávány informace o spotřebě nafty. Okolo zelené nafty jsou časné diskuze a také jsou často měněny podmínky. V současné době je přiznání k uplatnění nároku na vrácení spotřební daně podáváno čtvrtletně.

Spotřeba pohonných hmot je za 4Q/2021 ve výši 4 687 tis. Kč a je účtována *501 – Spotřeba materiálu a 345 – Ostatní daně a poplatky*. Celková vyplacená částka za nákup nafty je také odvíjena od sezónnosti, kdy za říjen bylo zapláceno 2 951 tis. Kč, za listopad 1 338 tis. Kč a za prosinec 397 tis. Kč. Dále je uveden výpočet – Tabulka 30 Výpočet nároku na vrácení spotřební daně za zdaňovací období 4Q/2021.

Tabulka 30 Výpočet nároku na vrácení spotřební daně za zdaňovací období 4Q/2021

PHM v litrech	Koeficient nároku	Nárok na vrácení daně v tis. Kč
128 739	8,50	1 094

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Při výpočtu bylo vycházeno z následujících údajů: aritmetický průměr stavu VDJ: 134,24, aritmetický průměr výměru zemědělské půdy (ha): 3547,94, výsledná intenzita chovu hospodářských zvířat: 0,37. Jak vyplývá z tabulky za 4. čtvrtletí 2021 má družstvo nárok na vrácení spotřební daně ve výši 1 094 tis. Kč ze spotřeby pohonných hmot a nárok na vrácení spotřební daně je účtováno na vrub účtu *345 – Ostatní daně a poplatky* ve prospěch účtu *501 – Spotřeba materiálu*. Příjem vratky spotřební daně je účtován na *MD 221 – Běžný účet a D 345 – Ostatní daně a poplatky*.

Shrnutí

Danou formou podpory jsou snižovány náklady zemědělského družstva. Ve sledovaném období je družstvu navracena část vynaložených nákladů na spotřebu. Snahou družstva je uplatňovat plný nárok na vratnou část spotřební daně, která je účtována jako snížení spotřeby nákladového účtu, tzn. je zvyšován výsledek hospodaření.

4.3 Hodnocení vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva

Poměrové ukazatele jsou základem finanční analýzy a prostřednictvím jejich výpočtů lze získat představu o aktuální finanční situaci družstva. Pro změření výkonnosti jsou vybrány ukazatele, jejichž výsledná hodnota je ovlivňována čerpanými dotacemi. Dále pro zhodnocení celkové finanční situace družstva je proveden výpočet finančního zdraví s ohledem na zemědělskou oblast.

Hypotéza finanční analýzy je založena na tvrzení, že zemědělské družstvo by samo bez dotační podpory jen těžko fungovalo a dotační podpora mu pomůže s financováním, díky čemuž si družstvo může dovolit potřebný rozvoj a je konkurenceschopné. Předpokládaný výsledek analýzy je zhodnocen s jejími skutečnými výsledky v závěru práce.

V rámci finanční analýzy je na začátku vypočtena analýza likvidity, na kterou by čerpané provozní dotace měly vliv v případě přijetí celkové částky na konci roku, kdy jsou vykazovány hodnoty jednotlivých položek v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty. Dále jsou vybrány ukazatele rentability, ukazatele aktivity a ukazatele zadluženosti. K hodnocení finančního zdraví vybraného zemědělského družstva je využit bankrotní model IN95, který je vypočítán se započtenou hodnotou přijatých dotací a také hodnotou, která je očištěna o celkové přijaté dotace.

4.3.1 Analýza ukazatelů likvidity

Cílem analýzy likvidity analyzovaného družstva je posouzení schopnosti úhrady krátkodobých závazků. Na daném místě jsou zachyceny hodnoty jednotlivých ukazatelů likvidity, a to likvidity běžné, pohotové likvidity a okamžité likvidity ve sledovaném období 2016–2020.

Doporučené hodnoty jednotlivých ukazatelů jsou upraveny pro prostředí zemědělských podniků v České republice, a to dle H. Scholleové [67].

Vypočtené hodnoty likvidity v jednotlivých letech jsou zachyceny – Tabulka 31
Analýza likvidity za období 2016–2020.

Tabulka 31 Analýza likvidity za období 2016–2020

Likvidita	Doporučené hodnoty	2016	2017	2018	2019	2020
Běžná likvidita	1,8 – 2,5	1,93	2,16	2,30	2,41	2,52
Pohotová likvidita	1 – 1,5	0,71	0,76	0,91	0,97	0,94
Okamžitá likvidita	0,2 – 0,5	0,0010	0,0293	0,0172	0,0599	0,0002

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Běžnou likviditou (2) je stanoveno, kolikrát jsou oběžnými aktivy pokryty krátkodobé závazky. Ukazatelem běžné likvidity jsou vykazovány nejpříznivější výsledky v porovnání s ukazateli okamžité likvidity a pohotové likvidity.

Proměnou veškerých oběžných aktiv za hotovost by bylo družstvo schopno splatit veškeré své závazky, a to ve všech sledovaných letech, neboť hodnota ukazatele je pohybována v doporučené škále. V roce 2020 je škála doporučené hodnoty dokonce o dvě desetiny překročena. Vyšší podíl oběžných aktiv většinou znamená nižší rentabilitu, což není příliš příznivý stav. V témže roce je rozdíl mezi pohotovou likviditou a běžnou likviditou ve výši 1,58. Tento rozdíl je způsoben skutečností, že je družstvem udržováno relativně velké množství zásob, které jsou důsledkem příznivé hodnoty běžné likvidity.

Lze uvést, že družstvo by bylo schopno uspokojit potřeby věřitelů, kdyby muselo veškerá svá oběžná aktiva proměnit v hotovost.

Pohotová likvidita (3) je očištěná o hodnotu zásob a její hodnoty jsou pohybovány těsně pod doporučenou hranicí. Tuto skutečnost lze vnímat také velmi pozitivně. Družstvem je ve vlastnictví dostatek pohotových prostředků k uhrazení svých krátkodobých závazků.

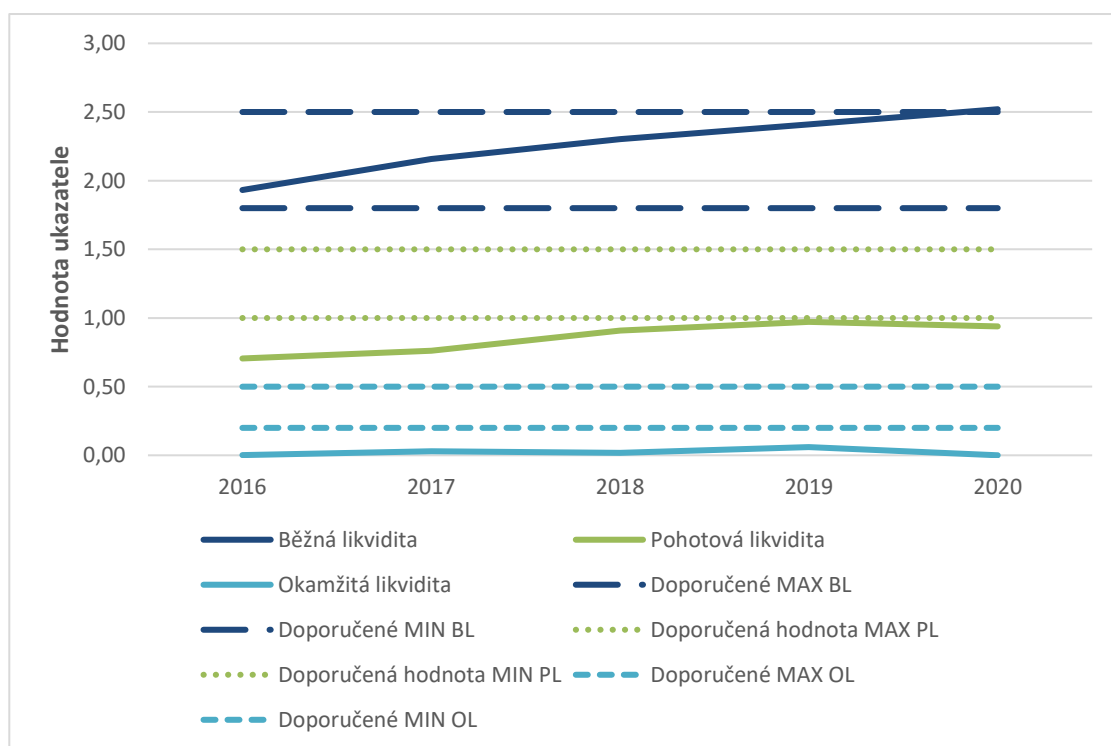
V letech 2018, 2019 a 2020 jsou dosahovány téměř doporučené hranice, a to ve výši 0,91, 0,97 a 0,94. V uvedených letech by analyzované družstvo bylo schopno krýt své závazky bez nutnosti prodeje zásob. V ostatních sledovaných obdobích 2016–2017 nebylo dosaženo doporučené škály. Z toho vyplývá, že v případě potřeby úhrady závazků by bylo nutné prodat zásoby. Nejnižší hodnota pohotové likvidity je družstvem vykazována v roce 2016, kdy je hodnota ukazatele 0,71. Zde by družstvo bylo nuceno prodat část svých zásob

pro krytí závazků. Je-li hodnota menší než 1 je nepřijatelná pro banky, neboť znamená prvotní znak platební neschopnosti.

Okamžitá likvidita (4) v žádném sledovaném období není hodnotou dosahováno doporučené škály. V okamžité likviditě jsou zahrnuty pouze peněžní prostředky, a to peněžní prostředky v pokladně a na účtech. V krátkodobém finančním majetku není evidován žádný majetek.

Ve sledovaném období je v roce 2019 dosaženo pouze jedné desetiny hodnoty, kdy peněžní prostředky jsou ve výši 3 641 tis. Kč. Z toho vyplývá, aby bylo družstvo schopno okamžitého splacení krátkodobých závazků muselo by mít na účtech trojnásobek uvedené částky, a to 10 923 tis. Kč. V takovém případě by hodnota ukazatele byla 0,18. V ostatních sledovaných letech by družstvo nebylo schopno okamžitého splacení krátkodobých závazků.

Meziroční vývoj jednotlivých ukazatelů včetně vymezení doporučených hodnot je zachycen – Obrázek 13 Ukazatele likvidity za období 2016–2020

Obrázek 13 Ukazatele likvidity za období 2016–2020

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak vyplývá, z uvedených dat meziroční vývoj v jednotlivých ukazatelích, je v podobném směru pohybu vývoje, a to zejména u běžné a pohotové likvidity. U daných

ukazatelů je ve sledovaném období zaznamenán mírný růst. Okamžitá likvidita je oscilována pod nulovou hodnotu, v letech 2016 a 2020 byla na konci účetního období velmi nízká částka finančních prostředků, tudíž i hodnota ukazatele je ve velmi nízkých číslech.

Ukazateli likvidity je nahlíženo na schopnost družstva hradit včas své závazky. V případě, že je likvidita nižší než doporučené hodnoty, může to pro analyzované družstvo směřovat k neschopnosti úhrady svých závazků a následné ukončení činnosti.

4.3.2 Analýza ukazatelů rentability

Cílem analýzy rentability analyzovaného družstva je zhodnocení jeho celkové efektivnosti. V rámci této analýzy jsou zde uvedené vypočtené hodnoty ukazatele rentability vlastního kapitálu, rentability aktiv, rentability tržeb a rentability nákladů ve všech sledovaných letech 2016–2020. V případě jmenovaných ukazatelů je zde uveden i výpočet očištěný o hodnoty dotací v jednotlivých sledovaných obdobích a je zde možné posoudit vliv dotací na dané ukazatele. Klasické poměrové ukazatele rentability pochopitelně do značné míry kopírují vývoj výsledku hospodaření. K ukazatelům rentability zpravidla nejsou uváděny doporučené hodnoty, proto je analýza zaměřená zejména na porovnání hodnot v jednotlivých sledovaných obdobích. Jednotlivé ukazatele rentability by ideálně měly mít v průběhu let rostoucí tendenci.

Rentabilita vlastního kapitálu (5) je vypočítána jako výsledek hospodaření před zdaněním v poměru k vlastnímu kapitálu pro celé sledované období. Ukazatelem rentability vlastního kapitálu je znázorněna výnosnost vlastního kapitálu a jeho hodnoty by měly být vyšší než hodnoty ukazatele „ROA“ (viz dále), což je při srovnání obou vypočítaných ukazatelů dodrženo.

Vypočtené hodnoty rentability vlastního kapitálu, respektive výnosnosti vlastního kapitálu v jednotlivých letech jsou zachyceny – Tabulka 32 Rentabilita vlastního kapitálu za období 2016–2020.

Tabulka 32 Rentabilita vlastního kapitálu za období 2016–2020

ROE	2016	2017	2018	2019	2020
EBT (v tis. Kč)	27 172	37 498	27 750	25 956	20 693
EBT bez dotací (v tis. Kč)	-63 526	-52 018	-61 824	-65 700	-70 493
Vlastní kapitál (v tis. Kč)	265 362	289 896	304 915	319 070	335 180
ROE vč. dotací (v %)	10,24	12,93	9,10	8,13	6,17
ROE bez dotací (v %)	-23,94	-17,94	-20,28	-20,59	-21,03

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Výsledné hodnoty v jednotlivých letech jsou vykazovány s jistými výkyvy, ale lze je hodnotit příznivě. V roce 2017 byla dosažena nejvyšší hodnota a to 12,93 %. V daném roce byla vysoká hodnota rentability vlastního kapitálu způsobena meziročním růstem „EBT“, neboli výsledku hospodaření před zdaněním, a to o 10 326 tis. Kč. Meziroční nárůst výsledku hospodaření před zdaněním je způsoben nárůstem hodnoty celkových výnosů. Oproti tomu nejnižší hodnota byla ukazatelem „ROE“ vykázána v roce 2020, kdy je hodnota 6,17 %. Ve srovnání s přechozím období je zaznamenán pokles o 1,96% bodu. Tento pokles hodnoty je způsoben meziročním poklesem hodnoty „EBT“ o 5 263 tis. Kč.

Položka vlastního kapitálu ve sledovaných letech je postupně zvyšována, kdy v roce 2017 je navýšení o 24 534 tis. Kč, v roce 2018 o 15 019 tis. Kč, v roce 2019 o 14 155 tis. Kč a v roce 2020 o 16 110 tis. Kč.

Ukazatel „ROE“ bez dotací je ve všech letech v záporných hodnotách. Výkyvy ukazatele bez dotací jsou opět proměnlivé, kdy nejlepší hodnoty je dosaženo v roce 2017. V daném roce bylo dosaženo zisku před zdaněním ve výši 37 498 mil Kč. V dalších letech je zaznamenán klesající trend vzhledem k zvyšujícím hodnotám výsledku hospodaření před zdaněním po odečtení přijatých dotací.

Pro výpočet **rentability aktiv** (6) je použit výsledek hospodaření před zdaněním včetně úroků a celková hodnota aktiv. Rentabilitou aktiv je ukazována celková výnosnost kapitálu a není rozlišováno, z jakých zdrojů je financován.

Vypočtené hodnoty „ROA“, vlastně výnosnosti celkového kapitálu v jednotlivých letech jsou uvedeny – Tabulka 33 Rentabilita celkových vložených aktiv za období 2016–2020.

Tabulka 33 Rentabilita celkových vložených aktiv za období 2016–2020

ROA	2016	2017	2018	2019	2020
EBT (v tis. Kč)	27 172	37 498	27 750	25 956	20 693
Nákladové úroky (v tis. Kč)	6 783	5 956	6 002	6 842	6 303
EBIT (v tis. Kč)	33 955	43 454	33 752	32 798	26 996
EBIT bez dotací (v tis. Kč)	-56 743	-46 061	-55 822	-58 858	-64 190
Celkový kapitál (v tis. Kč)	534 698	544 922	565 849	625 371	633 206
ROA vč. dotací (v %)	6,35	7,97	5,96	5,24	4,26
ROA bez dotací (v %)	-10,61	-8,45	-9,87	-9,41	-10,14

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

V případě rentability celkového kapitálu lze sledovat obdobný vývoj průběhu jako u „ROE“. U ukazatele „ROA“ je zachycen mírný nárůst hned ve druhém sledovaném roce o více než cca 1,62% bodů. Tento nárůst je způsoben zvýšením hodnoty „EBIT“, a to o 27,97 % a mírným zvýšením hodnoty celkového kapitálu o cca 1,91 % (rok 2017 byl pro družstvo mimořádně úspěšný). V období 2018–2020 můžeme vidět, že ačkoliv je celkový kapitál zvyšován, a to o cca 10,52 % v roce 2019 a o cca 1,25 % v roce 2020, hodnota ukazatele „ROA“ klesá v závislosti na snižování „EBIT“. V roce 2020 je vykazována nejnižší hodnota, a to ve výši 4,26 %. V letech 2018 a 2019 je vykazována velmi podobná hodnota „ROA“, což je způsobeno podobnými výsledky EBIT. U rentability aktiv není dosahováno příliš vysokých hodnot, ale v žádném roce není „ROA“ v záporných hodnotách.

Nejvyšší hodnota rentability celkového kapitálu očištěná o dotace je zaznamenána v roce 2017, kdy je vykazována záporná hodnota 8,45 %. Tato skutečnost je způsobena vyšší hodnotou „EBIT“ v daném analyzovaném roce. V roce 2019 je vykazována druhá nejvyšší záporná hodnota 9,41 %, což je způsobeno hodnotou aktiv, která je druhá nejvyšší ve sledovaném období. Nejnižší hodnota „ROA“ bez dotací je zaznamenána v roce 2016, kdy je nejnižší hodnota celkového kapitálu ve sledovaném období, a to až o cca 18,42 % v porovnání s nejvyšší hodnotou aktiv, která je vykazována v roce 2020.

Ukazatelem „ROA“ očištěného o hodnoty čerpaných dotací v jednotlivých letech jsou vykazovány záporné hodnoty, a to i v roce 2017, který je hodnocen jako nejméně úspěšný z hlediska dosažených hodnot „ROA“ očištěných o dotace. Výnosnost celkového kapitálu bez přijatých dotací je ve všech sledovaných letech záporná, a tedy neefektivní. Záporné hodnoty „ROA“ bez dotací jsou způsobeny tím, že po odečtení dotací od provozního výsledku hospodaření je družstvo v každém roce ve ztrátě.

Pro výpočet **ukazatele rentability tržeb** (7) je použit výsledek hospodaření před zdaněním a tržby za výrobky a služby. Ukazatel ROS tedy znázorňuje, kolik korun výsledku hospodaření před zdaněním připadá na 1 Kč tržeb. Pro účely stanovení rentability tržeb jsou do výpočtů zahrnuty pouze tržby z hlavní činnosti družstva, a to tržby za prodej vlastních výrobků a služeb.

Vypočtené hodnoty rentability tržeb, vlastně výnosnosti tržeb v jednotlivých letech jsou uvedeny – Tabulka 34 Rentabilita tržeb za období 2016–2020.

Tabulka 34 Rentabilita tržeb za období 2016–2020

ROS	2016	2017	2018	2019	2020
EBT (v tis. Kč)	27 172	37 498	27 750	25 956	20 693
EBT bez dotací (v tis. Kč)	-63 526	-52 017	-61 824	-65 700	-70 493
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
ROS vč. dotací (v %)	21,07	27,16	17,02	16,14	12,21
ROS bez dotací (v %)	-49,25	-37,68	-37,91	-40,85	-41,59

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Z dané tabulky vyplývá, že ukazatelem rentability tržeb jsou ve sledovaném období vykazovány také jisté výkyvy. Nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2017 a hodnoty nejnižší bylo dosaženo v roce 2020. Hodnota v roce 2017 je ve výši 27,16 %. Vysoká hodnota „ROS“ v daném období byla způsobena vysokou hodnotou „EBT“. Hodnota „EBT“ byla zvýšena oproti předchozímu roku o cca 10 326 tis. Kč a hodnota tržeb je zvýšena o 9 060 tis. Kč. Nejnižší hodnota ukazatele rentability tržeb je v roce 2020, kdy meziroční pokles je o cca 3,93% bodů a tento pokles je způsoben poklesem hodnoty „EBT“, která z částky 25 956 tis. Kč klesla na 20 693 tis. Kč.

Při očištění ukazatele od dotací lze ovšem pozorovat podobný trend jako u ukazatelů „ROE“ a „ROA“, a to záporné hodnoty, což znamená, že by družstvo nedosáhlo zisku bez poskytnutých dotací.

Pro výpočet **ukazatele rentability nákladů** (8) je použit výsledek hospodaření před zdaněním a celkové náklady.

Vypočtené hodnoty rentability nákladů, respektive výnosnosti nákladů v jednotlivých letech jsou uvedeny – Tabulka 35 Rentabilita nákladů za období 2016–2020.

Tabulka 35 Rentabilita nákladů za období 2016–2020

ROC	2016	2017	2018	2019	2020
EBT (v tis. Kč)	27 172	37 498	27 750	25 956	20 693
EBT bez dotací (v tis. Kč)	-63 526	-52 017	-61 824	-65 700	-70 493
Náklady (v tis. Kč)	198 259	203 924	234 564	235 681	243 208
ROC vč. dotací (v %)	13,71	18,39	11,83	11,01	8,51
ROC bez dotací (v %)	-32,04	-25,51	-26,36	-27,88	-28,98

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Jak je patrné z tabulky stejně jako v případě ukazatele rentability celkového kapitálu, rentability vlastního kapitálu a rentability tržeb, tak i ukazatel rentability nákladů je ukazatelem výkyvů v hodnotách vykazovaných v jednotlivých obdobích. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2017 a nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2020. V roce 2017 vlivem vysoké hodnoty vykazované ukazatelem „EBT“ došlo k nárůstu hodnoty „ROC“ o 4,68% bodu. Nejnižší hodnota je v roce 2020, kdy je zaznamenán pokles „EBT“ oproti předchozímu roku o 5 263 tis. Kč a zvýšením nákladů o 7 644 tis. Kč.

Hodnota ukazatele „ROC“ očištěná o dotace vykazuje v každém sledovaném období záporné hodnoty rentability nákladů družstva. Znamená to tedy, že výše zisku připadající na jednotku celkových nákladů je v záporné hodnotě. Nejnižší hodnota byla v případě rentability nákladů očištěné o hodnotu dotací v roce 2016, kdy je vykazována záporná hodnota 32,04 % a nejvyšší hodnota je vykazována v 2017, kdy je zaznamenána také záporná hodnota, a to ve výši 25,51 %.

4.3.3 Analýza aktivity

Z účetního hlediska nemají dotace přímý vliv na tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, nicméně v případě nepřijetí dotací dle předchozích výpočtů by zemědělské družstvo nebylo schopno vykazovat kladný hospodářský výsledek a družstvo by tak nemohlo dále financovat svojí další činnost včetně aktiv, které jsou zahrnovány do výpočtu.

V dané analýze je zhodnocena efektivnost hospodaření s podnikovými aktivy. Součástí dané analýzy jsou údaje o rychlosti obratu aktiv, rychlosti obratu DHM, rychlosti obratu zásob, rychlosti obratu pohledávek a rychlosti obratu závazků. Do výpočtů jsou zahrnuty tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, které jsou vypočítány s přijatými dotacemi i bez nich.

Pro výpočet **rychlosti obratu aktiv** (9) jsou použity tržby prodeje vlastních výrobků a služeb a aktiva. Vypočtené hodnoty rychlosti obratu aktiv jsou uvedeny – Tabulka 36 Rychlost obratu aktiv za období 2016–2020

Tabulka 36 Rychlost obratu aktiv za období 2016–2020

Rychlost obratu aktiv	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
Tržby za výrobky a služby bez dotací (tis. Kč)	38 290	48 533	73 495	69 169	78 321
Aktiva celkem (v tis. Kč)	534 968	544 922	565 849	625 371	633 206
Obrat aktiv	0,24	0,25	0,29	0,26	0,27
Obrat aktiv bez dotací	0,07	0,09	0,13	0,11	0,12

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Ukazatel obratu celkových aktiv analyzovaného družstva je ve všech sledovaných obdobích značně pod hodnotou 1, která je udávána jako nejnižší efektivní hodnota daného ukazatele. Hodnoty nižší než 1 jsou symbolem, že k vytvoření jedné jednotky tržeb družstva je potřeba větší množství jednotek aktiv a kapitálová intenzita družstva je tedy nízká. Tento aspekt je pro sektor zemědělství typický. Ve vlastnictví zemědělských podniků není velké množství celkových aktiv nic neobvyklého. Zemědělskými subjekty je vlastněno značné množství strojů na obhospodařování půdy, dále vlastní budovy či stáje pro dobytek, pozemky či zvířata a jejich skupiny. Obrat aktiv je ve sledovaném období ve velmi podobném trendu.

Hodnoty jsou od sebe odlišovány pouze desetinovými rozdíly. Z toho vyplývá, že v žádném roce není tedy ani zdaleka dosaženo požadované hodnoty, tedy 1.

Obrat celkových aktiv snížený o dotace vykazuje velmi nízké hodnoty, které jsou tedy oproti požadované hodnotě vysoce nedostatečné.

Pro výpočet **rychlosti obratu dlouhodobého hmotného majetku** (10) jsou použity tržby prodeje vlastních výrobků a služeb a dlouhodobý hmotný majetek. Vypočtené hodnoty rychlosti obratu DHM jsou uvedeny – Tabulka 37 Rychlost obratu DHM za období 2016–2020.

Tabulka 37 Rychlost obratu DHM za období 2016–2020

Rychlost obratu DHM	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
Tržby za výrobky a služby bez dotací (v tis. Kč)	38 290	48 533	73 495	69 169	78 321
DHM (v tis. Kč)	394 959	390 781	413 728	451 248	452 883
Obrat DHM	0,33	0,35	0,39	0,36	0,37
Obrat DHM bez dotací	0,10	0,12	0,18	0,15	0,17

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Ukazatelem obratu dlouhodobého hmotného majetku analyzovaného družstva je vykazována relativně nízká hodnota, která má ale rostoucí trend, což značí dostatečné využití výrobních kapacit při současné vysoké hodnotě vlastněného majetku. Ve sledovaném období je průměrně dosahovaná hodnota cca 0,36, a to i přesto že nárůst tržeb za výrobky a služby má proměnlivou frekvenci.

Obrat dlouhodobého hmotného majetku očištěný o dotace je ve sledovaném období opětovně nižší nežli hodnota ukazatele včetně započtených dotací. V žádném sledovaném období ale není dosahována záporná hodnota, což je způsobeno tím, že tržby jsou vyšší než hodnoty přijatých dotací. Hodnoty ve všech sledovaných obdobích jsou symbolem nedostatečného využití výrobních kapacit při současné vysoké hodnotě vlastněného kapitálu.

Pro výpočet **rychlosti obratu zásob** (11) jsou použity tržby prodeje vlastních výrobků a služeb a zásoby. Vypočtené hodnoty rychlosti obratu zásob jsou uvedeny – Tabulka 38 Rychlost obratu zásob za období 2016–2020.

Tabulka 38 Rychlost obratu zásob za období 2016–2020

Rychlost obratu zásob	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
Tržby za výrobky a služby bez dotací (v tis. Kč)	38 290	48 533	73 495	69 169	78 321
Zásoby (v tis. Kč)	66 889	82 002	75 446	87 497	95 747
Obrat zásob	1,93	1,68	2,16	1,84	1,77
Obrat zásob bez dotací	0,57	0,59	0,97	0,79	0,82

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Nejvyšší hodnota rychlosti doby obratu zásob je vykázána v roce 2018, kdy dosáhla 2,16. Vysoká hodnota je dosažena prostřednictvím zvýšení hodnoty tržeb za výrobky a služby. Družstvem byly v daném roce 2,16krát proměněny finanční prostředky na zásoby a zpět na finanční prostředky prostřednictvím prodeje. Naopak hodnota nejnižší a tedy nejhorší rychlost obratu zásob je vykazována v roce 2017, kdy byly zásoby přeměněny pouze 1,68krát. Ve zbylých sledovaných letech jsou hodnoty pohybovány v rozmezí 1,77–1,93.

Ukazatel obratu zásob očištěný o hodnotu dotací je ve všech sledovaných letech opět nižší. Ukazatelem je vykazována stejně jako v případě obratu zásob se započtenou hodnotou přijatých dotací dosahováno nejvyšší hodnoty v roce 2018, kdy by bylo družstvo schopno proměny finančních prostředků na zásoby a opět na finanční prostředky prostřednictvím prodeje 0,97krát. V žádném sledovaném roce není dosahováno záporné hodnoty, což znamená, že družstvo je schopno ve všech letech transformace finančních prostředků a zásob.

Pro výpočet **rychlosti obratu pohledávek** (12) jsou použity tržby prodeje vlastních výrobků a služeb a pohledávky. Vypočtené hodnoty rychlosti obratu pohledávek jsou uvedeny – Tabulka 39 Rychlost obratu pohledávek za období 2016–2020.

Tabulka 39 Rychlost obratu pohledávek za období 2016–2020

Rychlost obratu pohledávek	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
Tržby za výrobky a služby bez dotací (v tis. Kč)	38 290	48 533	73 495	69 169	78 321
Krátkodobé pohledávky (v tis. Kč)	38 392	43 007	48 134	55 452	56 734
Obrat pohledávek	3,36	3,21	3,39	2,90	2,99
Obrat pohledávek bez dotací	1,00	1,13	1,53	1,25	1,38

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Nejvyšší rychlosti obratu pohledávek je dosaženo v roce 2018, kdy pohledávky byly inkasovány během roku 3,39krát. Vyšší hodnota je způsobena meziročním nárůstem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb. V roce 2019 je vykazována nejnižší rychlost obratu pohledávek, kdy pohledávky byly inkasovány během roku 2,90krát.

Hodnota rychlosti obratu pohledávek očištěná o dotace není v tak příznivých hodnotách jako ve sledovaných letech hodnot rychlosti obratu pohledávek s dotacemi.

Pro výpočet **rychlosti obratu závazků** (13) jsou použity tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb a krátkodobé závazky. Vypočtené hodnoty rychlosti obratu závazků jsou uvedeny – Tabulka 40 Rychlost obratu závazků za období 2016–2020.

Tabulka 40 Rychlost obratu závazků za období 2016–2020

Rychlost obratu závazků	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za výrobky a služby (v tis. Kč)	128 988	138 048	163 069	160 825	169 507
Tržby za výrobky a služby bez dotací (v tis. Kč)	38 290	48 533	73 495	69 169	78 321
Krátkodobé závazky (v tis. Kč)	54 517	58 704	54 057	60 813	60 506
Obrat závazků	2,37	2,35	3,02	2,64	2,80
Obrat závazků bez dotací	0,70	0,83	1,36	1,14	1,29

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Nejvyšší, a tedy nejlepší hodnotu rychlosti obratu závazků je družstvem dosahována v roce 2018, kdy bylo schopno 3,02krát splatit krátkodobé závazky. Vysoká hodnota byla způsobena meziročním nárůstem hodnoty tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb při současném meziročním poklesu hodnoty krátkodobých závazků.

Hodnoty obratu závazku očištěného o dotace jsou nižší oproti hodnotě obratu závazků s dotacemi, ale nejsou v záporných hodnotách.

4.3.4 Analýza ukazatelů zadluženosti

V dané podkapitole je sledována zadluženost analyzovaného družstva, a to pomocí ukazatelů úrokového krytí, finanční nezávislosti a míry zadluženosti včetně přijatých dotací i bez přijatých dotací.

Pro výpočet **úrokového krytí** (14) je použit výsledek před zdaněním včetně úroků a celková hodnota nákladových úroků. Vypočtené hodnoty úrokového krytí jsou uvedeny – Tabulka 41 Úrokové krytí za období 2016–2020.

Tabulka 41 Úrokové krytí za období 2016–2020

Úrokové krytí	2016	2017	2018	2019	2020
EBIT (v tis. Kč)	33 955	43 454	33 752	32 798	26 996
EBIT bez dotací (v tis. Kč)	-56 743	-46 061	-55 822	-58 858	-64 190
Nákladové úroky (v tis. Kč)	6 783	5 956	6 002	6 842	6 303
Úrokové krytí	5,01	7,30	5,62	4,79	4,28
Úrokové krytí bez dotací	-8,37	-7,73	-9,30	-8,60	-10,18

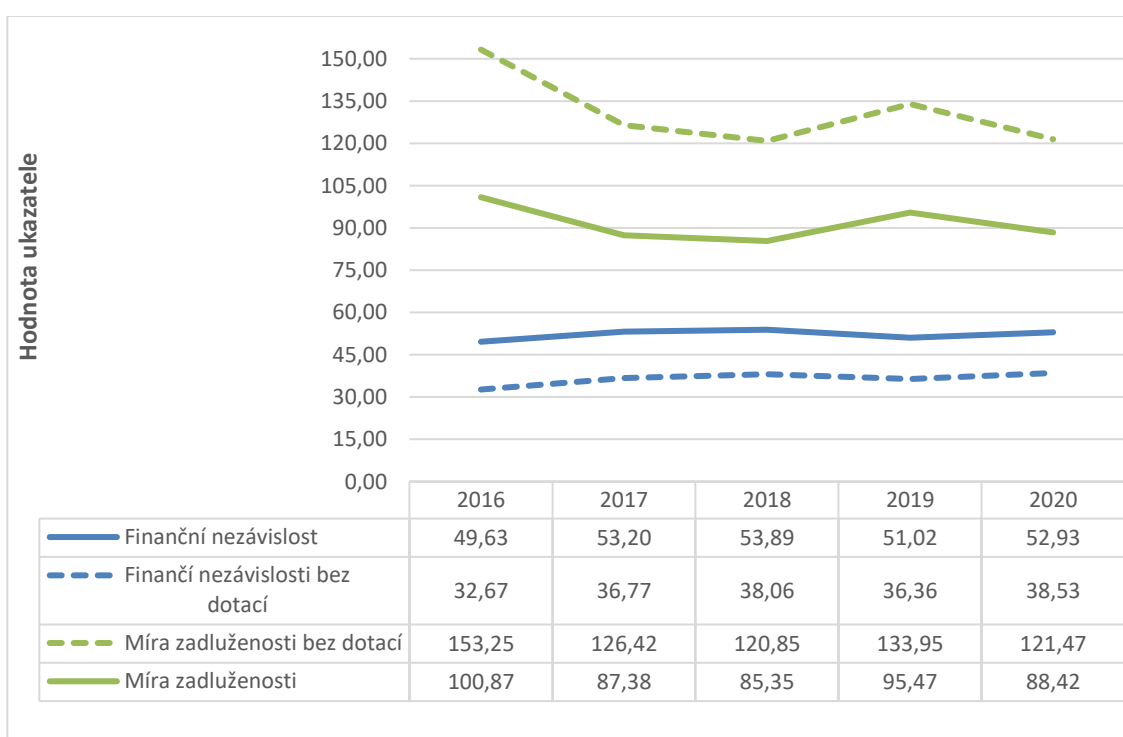
Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Nejvyšší hodnota ukazatele je v roce 2017, kdy položka zisku před zdaněním a úroky je vykázána 7,30krát vyšší oproti nákladovým úrokům. Z toho vyplývá, že je v daném období nejnižší hodnota nákladových úroků, kdy daná položka je ve výši 5 956 tis. Kč. Ve zbylých letech se hodnota úrokového krytí pohybuje v rozmezí 4,28–5,62, kdy nejnižší hodnota je vykázána v roce 2020. V tomto roce je vykázána položka zisku před zdaněním a úroky pouze 4,28krát vyšší oproti nákladovým úrokům. U daného ukazatele jsou doporučovány hodnoty větší než 3 a za vynikající je považována hodnota nad 6, což je splněno v roce 2017. Ve

zbylých letech je hodnota vždy vyšší než 3. Z toho vyplývá, že je družstvo schopno platit své úrokové povinnosti.

Výpočet úrokového krytí očištěného o dotace vykazuje v každém roce záporné hodnoty. Z toho vyplývá, že družstvo by nebylo schopno hradit své nákladové úroky.

Následně jsou zachyceny vybrané ukazatele zadluženosti, a to finanční nezávislost a míra zadluženosti – Obrázek 14 Vybrané ukazatele zadluženosti za období 2016–2020 v % (vč. i bez dotací). Součástí daných vzorců je vlastní kapitál, který je tvořen výsledkem hospodaření a je ponížěn o přijaté dotace.

Obrázek 14 Vybrané ukazatele zadluženosti za období 2016–2020 v % (vč. i bez dotací)

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Finanční nezávislost (15) se ve sledovaném období pohybuje v rozmezí 49,63 % až 53,89 % a je vykazován mírně rostoucí trend, který je způsoben zvyšováním vlastního kapitálu. V roce 2019 je zaznamenán mírný pokles ukazatele. Tento pokles byl způsoben nárůstem celkových aktiv družstva. Rostoucí trend je symbolem zvyšující se finanční samostatnosti družstva.

Vývoj ukazatele očištěného o dotaci je v podobném trendu, i když bez dotací je finanční samostatnost snižována, přes to její průměrná hodnota je 36,48 % za sledované období.

Míra zadluženosti (16) družstva je ve značné fluktuaci mezi cca 86 až 100 %, což je přivozeno především meziročními výkyvy v hodnotě cizích zdrojů družstva, stejně jako u ukazatele celkové zadluženosti (viz dále). Žádoucí klesající tendence je ale splněna, krom roku 2019, kdy je míra zadluženosti navýšena téměř o 10 %.

Očištění míry zadluženosti o dotace vede k výraznému zvýšení hodnot ukazatele, kdy nejvyšší hodnota je v roce 2016, a to až 153,25 %. Ukazatel bez dotací má proměnlivý trend, který je ale také snižován. Je udáváno, že cizí zdroje by neměly překročit jeden a půl násobek hodnoty vlastního jmění. Optimální hodnota je nižší hodnota cizích zdrojů než vlastního jmění, což v případě neposkytnutí dotací není splněno. Vyšší hodnoty jsou znamením značnějšího věřitelského rizika, neboť v případě nutného splacení veškerých závazků by družstvo nemělo dostatek finančních prostředků.

Pro výpočet **celkové zadluženosti** (17) je použit cizí kapitál a celková aktiva. Vypočtené hodnoty celkové zadluženosti jsou uvedeny – Tabulka 42 Celková zadluženost za období 2016–2020.

Tabulka 42 Celková zadluženost za období 2016–2020

Celková zadluženost	2016	2017	2018	2019	2020
Cizí kapitál (v tis. Kč)	267 679	253 322	260 245	304 612	296 378
Celková aktiva (v tis. Kč)	534 698	544 922	565 849	625 371	633 206
Celková zadluženost (%)	50,06	46,49	45,99	48,71	46,81

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Celková zadluženost družstva je v jednotlivých letech proměnlivá, střídavě mírně klesá a stoupá, ve sledovaném období je pohybována na průměrné úrovni cca 47,61 %. Tento pokles a růst je dán především pohyby hodnot cizího kapitálu, které například v roce 2019 byly zvýšeny o cca 17,5 %. Následně další rok byl zaznamenán pokles o cca 2,70 %. V tomto období je také zaznamenán nárůst hodnoty celkových aktiv (v roce 2019 o cca 10,47 % a v roce 2020 cca o 1,38 %), kterou je fluktuace částečně

vyrovnána. Celková hodnota ve všech obdobích se pohybuje v rámci doporučených hodnot 30 až 60 %.

Vývoj ukazatele celkové zadluženosti je poměrně plochý a stále je pohybován v rámci doporučených mezí, a proto je pozitivně hodnocen především pro věřitele (například banky, v případě že by analyzované družstvo žádalo o úvěr). Pro zvýšení solventnosti a snížení rizika by mělo družstvo nadále snižovat míru celkového zadlužení.

4.3.5 Bankrotní model – IN95

K hodnocení finančního zdraví vybraného zemědělského družstva je využit bankrotní indikátor index IN95, kde jsou použity váhy určené pro zemědělství. Při výpočtu jsou využity některé poměrové ukazatele z oblasti likvidity, rentability, aktivity a zadluženosti. Některé ukazatele jsou dopočítány z důvodu potřeby do daného vzorce.

Ukazatel **finančního zdraví IN95** (18) je vypočten se započtenou hodnotou přijatých dotací a také hodnotou, která je očištěna o celkové přijaté dotace.

Vypočtené hodnoty finančního zdraví s hodnotou přijatých dotací zemědělského družstva v jednotlivých letech jsou uvedeny – Tabulka 43 Index IN95 včetně přijatých dotací za období 2016–2020.

Tabulka 43 Index IN95 včetně přijatých dotací za období 2016–2020

INDEX IN95 včetně dotací	Váha	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva / Cizí zdroje	0,24	2,00	2,15	2,17	2,05	2,14
EBIT / Nákladové úroky	0,11	5,01	7,30	5,62	4,79	4,28
EBIT / Aktiva	21,35	0,06	0,08	0,06	0,05	0,04
Výnosy / Aktiva	0,76	0,42	0,44	0,46	0,42	0,42
Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky	0,1	1,93	2,16	2,30	2,41	2,52
Závazky po splatnosti / Krátkodobé cizí zdroje	-14,57	0	0	0	0	0
Index 95	-	2,90	3,57	3,00	2,70	2,46

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Zemědělským družstvem je vykazováno ve sledovaném období rozdílných hodnot indexu IN95, neboli indexu finančního zdraví. Hodnoty z indexu jsou v jednotlivých letech

vyšší než 2. To lze interpretovat, že zemědělské družstvo bylo v těchto letech schopno platit své závazky bezproblémově. Zemědělským družstvem je v daných letech vykazována dostatečná úroveň finančního zdraví. V žádném roce nejsou hodnoty pohybovány v „šedé zóně“.

Vypočtené hodnoty finančního zdraví očištěné o hodnotu dotací zemědělského družstva v jednotlivých letech jsou uvedeny – Tabulka 44 Index IN95 bez přijatých dotací za období 2016–2020.

Tabulka 44 Index IN95 bez přijatých dotací za období 2016–2020

Index IN95 bez dotací	Váha	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiva / Cizí zdroje	0,24	2,00	2,15	2,17	2,05	2,14
EBIT / Nákladové úroky	0,11	-8,37	-7,73	-9,30	-8,60	-10,18
EBIT / Aktiva	21,35	-0,13	-0,10	-0,12	-0,11	-0,12
Výnosy / Aktiva	0,76	0,25	0,28	0,31	0,27	0,27
Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky	0,1	1,93	2,16	2,30	2,41	2,52
Závazky po splatnosti / Krátkodobé cizí zdroje	-14,57	0	0	0	0	0
Index 95	-	-2,32	-1,71	-2,15	-2,02	-2,31

Zdroj: zpracování na základě podkladů zemědělského družstva, 2022

Zemědělským družstvem je vykazováno ve sledovaném období v případě finančního zdraví očištěného o hodnoty celkových přijatých dotací hodnoty pod úrovní 1. U hodnot indexů finančního zdraví nedosahující hodnotu 1 lze předpokládat vzniklé problémy a neschopnost družstva plnit své závazky. Ve všech analyzovaných obdobích hodnota indexu finančního zdraví je pohybována v záporných hodnotách.

Zemědělské družstvo by v případě nepřijetí dotací bylo potýkáno s finančními problémy, kdy by nebylo schopno plnit své závazky.

Zhodnocení a shrnutí

Stěžejním cílem kapitoly **Charakteristika dotací a popis zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru** bylo popsat možné zdroje čerpání dotací v zemědělském sektoru.

Vstupem ČR do EU se ČR stala součástí Společné zemědělské politiky Evropské unie, a proto je uveden do kontextu její význam a podstata. Daná politika je bez pochyby stěžejním finančním zdrojem zemědělství EU. Od roku 2023 je plánováno zavést v platnost revidovanou SZP EU a jsou charakterizovány její nové cíle a soubory nástrojů. Nová SZP je nositelem nových pravidel v přerozdělování prostředků pro zemědělce, přičemž je ještě více brán ohled na ekologii. Z cílů a jednotlivých pravidel je patrné, že je kladen rovněž ohled na zlepšení postavení zaměstnanců v zemědělství, malých a středních zemědělců jako podnikatelů a biologickou rozmanitost.

Stěžejní částí dané kapitoly jsou provedené analýzy mapující využívání dotačních titulů zemědělskými subjekty, a to na základě studie, která byla zveřejněna Evropskou komisí, a analýzou dat SZIF a PGRLF, která je zaměřená na vyplacené finanční prostředky SZP za období 2016–2020.

Hlavní myšlenkou výňatku ze studie je, že snahou tradičních zemědělských podniků není ničit půdu, ale udržovat její úrodnost, chovat dobytek a produkovat kvalitní zemědělské produkty a nebýt pouze příjemci dotací. Bohužel lidé často vnímají dotace a zemědělce negativně. Daná skutečnost je mimo jiné právě ovlivňována některými velkými dotačními kauzami. Je třeba brát v potaz, že zemědělství je pro ekonomiku státu velice podstatné, tak jako je zásadní uchování alespoň částečné soběstačnosti v tržní ekonomice.

V rámci analýzy finančních prostředků určených na SZP je poukázáno na to, jak jsou evropské dotace pro české zemědělství stěžejní, neboť 84 % vyplacených dotací za sledované období je právě z rozpočtu EU. Je-li cílem státu uchovávat a rozvíjet zemědělské odvětví, je potřeba určitým způsobem chránit a podporovat zemědělské subjekty, a to nejen malé zemědělské podniky. Zemědělské hospodaření je značně náročné, a je také odlišné oproti ostatním odvětvím. Cenová elasticita poptávky po zemědělských produktech je zcela nepatrná. Ziskovost různých zemědělských komodit je také v čase velmi proměnlivá a některé z oblastí zemědělství sami o sobě nejsou příliš ziskové. Obecně uspokojování poptávky v zemědělství je velmi náročné, neboť mezi uspokojením dané

poptávky a produkce výrobků je velmi dlouhá prodleva (například z důvodu vypěstování obilnin).

V závěru kapitoly jsou deskriptivně zachyceny dotační období v českém prostředí, a to ze současného období 2014–2022. Nový návrh SP SZP má být v platnosti od roku 2023 a je v něm popsáno, jakým způsobem bude ČR mezi lety 2023 a 2027 čerpat zemědělské dotace z Evropské unie.

Hlavním cílem kapitoly **Charakteristika zemědělského družstva** je představit analyzované družstvo včetně údajů o předmětu činnosti a informací zaměřených na majetkové vztahy a personální strukturu. V rámci personální struktury je zaznamenáno snižování počtu zaměstnanců, a to až o cca 15 % (meziroční porovnání roku 2016 s rokem 2020), které je způsobeno převážně odchodem do starobního důchodu administrativních pracovníků. Největší problém s personálním obsazením je v živočišné výrobě, ve které je značný problém sehnat pracovníky, neboť mladí lidé o dané zaměstnání nemají zájem. Důvodem je značná fyzická i časová náročnost a nízký plat, který je pohybován pod celostátním průměrem. V daném odvětví jsou zaměstnávání převážně ukrajinští pracovníci, což je v současné době komplikováno kvůli ruské invazi na Ukrajinu. Možným řešením ze strany státu je systematická finanční podpora a právě dotace do daného odvětví.

V dané kapitole je dále pojednáváno o struktuře zemědělské výroby, jsou uvedeny počty kusů dojnic a přehled pěstovaných plodin. V rostlinné výrobě je vyzdvížen význam zemědělské půdy v jednotlivých letech a to opět v návaznosti na dotace, zejména z důvodu přímých plateb, které jsou vypláceny na plochu hospodářské půdy. Družstvo je také provozovatelem dvou bioplynových stanic, které jsou využívány k výrobě energie a tepla, na kterou je vyplácen zelený bonus. Ten je promítán do provozních výnosů jako forma podpory, ale zároveň je provoz vázán i s provozními náklady. Bez poskytnuté podpory by byl provoz bioplynové stanice značně ztrátový, a to až ve výši 31 218 tis. Kč. V případě, že by zelený bonus nebyl vyplácen, družstvo by bylo nuceno pozastavit provoz obou bioplynových stanic. Vzhledem k přísnějším ekologickým pravidlům v rámci EU je možné, že bioplyn v budoucnu nahradí zemní plyn. V návrhu Evropské komise je do roku 2040 postupně ukončit vytápění budov plynem a dalšími fosilními palivy.

Dále je posuzována konkurenceschopnost vybraného zemědělského družstva. Bylo zanalyzováno mezoprostředí se zaměřením na přijaté dotace zemědělských družstev. Z dané

analýzy vyplynulo, že vybrané zemědělské družstvo je významným podnikem v zemědělské sféře, a to z pohledu ČR, kraje i okresu. Průměrná výměra orné půdy zemědělských družstev je 1 028,7 ha a družstvo obhospodařuje o cca 2,5krát více než je průměr v rámci ČR. Z pohledu ČR je dané zemědělské družstvo v příjmu dotací umístěno na 20. pozici. Je třeba uvést, že družstvo je příjemcem pouze základních podpor k udržitelnému příjmu. Při analýze z pohledu Kraje Vysočina dále vyplynulo, že pro zvýšení konkurenceschopnosti vybraného družstva, je potřeba zvýšit aktivitu v investičních dotacích.

Prioritním cílem kapitoly **Demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky zemědělského družstva** je potvrdit hypotézu, která je založena na faktu, že dotace jsou nezbytné pro hospodaření zemědělského družstva. Je uvedeno, že družstvo by bez dotací jen těžko fungovalo a dotační podpora družstvu pomůže s financováním jeho rozvoje.

Stěžejní částí dané kapitole je předběžný výpočet provozních podpor u analyzovaného družstva vzhledem k plánované revizi strategického plánu SZP od roku 2023+, ze kterého jsou vyvozeny následující závěry.

Největší problém v rámci nové SZP je zaznamenán ve změně paušálního příspěvku, který je zemědělskému družstvu poskytován na prvních 150 hektarů z celkové výměry. Tato položka byla původně stanovena pouze na 10 % všech přímých dotací, avšak nyní je navýšena více než dvojnásobně, a to na 23 %. Tím je přesunuto výrazně více peněz na samotnou půdu bez ohledu na to, co se na ní bude pěstovat. U většiny členských zemí EU je volena redistributivní platba na úrovni 10 %, například v Německu je sazba stanovena na 12 % a zbytek je rozčleněn na ostatní zemědělské činnosti. Rozdělením přímých plateb v ČR zbude daleko menší podpora pro zemědělské podniky, které chovají hospodářská zvířata nebo pěstují náročné plodiny.

Je možné, že díky plánovanému nastavení přímých plateb vzroste motivace pro majitele půdy ukončit pachtovní smlouvy a pobírat tak dotace na pole ležící ladem, anebo alespoň výrazně zvýšit pachtovné, čímž porostou náklady na pěstování zemědělských plodin. Může se stát, že analyzované družstvo bude omezovat vysoce pracnou živočišnou výrobu a bude se ještě více orientovat na rostlinnou výrobu, což povede k poklesu domácí produkce masa či mléka. Vzhledem k tomu, že zemědělské družstvo je všestranným producentem, bude znevýhodněné i při pěstování náročných plodin jakými jsou například brambory či cukrová řepa a může tak dojít k přechodu na plodiny s malou pracností, jako jsou obiloviny a řepka.

Dané skutečnosti mohou vést ke snížení potravinové soběstačnosti ČR, neboť družstvo je řazeno k významným zemědělským podnikům a kvůli zvýšeným dovozům potravin z ciziny může také dojít k větší cenové nestabilitě pro zákazníky. Vyšší závislost na dovozu zvýší riziko růstu cen a také způsobí problémy se zásobováním v krizových situacích. Další omezování živočišné výroby povede k úbytku organické hmoty v půdě, čímž se zhorší schopnost půdy zadržovat vodu a zvýší se používání umělých hnojiv.

Družstvem jsou přijaté celospolečenské podpory vykazovány jako provozní či finanční výnosy (dotace části úroků z úvěru), které jsou účetně zachyceny do ostatních provozních a finančních výnosů. U daných titulů je nutné dodržovat podmínky, které jsou stanoveny, neboť při jejich nedodržení by mohlo dojít ke snížení či odebrání dotace. Družstvem je vždy konkrétní účetní případ posouzen. Je vnímán jiný pohled na vyhodnocení náležité jistoty přijetí dotace, který je uplatňován u pravidelně se opakujících každoročních dotací (přímé platby). V takovém případě je snahou zachytit v co nejkorektnější výši do příslušného účetního období, a to z důvodu zachování stálosti metod při jejich účtování a tendenci o plné dodržení akruálního principu. U nových dotačních titulů a jednorázových titulů je zvolen vždy opatrnější postup.

Prostřednictvím jednotlivých ukazatelů finanční analýzy je usouzeno, že dotace jsou v zemědělství zcela nepostradatelné. Díky vypracované finanční analýze je zhodnoceno hospodaření vybraného zemědělského družstva a je posouzen vliv čerpaných dotací na dané výsledky hospodaření v rámci sledovaného období 2016–2020.

Podíl dotací na celkových výnosech družstva je v rozmezí 32,41 % – 38,66 %. Družstvem jsou každoročně čerpány dotace v minimální výši 89 515 tis. Kč. Významnou formou podpory je zelený bonus, který je za sledované období v průměrné výši 50 328 tis. Kč, což je 55,62 % z celkové poskytnuté částky. V případě snížení hodnoty ukazatelů v jednotlivých výpočtech o celkové přijaté dotace by družstvo nebylo schopno dosahovat kladných výsledků hospodaření, a dostalo by se tak do finančních problémů. Nejúspěšnějším rokem je hodnocen rok 2017, kdy bylo dosaženo hospodářského výsledku, a to zisku před zdaněním v hodnotě 37 498 tis. Kč. I přes to bylo družstvo po odečtení veškerých celospolečenských podpor ve ztrátě.

Tento fakt lze potvrdit výpočtem ukazatelů rentability, vybraných ukazatelů zadluženosti a ukazatelem finančního zdraví družstva IN95. Pomocí těchto fiktivních výpočtů

bylo dokázáno, že družstvo by bez čerpání dotací nebylo konkurenceschopné a nebylo by schopné existovat v plném rozsahu. Hodnoty, které vyšly pro ukazatele po odečtení přijatých dotací, byly u ukazatelů rentability v záporných číslech, z toho vyplývá, že družstvo by bez těchto dotací nebylo vůbec výnosové. U ukazatele rychlosti doby obratu celkových aktiv se odečtení čerpaných dotací projevilo snížením hodnoty ukazatele oproti stavu s dotacemi. Ukazatel úrokového krytí, který nám říká, kolikrát je schopno zaplatit své nákladové úroky, vyšlo v důsledku nezapočítání přijatých dotací v záporných hodnotách.

Je-li družstvo posuzováno s přijatými dotacemi, je dosahováno dobrých výsledků. V žádném sledovaném roce není dosahováno ztráty. Z toho vyplývá, že družstvo nemá problémy s včasným placením svých závazků. Pomocí výpočtu finančního zdraví je také potvrzeno, že s přijatými dotacemi je družstvo ve velmi dobré finanční situaci.

V závěru je třeba podotknout, že družstvo ve sledovaném období nebylo příjemcem žádné investiční dotace. V roce 2020 byla zahájena aktivita v dané oblasti, a to v projektovém opatření, kdy byla podána žádost na projekt „Investice do zefektivnění RV – Brambory“. Projekt byl zaměřen na zefektivnění bramborářské linky ve výši 3,5 mil. Kč. V roce 2021 byla podána žádost také do projektového opatření, a to na projekt „*Modernizace farmy pro skot*“. Předmětem projektu je výstavba nových objektů farmy pro skot. Celkové výdaje, na které může být poskytnuta dotace, jsou 115 mil. Kč. Vzhledem k aktuální situaci na trhu je družstvem vyhodnocována efektivnost investičního projektu.

Závěr

Cílem práce je popis možných zdrojů čerpání dotací v zemědělském sektoru, jejich účetní vykazování a na vybraném podniku demonstrace vlivu dotací na finanční výsledky.

Cíl práce je naplněn prostřednictvím dílčích cílů, kdy stěžejní kapitolou je vypracovaná finanční analýza, ve které je zhodnoceno hospodaření vybraného zemědělského družstva a je posouzen vliv čerpaných dotací na dané výsledky hospodaření v rámci sledovaného období 2016–2020. Zemědělské družstvo by bez přijatých dotací na základě výpočtů jednotlivých ukazatelů nebylo schopno dosahovat kladných hodnot výsledku hospodaření.

Tento fakt je podložen výpočtem podílu čerpaných dotací na výsledku hospodaření, výpočtem rentability, výpočtem vybraných ukazatelů zadluženosti a výpočtem finančního zdraví zemědělského družstva. Z provedených analýz lze usoudit, že stále více zemědělských podniků jsou plně závislé na přijatých dotacích, bez kterých by vykazovaly záporné výsledky hospodaření, obdobně jako analyzované družstvo. České zemědělství bylo vždy podporováno, a dotace jsou tak nezbytnou součástí zdrojů financování pro řadu zemědělských podniků.

Navzdory tomu jsou názory na čerpání dotací různého charakteru, často jsou objeveny hlasy, že dotacemi je natolik zkreslován zemědělský trh, že by bylo nejlepší je zcela zrušit. Čistě teoreticky by bylo možné hospodařit bez dotací, výsledkem by sice byly zřejmě vyšší ceny potravin, ale zároveň by nebyl tak „křiven“ trh, jak je tomu v současné době. Zemědělství je dotováno nejen Evropskou unií, ale i Spojenými státy americkými, Jižní Amerikou, Austrálií, Čínou, Ruskem, Japonskem či Indií a v řadě zemí je zemědělství nejdůležitějším oborem hospodářství a tamní zemědělci jsou na jistých podporách zcela závislí. Dotace by tak bylo možné zrušit jen na základě celosvětové dohody patrně v rámci Mezinárodní obchodní organizace (WTO), což je zcela nereálné.

Jsou-li zemědělské podniky dotovány v okolních státech, je nezbytné pro udržení konkurenceschopnosti vytvářet dobré podmínky a možnosti poskytovat dotace i pro české zemědělské subjekty. Pro zemědělskou oblast jsou dotace velmi důležitým zdrojem, a bez jejich existence by byla většina podniků potýkána s vážnými finančními problémy, které by vedly jednak k omezování výroby a jednak k růstu cen potravin.

Použitá literatura

- [1] ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 2012, ročník 2012, částka 34, číslo 90, s. 1370-1488. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=90/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [2] ČESKO. Zákon č. 252/1997 Sb. ze dne 24. září 1997 o zemědělství. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 1997, ročník 1997, částka 85, číslo 252, s. 4826-4830. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=252/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [3] DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-907-7.
- [4] DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS. 5.* aktualizované a přepracované vydání. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0692-8.
- [5] NÁRODNÍ ÚČETNÍ RADA. I-14 Okamžik vykázání nároku na přijetí nebo vrácení dotace. In: *Národní účetní rada* [online]. Praha: Národní účetní rada, 2021 [cit. 2021-09-23]. Dostupné z: <http://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/>
- [6] MÁČE, Miroslav. *Účetnictví a finanční řízení*. První vydání. Praha: Grada, 2013. *Účetnictví a daně* (Grada). ISBN 978-80-247-4574-9.
- [7] O nás. In: *NÁRODNÍ ÚČETNÍ RADA* [online]. Praha: Národní účetní rada, 2021 [cit. 2021-10-17]. Dostupné z: <https://nur.cz/o-nas/>
- [8] Schválené interpretace NÚR. In: *NÁRODNÍ ÚČETNÍ RADA* [online]. Praha: Národní účetní rada, 2021 [cit. 2021-10-17]. Dostupné z: <https://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/>
- [9] ČESKO. Zákon č. 563/1991 Sb. ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Federální ministerstvo vnitra, 1991, ročník 1991, částka 107, číslo 563, s. 2802-2809. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [10] Vyhláška č. 500/2002 Sb. ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb, o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2002, částka 174. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

- [11] České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2003. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/financni-zpravodaj/2003/financni-zpravodaj-cislo-11-1212003-1641>
- [12] VALDER, Antonín. *Účetnictví pro podnikatele v zemědělství*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-388-1.
- [13] CHALUPA, Rostislav, Jiří KADLEC, Jana PILÁTOVÁ et al. *Abeceda účetnictví pro podnikatele ...* 18. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2003. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-7554-316-5.
- [14] JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví ...* Třetí vydání. Praha: Grada, 2011. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-247-4710-1.
- [15] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k ...* Praha: Trizonia, 1995. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7554-303-5.
- [16] KOUŘILOVÁ, Jindra, Jiří PŠENČÍK a Daniel KOPTA. *Dotace v zemědělství: z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství*. 6. vydání. Brno: Pro Ekonomickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích vydalo Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-637-9.
- [17] PILÁTOVÁ, Jana, Jana SVATOŠOVÁ a Jana TRÁVNÍČKOVÁ. *Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele*. 3. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2004. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7554-310-3.
- [18] I-28 Následné vrácení dotace na dlouhodobý majetek. In: *Národní účetní rada* [online]. Praha: Národní účetní rada, 2021 [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: <http://nur.cz/interpretace/schvalene-interpretace/i-28-a/>
- [19] ČESKO. Zákon č. 235/2004 Sb. ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 2004, ročník 2004, částka 78, číslo 235. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>
- [20] KNÁPKOVÁ, Adriana a Drahomíra PAVELKOVÁ. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. První vydání. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3349-4.
- [21] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-5534-2.
- [22] VOCHOZKA, Marek. *Metody komplexního hodnocení podniku*. První vydání. Praha: Grada, 2011. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-3647-1.
- [23] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

- [24] KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy*. První vydání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-538-1.
- [25] HIGGINS, Robert C. *Analysis for financial management*. International edition. New York: McGraw-Hill Education, 2016. ISBN 978-981-4670-15-9 981-4670-15-4.
- [26] NEUMAIEROVÁ, Inka a Ivan NEUMAIER. *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. První vydání. Praha: Grada, 2002. Finance (Grada). ISBN 80-247-0125-1.
- [27] DLUHOŠOVÁ, Dana. Nové přístupy k měření finanční výkonnosti podniku. *Ekonomická revue*. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, Ekonomická fakulta, 2007, (23), 21-39. ISSN 1212-3951.
- [28] Víceletý finanční rámec 2021-27. In: *Euroskop.cz* [online]. Praha: Euroskop.cz, 2022 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9336/sekce/vicelety-financni-ramec-2021-27/>
- [29] FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marian LEBIEDZIK. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. První vydání. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-939-9.
- [30] Timeline - History of the CAP. In: *European Council* [online]. Bruxelles - Brussel: European Council, 2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cap-introduction/timeline-history/>
- [31] Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>
- [32] KÖNIG, Petr a Lubor LACINA. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. První vydání. Praha: C.H. Beck, 2004. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-717-9846-0.
- [33] The common agricultural policy at a glance: Aims of the common agricultural policy. In: *European Commission* [online]. Bruxelles - Brussel: European Commission, 2022 [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en
- [34] ČECHURA, Lukáš, Zdeňka ŽÁKOVÁ KROUPOVÁ, Michaela HAVLÍKOVÁ, Pavlína HÁLOVÁ a Michal MALÝ. *Veřejné statky v zemědělství: (produkce, ocenění a podpora)*. První vydání. [Průhonice]: Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-906594-2-1.
- [35] Lisabonská smlouva. In: *Euroskop.cz* [online]. Praha: Euroskop.cz, © 2005-2021 [cit. 2021-10-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/192/sekce/lisabonska-smlouva/?ulozit=1>

- [36] MASSOT, Albert. Towards a post-2020 common agricultural policy. In: *European Parliament* [online]. Strasbourg: European Parliament, 2021 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/113/spolecna-zemedelska-politika-po-roce-2020>
- [37] BYDŽOVSKÁ, Marie. Zemědělství. In: *Euroskop.cz* [online]. Praha: Vláda České republiky, © 2005-2021 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>
- [38] NèGRE, François. The Common Agricultural Policy: Second pillar of the CAP: rural development policy. In: *European Parliament* [online]. Bruxelles - Brussel: European Parliament, 2021 [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/110/druhy-pilir-spolecne-zemedelske-politiky-politika-rozvoje-venkova>
- [39] THIMONT JACK, Maddy. Common Agricultural Policy: What is the Common Agricultural Policy?. In: *Institute for government* [online]. England and Wales: Institute for government, 2021 [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/common-agricultural-policy>
- [40] Cross Compliance. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2022 [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/>
- [41] CHLÁDEK, Michal. Nová pravidla pro společnou zemědělskou politiku. In: *Euroskop.cz* [online]. Praha: Vláda České republiky, © 2005-2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/38278/clanek/nova-pravidla-pro-spolecnou-zemedelskou-politiku/>
- [42] Key policy objectives of the new CAP. In: *European Commission* [online]. Bruxelles - Brussel: European Commission, 2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27/key-policy-objectives-new-cap_en
- [43] Council adopts fairer, greener and more performance-based farming policy for 2023-2027. In: *European Council* [online]. Bruxelles - Brussel: European Council, 2021 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/02/council-adopts-fairer-greener-and-more-performance-based-farming-policy-for-2023-2027/>
- [44] Common agricultural policy 2023-2027. In: *European Council* [online]. Bruxelles - Brussel: European Council, 2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cap-introduction/cap-future-2020-common-agricultural-policy-2023-2027/>
- [45] Zákon č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, 2000. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

- [46] BOHÁČKOVÁ, Ivana a Petra LANDOVÁ. *Ekonomika agrárního sektoru*. 2. vydání. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2525-8.
- [47] STRNADOVÁ, Zuzana. *Co by měl vědět příjemce dotace*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2019. Finance a investování. ISBN 978-80-247-3076-9.
- [48] Struktura dotačních zdrojů. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2022 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>
- [49] DOLEŽAL, Jan, Pavel MÁCHAL a Branislav LACKO. *Projektový management podle IPMA*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4275-5.
- [50] Národní dotace. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/nd-dotacni-programy-1d>
- [51] Náplň činnosti. In: *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.* [online]. Praha: PGRLF, a.s., 2022 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/napln-cinnosti/>
- [52] The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds: Study. In: *European Parliament* [online]. Strasbourg: European Parliament, 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2021\)679107](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2021)679107)
- [53] Výroční zprávy SZIF: Výroční zpráva za rok 2020. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsystemova_navigace%2Fo_nas%2Fvyrocni_zpravy_szif%2F1624441026207.pdf
- [54] Výroční zprávy PGRLF. In: *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.* [online]. Praha: © PGRLF, a.s., 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocni-zpravy/>
- [55] Přímé platby. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prime-platby>
- [56] Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/vcs>
- [57] Přechodné vnitrostátní podpory. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2022 [cit. 2022-02-17]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/prechodne-vnitrostatni-podpory/>

- [58] Společná organizace trhu. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu>
- [59] Podpora a výrobní zdroje. In: *OTE, a.s.* [online]. Praha: © OTE, a.s., 2018 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/cs/poze/caste-dotazy>
- [60] Program rozvoje venkova 2014-2020. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>
- [61] Programy. In: *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.* [online]. Praha: Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s., 2022 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/programy/>
- [62] SZP pro období 2023–2027. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2022 [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/>
- [63] Návrh Strategického plánu SZP odeslaný k připomínkám EK. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace/navrh-strategickeho-planu-szp-odeslany-k.html>
- [64] Společná zemědělská politika: Vznik, vývoj a reformy společné zemědělské politiky. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021 [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>
- [65] Seznam příjemců dotací. In: *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. Praha: Státní zemědělský intervenční fond, 2013 [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/seznam-prijemcu-dotaci?asc=desc&year=2020&sortby=%2FBIC%2FZK_F106CZ&ino=0&nuts4=CZ0631&page=1
- [66] Zelená zpráva 2019. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, © 2009-2022 [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2019.html>
- [67] SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4004-1.

Přílohy

Příloha A INTERVENČNÍ STRATEGIE SP SZP ČR.....	141
---	------------

Příloha A INTERVENČNÍ STRATEGIE SP SZP ČR

SO1 – Podporovat životaschopné zemědělské příjmy a odolnost zemědělského odvětví v celé Unii s cílem zlepšit dlouhodobé zabezpečení potravin a zemědělskou rozmanitost a rovněž zajistit ekonomická udržitelnost zemědělské výroby v Unii

SO2 – Posilovat tržní orientaci a zvyšovat konkurenceschopnost zemědělských podniků v krátkodobém i dlouhodobém horizontu, včetně většího zaměření na výzkum, technologie a digitalizaci

SO3 – Zlepšovat postavení zemědělců v hodnotovém řetězci

SO4 – Přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, mimo jiné snížením skleníkových plynů a zvyšováním míry sekvestrace uhlíku, a prosazovat udržitelnou podporu energie

SO5 – Podporovat udržitelný rozvoj přírodních zdrojů, jako je voda, půda a ovzduší, a účinné hospodaření s nimi, mimo jiné snižováním závislosti na chemických látkách

SO6 – Přispívat k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilovat ekosystémové služby a zachovávat stanoviště a krajiny

SO7 – Získávat a podporovat mladé zemědělce a další nové zemědělce a usnadňovat udržitelný rozvoj podnikání ve venkovských oblastech

SO8 – Podporovat zaměstnanost, růst, rovnost pohlaví, včetně účasti žen v zemědělství, sociální začlenění a místní rozvoj ve venkovských oblastech, včetně oběhového biohospodářství a udržitelné lesnictví

SO9 – Zlepšovat reakci zemědělství Unie na společenskou poptávku týkající se potravin a zdraví, včetně vysoce kvalitních, bezpečných a výživných potravin vyrobených udržitelným způsobem, omezovat plýtvání potravinami, zlepšovat dobré životní podmínky zvířat a bojovat proti antimikrobiální rezistenci

XCO – Průřezový cíl spočívající v modernizaci odvětví prostřednictvím podpory a sdílení znalostí, inovací a digitalizace v zemědělství a ve venkovských oblastech a napomáhání k jejich realizaci v praxi